

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 08018

YIDISHE KINDER

S. Yefroikin

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER

AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

זלמן יעפרוויסקין יודל מארדן

ידישע קינדער

לייענבוך פֿאַרן צווייטן לערניאַר

צווייטע אויפֿלאַגע, 1956

ארויסגעגעבן פֿון
בילדונגס־אָפּטיילונג פֿון אַרבעטער־רינג
ניו־יאָרק, 1955

S. EFRON (Yefroikin)

YUDEL MARK

YIDDISHE KINDER

(JEWISH CHILDREN)

Copyright 1955
by the
Educational Dept.
of the
Workmen's Circle

Second Edition, 1956

אילוסטראציעס פון: לאה פאָרט, הערשל דאָנילעוויטש,
שורלי קנאַרינג און אַנדערע.

ערשטע אויסגאַבע — געדרוקט אין 5,000 עקזעמפליאַרן

Printed in U. S. A.

געזעצט און געדרוקט אין גרעניטש פרינטינג אינק.

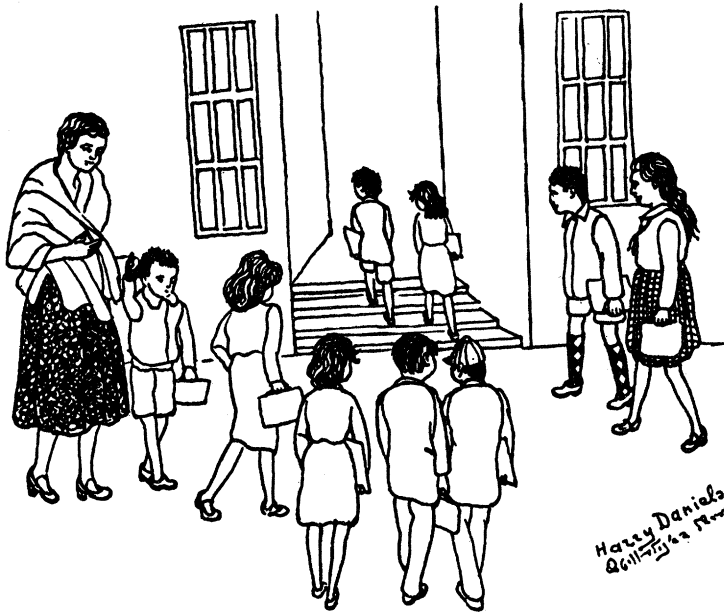

יִיִּדִישֶׁנֶּה קִינֶדֶר

בִּנְיָמִין
קִינֶדֶר

צום נייעם לערניאר

עס איז שוין דער זומער,
דער הייסער אוועק.
עס זיינען געפליבן
נאך עטלעכע טעג.
איז נעמט. קינדער, גיכער
די ביכער ארויס,
די העפֿטן, די בלייערס —
דער זומער איז אויס!
געשפילט זיך, געלאָפֿן,
געאַרבעט, גערוט. —
איצט לאַמיר זיך לערנען,
לערנען זיך גוט.

Allegretto

א-סער- זו דער סער- זו דער שוין איז עס
 כט-לט- עס נאך בן- בלי- גע- נטן- זיי עס וועג
 לא לא לא לא לא לא לא לא לא סעג
 סעג כע-לט- עס נאך בן בלי- גע- נטן- זיי עס לא

ארעלע קען אַרע

ארעלע לערנט זיך אין א י'דישער שול. ער ווייס שוין אז ווען מע קומט אריין אין דער פרי, זאגט מען: „גוט מאַרגן“.

ער ווייס אויך אז ווען מע קומט אריין אין אַוונט, זאגט מען: „גוטן אַוונט“.

ער געדענקט אויך זייער גוט אז ווען עס איז שבת, זאגט מען: „גוט שבת“.

ער האָט זיך אויך אויסגעלערנט, אז ווען עס איז יום-טוב, זאגט מען: „גוט יום-טוב!“

ארעלע איז געגאנגען צו גאסט צום זיידן. קומט ער אריין צום זיידן און וויל אים ווייזן וואָס ער קען. זאגט ער מיט איין מאָל און גאָר גיך:

„גוט מאַרגן, גוטן אַוונט, גוט שבת און גוט יום-טוב!“
 דער זיידע האָט געלאַכט.

שבת	יום-טוב	אויסגעלערנט
-----	---------	-------------

אונטער יאנקעלעס וויגעלע

אונטער יאנקעלעס וויגעלע
שטייט א קלאַר-ווייס ציגעלע.
דאָס ציגעלע איז געפֿאַרן האַנדלען —
ראַזינקעס מיט מאַנדלען.

דאָס איז די בעסטע סחורה.
יאַנקעלע וועט לערנען תורה!
תורה וועט ער לערנען,
בריוולעך וועט ער שרייבן,
א גוטער ייד וועט ער פֿאַרבלייבן!

לע- גע- צי ווייס קליער א שטייט לע- גע- ווי לעס- קע - יאנ סער- אונ
לע- סאנד מיט קעס-ווייג-רעס לען - סאנד רן- עס ו'נע לע- גע- צי דעס
גען- לער נען - קע וועס לע- קע - יאנ רח - סחו סע- בעס די איז דעס
13 - שריי ער וועס לעד- ווע - ברי גען - לער ער וועס רח- חו רח - חו
13 - גליי - פאר ער וועס ייד סער - 13

ניט צעקריגט זיך

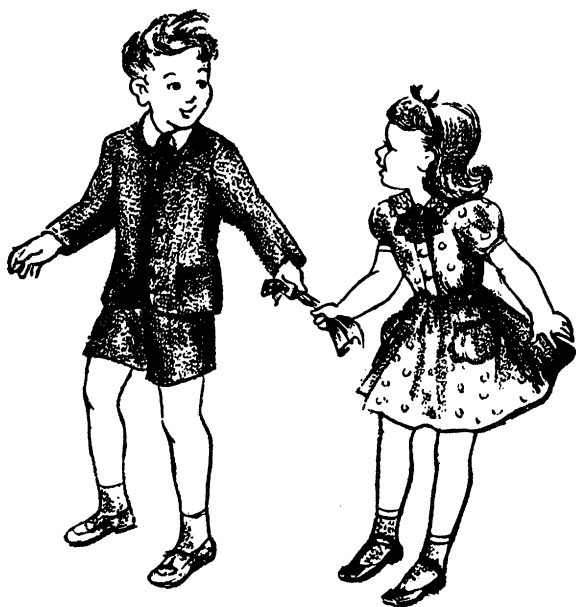
אמאל איז געווען א ברודער מיט א שוועסטער—בערעלע
און פריידעלע. זיי האבן אלע מאָל געלעבט בשלום און
קיין מאָל זיך ניט געקריגט. איין מאָל זאגט בערעלע צו
פריידעלען:

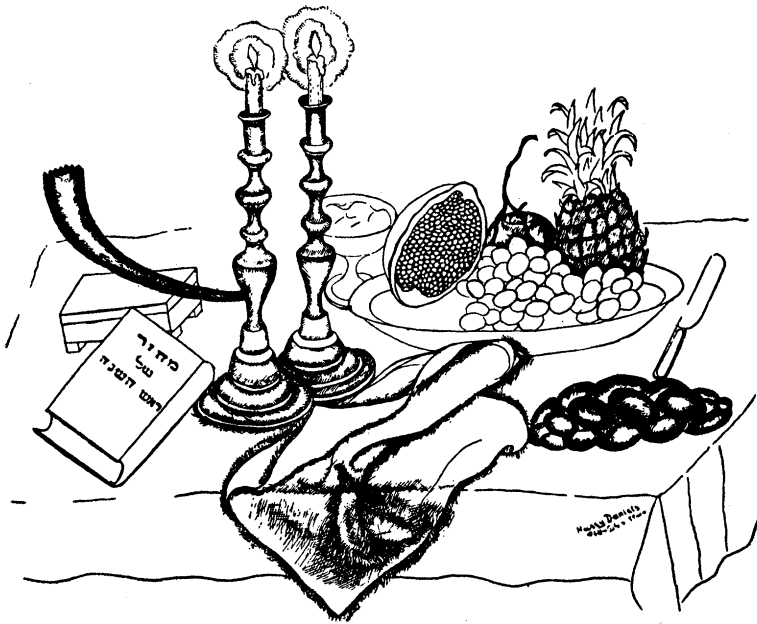
— „פריידעלע! איך האָב געהערט, אז עס זיינען פֿאַר-
ראַן קינדער וואָס קריגן זיך. לאַמיר זיך אויך אַ ביסעלע
צעקריגן.“

— „איך ווייס אָבער ניט ווי מע טוט דאָס“, — האָט
פריידעלע געענטפערט.

— „וועל איך דיך אויסלערנען“, — האָט בערעלע גע-
 זאָגט. — „איך וועל נעמען דאָס מעסערל וואָס דער פֿאַטער
 האָט אונדז ביידן געשענקט און וועל זאָגן: 'דאָס מעסערל
 איז מינס'. זאָלסטו זאָגן: 'ניין! דאָס מעסערל איז גאָר
 מינס!' און אזוי וועלן מיר זיך אָנהייבן צו קריגן.“
 בערעלע האָט גענומען דאָס מעסערל און האָט אויס-
 געשריען: — „זאָלסט וויסן אז דאָס מעסערל איז מינס!“
 פריידעלע האָט אַ ווילע געטראַכט און האָט געענט-
 פֿערט: — „אויב עס איז דיינס — נעם עס.“
 און אזוי האָבן זיך דער ברודער און די שוועסטער ניט
 געקאָנט צעקריגן.

לעבן בשלום	צעקריגן זיך
------------	-------------

לשנה טובה תפתכו

לשנה טובה תפתכו,
 אַלע, אַלע וואו איר זינט!
 לשנה טובה תפתכו,
 סײַ פֿון נאַענט, סײַ פֿון ווייט!

לשנה טובה

לשנה טובה, פֿאַטער,
 לשנה טובה, מוטער,
 איך וועל זיך זייער מיצען
 צו זיין אַ זון אַ גוטער.
 לשנה טובה, באַבע,
 לשנה טובה, זיידע,
 איך וועל זיך זייער מיצען
 פֿאַרשאַפֿן פֿרייד איך ביידן.

א גוט יאר!

— ליבע טאטע-מאמע,

נאט איך א מתנה :

א שיין לשנה-טובהלע,

א וואונטש צו ראש-השנה.

א גוט יאר ווינטשן מיר,

א גליקלעך און צופרידן,

איך און יעדן גוטן פריינד,

און אלע, אלע יידן!

י י דן

איינס און צוויי, און דריי און פיר,

וואָס מיר זיינען — זיינען מיר,

אַבער יידן זיינען מיר!

איינס און צוויי, און דריי און פיר.

פֿינף און זעקס, און זיבן, אַכט,

ניט געזאָרגט און נאָר געלאַכט!

שטענדיק פֿריילעך, נאָר געלאַכט —

פֿינף און זעקס, און זיבן, אַכט.

ניין און צען. און עלף, און צוועלף,

ייד, דעם יידן שטענדיק העלף!

טו אים גוטס, דיין פרודער העלף!

ניין און צען. און עלף, און צוועלף.

גוטע מענטשן

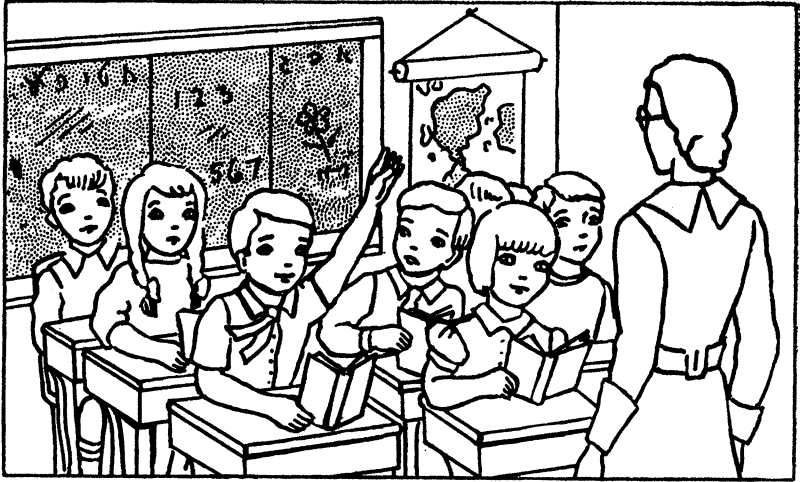
אמאל זיינען צוויי מענטשן געקומען צו א ריכטער און איינער האט געזאגט: — „איך האב געקויפט ביי דעם מענטשן אן אלט הויז. ווען איך האב גענומען פֿאַרריכטן דאָס הויז, האב איך דאָרטן געפונען אַ סך גאָלד. וויל איך דעם מענטשן אָפגעבן דאָס גאָלד, וויל ער נישט נעמען.“ און דער צווייטער האט געזאגט: — „איך האב פֿאַר-קויפט דאָס הויז און אַלץ וואָס איז אין הויז. איך האב טאַקע נישט געוואוסט אז דאָרטן איז פּאַהאַלטן גאָלד. אָבער פֿאַרקויפט איז פֿאַרקויפט. דערפֿאַר וויל איך נישט נעמען דאָס גאָלד וואָס יענער האט געפונען.“

האט דער ריכטער געזאגט: „אַ סך מענטשן זיינען שוין געקומען צו מיר, אָבער קיינער איז ניט געקומען מיט אַזעלכע רייד ווי איך ביידע. איר זייט ביידע גוטע מענטשן.“ האַסטו א זון? — האַט ער געפרעגט איינעם. — „יא!“ — האַסטו א טאכטער? — האַט ער געפרעגט דעם צווייטן. — „יא.“ — „זעט אז דער זון און די טאכטער זאָלן חתונה האָבן און גיט זיי אַוועק דאָס גאָלד“, — האַט דער ריכטער גע-זאגט.

דער ריכטער	אַ סך	חתונה האָבן
------------	-------	-------------

פֿר אַ ג ע ס :

1. האַט דער מענטש וואָס האַט געקויפט דאָס הויז געוואַלט אָפגעבן דאָס גאָלד?
2. פֿאַרוואָס האַט דער מענטש וואָס האַט פֿאַרקויפט דאָס הויז ניט געוואַלט נעמען דאָס גאָלד?
3. איז דער ריכטער געווען אַ קלוגער?

איך בין א יידיש יינגעלע

איך בין א יידיש יינגעלע,
 דאס קענט איר זען אליין.
 אבער יידיש, זעט איר,
 קען איך ניט פארשטיין.

שיקט מען מיר אין שול —
 אהין גיי איך גערן,
 ווייל אין שול יידיש
 לערן איך און לערן.

יעדן טאג א טראפעלע,
 יעדן טאג א ביסל,
 און נאך א ביסל, —
 און נאך א ביסל —
 ווערט א פולע שיסל.

פֿאַר יום־כיפור

עס האָט אמאָל געלעבט אַ גוטער מאַן וואָס האָט געגעבן
א סך צדקה. ווען עס איז געקומען דער טאָג פֿאַר יום־כיפור,
האָט דער גוטער מאַן געזאָגט צו זײַן זון:

— „גײ אַרײַן צו אונדזער שכן און לאָז בײַ אים דאָס געלט
וואָס איך גיב דיר. היט זיך, מע זאל נישט זען אז דו לאָזסט
דאָס געלט. לײג עס שטילערדייט אוועק און גײ אַרויס.“
דער זון איז געקומען צוריק צום פֿאָטער מיטן געלט
און האָט דערציילט:

— „פֿאָטער, איך האָב בײַם שכן דאָס געלט נישט געלאָזן.
ווען איך בין אַרײַן צום שכן, האָב איך געזען אויפֿן טיש גוטע
שפּײַזן.“

— „אויב אזוי“, — האָט דער גוטער מאַן געזאָגט —
„דאַרף מען אים שיקן נאָך מער געלט. אונדזער שכן איז
אמאָל געווען רײַך, ער איז געוואוינט צו לעבן רײַך. אָבער
איך ווייס אז ער איז געוואָרן אַרעם. אָט האָסטו געלט, מער
ווי פֿרײַער. טראָג עס אלץ אַרײַן. היט זיך, ער זאל נישט
זען אז דו ברענגסט דאָס געלט. געדענק: היינט איז דער
טאָג פֿאַר יום־כיפור, דער טאָג פֿאַר צדקה. מע מוז געבן
וויפֿל דער צווייטער דאַרף, מער וויפֿל מע קען אלײַן. געדענק
עס דיין גאנץ לעבן!“

פֿר אַ ג ע ס :

1. וואָס האָט דער פֿאָטער געזאָגט דעם זון ?
2. וואָס האָט דער זון געזען בײַם שכן ?
3. פֿאַרוואָס האָט דער גוטער מאַן געזאָגט אז מע דאַרף געבן
דעם שכן מער ווי פֿרײַער ?
4. האָט ער ריכטיק געטאָן ?
5. וואָס האָט דער פֿאָטער אָנגעזאָגט דעם זון וועגן צדקה ?

איד פֿאסט

עטעלע הערט אז גרויסע מענטשן פֿאסטן יום־כיפור.
האָט עטעלע געזאָגט צו איר עלטערער שוועסטער:

— „איד וועל אויך פֿאסטן יום־כיפור. דו וועסט זען.“

איר עלטערע שוועסטער האָט אָבער געזאָגט:

— „גיי שוין, גיי! דו ביסט נאָר זיבן יאָר אַלט. דו קענסט

נאָך ניט פֿאסטן.“

— „איד וועל פֿאסטן, איד וועל פֿאסטן!“ — האָט עטע-

לע געזאָגט.

עס איז געקומען יום־כיפור. דעם גאַנצן אָונט האָט
עטעלע געפֿאסט. פֿארן שלאָפֿן האָט זי קיין מילך נישט
געטרונקען. דערנאָך האָט זי געשלאָפֿן אַ גאַנצע נאַכט.
האָט זי אַ גאַנצע נאַכט געפֿאסט. אין דער פֿרי זאָגט איר
די עלטערע שוועסטער:

— „עטעלע, גיי עפעס עסן.“

— „איד עס ניט היינט, איד פֿאסט“, — האָט עטעלע

געענטפֿערט.

עס זיינען אוועק נאָך אַ פֿאַר שעה און עטעלע האָט נאָך
אַלץ געפֿאסט. זי איז אַרומגעלאָפֿן און איז געוואָרן זייער
הונגעריק. זי איז געקומען צו דער עלטערער שוועסטער און
געבעטן:

— „גיב מיר עפעס עסן, איד בין זייער הונגעריק.“

— „אָבער דו פֿאסט דאָך היינט“, — האָט די עלטערע

שוועסטער געזאָגט.

— „יא, איד פֿאסט היינט“, — האָט עטעלע געזאָגט, —

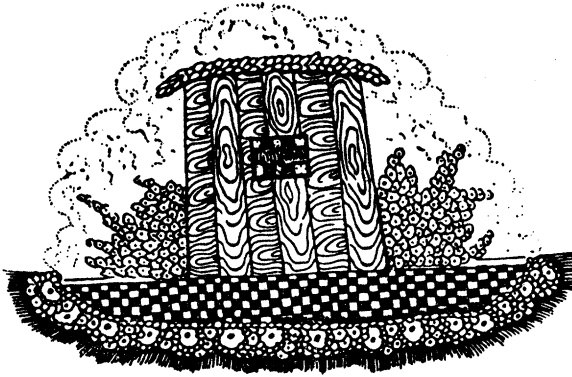
„אָבער איד וויל זיך אַ ביסל אָפרוען פֿון פֿאסטן.“

און עטעלע האָט געגעסן. דערנאָך איז זי אַרויס זיך

שפילן מיט די קינדער און זי האָט זיי געזאָגט:

— „איר ווייסט? איד פֿאסט איצט ווידער!“

א סופה לע

א סופה לע א קליינינקע, איך האָב מיט מיניע הענטעלעך
 א סופה לע א שיינינקע אויסגעפוצט די ווענטעלעך,
 האָב איך מיר געמאַכט, און געדעקט דעם דאָך
 האָב איך מיר געמאַכט. מיט אַ ביסל סכך.

איך האָב מיט מיניע הענטעלעך
 אויסגעפוצט די ווענטעלעך,
 אַלץ אַליין געמאַכט,
 אַלץ אַליין געמאַכט.

סכך	אויסגעפוצט	סופה
-----	------------	------

Allegretto

א קט - ניגן - קליי א לט - כח - סו א
 גט - סיר איך האָב קט - ניגן - שיי א לט - כח - סו
 א סאכט - גט סיר איך האָב סאכט
 סאכט - גט סיר איך האָב

איך העלף בויען א סופה

מיר וואוינען אין פלאטבוש, אין ברוקלין. מיר וואוינען אין אן אייגן הויז. הינטער דעם הויז איז דא א גרויסער הויף. א פאר טעג פאר סופות נעמט דער זידע בויען אויפן הויף א סופה. איך העלף דעם זיידן ארויסטראגן די ברעטער וואס זיינען דא ביי אונדז אין קעלער. איך העלף אים; איך דערלאנג אים די זעג; איך דערלאנג אים דעם האמער און די טשוועקעס. דער זידע ארבעט און איך העלף אים די גאנצע צייט. דער זידע איז שוין ניט קיין יונגער און ער ארבעט זייער פאמעלעך. ער דארף זיך אפרוען פון צייט צו צייט. די סופה איז שוין פארטיק. מיר פוצן זי אויס פון אינע-ווייניק. עס איז א גרויסע פרייד צו זען ווי שיין עס איז אונד-זער סופה!

ווען מיר זיינען אלע געזעסן און האבן געגעסן אין סופה, זאגט דער זידע:

— „משהלע האט מיר די גאנצע צייט געהאלפן. ווען ניט משהלע, וואלטן מיר קיין סופה ניט געהאט.“
איך בין זייער צופרידן מיט דעם זיידנס ווערטער. אלע לויבן מיך און איך זיך און שווייג.

משהלע	סופות	סופה
-------	-------	------

פֿר א ג ע ב :

1. ווי הייסט דער יינגל וואס העלפט בויען די סופה?
2. ווי בויט משהלעס זיידע די סופה?
3. וואס טוט משהלע?
4. וואס טוען משהלע און דער זידע, ווען די סופה איז שוין פארטיק?
5. וואס זאגט דער זידע ווען אלע זיצן אין סופה?
6. וואס ענטפערט משהלע?

א סופות-ליד

א סופהלע זיך אויפגעשטעלט,
 פֿיר ווענט, א טיר, א דאך,
 און צוגעדעקט דאס סופהלע
 מיט פֿרישן גרינעם סכך.

די ווענט באַפּוצט מיט טעפעכער,
 פֿענצטער — קליינע צוויי;
 אויף פֿאַדעם הענגען ווינטרויפן
 און פֿרוכטן אַלערליי.

טיש און בענקלעך אויפגעשטעלט,
 אַלץ מיט ווייס פֿאַרשפּרייט;
 חלה — פֿריש געבאַקענע
 האַט מאַמע צוגעגרייט.

די מאַמע, אין איר זינדן קלייד
 און מיט אַ גוט געזיכט.
 דעקט פֿרום די ליבע אויגן צו
 און בענטשט די יום-טובֿ-ליכט.

סופות	סופה	סכך	חלה	יום-טוב
-------	------	-----	-----	---------

שמחת-תורה

זי איז דאָך	שמחת-תורה
די פעסטע סחורה.	אַ גרויסע פֿרייד,
תורה איז ליכט,	אַ שיינע תורה
און ליכט איז לעבן.	מיט קלוגע רייד.
העכער, קינדער, הייבט די פֿאָן.	וואויל איז דעם
זאל זי אייביק שוועפן.	וואָס לערנט תורה,

con motto

א פרייד סע - גרוי א רה-תו חת - סע
 רייד גע - קלו סיט רה - תו נע - שיי *Fine*
 רה - תו רנס-לע וואָס דעם איז וואויל
 איז וואויל רה - תו רנס-לע וואָס דעם איז וואויל
 סע - נעס די דאָך איז זי רה-תו רנס-לע וואָס דעם
 רה - סח

D. C. ad Fine

ניט איך! ניט איך!

דער לערער האָט דערציילט די מעשה פֿון חומש ווי גאָט האָט באַשאַפֿן דעם הימל און די ערד. אַלע קינדער האָבן זיך צוגעהערט, אָבער לייבעלע האָט ניט געוואָלט זיך צוהערן. ער האָט געשטערט.

— „לערער, מע שטופט מיך, מע שטופט מיך! מען לאָזט מיך ניט זיך צוהערן,“ — האָט איין קינד געזאָגט.

— „ווער טוט עס?“ — האָט דער לערער געפֿרעגט.

— „ניט איך! ניט איך!“ — האָט לייבעלע אויסגערופֿן.

— „לערער, מע שטעכט מיך מיט אַ בלייער און מע

לאָזט מיך ניט זיך צוהערן,“ — האָט אַן אַנדער קינד געזאָגט.

— „ווער טוט עס?“ — האָט דער לערער ווידער געפֿרעגט.

— „ניט איך! ניט איך!“ — האָט לייבעלע אויסגערופֿן.

דערנאָך האָט דער לערער געפֿרעגט: „ווער האָט באַ-

שאַפֿן דעם הימל און די ערד?“

— „ניט איך! ניט איך!“ — האָט לייבעלע ווידער

אויסגערופֿן.

די קינדער האָבן זיך צעלאַכט.

מעשה	חומש	האָט באַשאַפֿן
------	------	----------------

פֿר אַ ג ע ס :

1. וואָס האָט דער לערער דערציילט ?
2. ווער האָט געשטערט די קינדער זיך צוהערן ?
3. וואָס האָט לייבעלע די גאַנצע צייט אויסגערופֿן ?
4. פֿאַרוואָס האָבן די קינדער זיך צעלאַכט ?

קומט דער ליבער זומער

קומט דער ליבער זומער,
 שפילן מיר אין זאמד.
 וואו ס'איז אונדזער וואוינונג —
 דאָרט איז אונדזער לאַנד.
 רויטע קארשן רייסן מיר,
 גרינע לאָזן מיר שטיין;
 גוטע קינדער נעמען מיר,
 שלעכטע לאָזן מיר גיין.

פֿיל זיך

זער-אונג ס'איז וואו זאכר אין סיר לוי-ספי סער-ווי נער-לי דער קוסס
 סיר-סו-ר סו-קאר צע-טוואר לאנד דזער-אונג איז דארס נונג-וואוי
 סיר-טען-דער-קינד-כע-גוט סיינן סיר-ווי לא-כע-דווי
 סיר-ווי לא-כע-טען-סילעך

דער פֿוקס און די פֿיש

אמאל איז א פֿוקס געגאנגען לעבן א טײַך. זעט ער ווי די פֿיש שווימען ארום אין וואַסער. זיי שווימען אהין און אהער, אָבער זיי רוען קיין מאָל נישט. זיי לויפֿן!

— „וואָס לויפט איר אזוי?“ — פֿרעגט דער פֿוקס. האָבן די פֿיש געענטפֿערט: „מיר שווימען ארום אהין און אהער, מיר לויפֿן ארום, די נעצן זאָלן אונדז ניט כאָפֿן. אויב מיר וועלן זײַן די גאַנצע צײַט אויף איין אָרט, וועלן די נעצן אונדז קענען לײַכט כאָפֿן.“

זאָגט צו זיי דער פֿוקס: „קומט אַרויס פֿון וואַסער, קומט צו מיר, — וועט איר ניט דאַרפֿן מורא האָבן פֿאַר די נעצן.“ ענטפֿערן אים די פֿיש: „מע זאָגט אַז דו ביסט דער קלינסטער צווישן די חיות, אָבער דו ביסט דער גרעסטער נאַר. אויב מיר האָבן מורא אין וואַסער, וואָס דאָס איז אונדזער לעבן, וועלן מיר דאָך געוויס שטאַרבן אויף דער ערד!“

אהין און אהער	מורא האָבן	חיה — חיות
---------------	------------	------------

פֿראַגעס:

1. וואָס האָט דער פֿוקס געזען אין טײַך?
2. וואָס האָט דער פֿוקס געפֿרעגט די פֿיש?
3. וואָס האָבן די פֿיש דערציילט וועגן די נעצן?
4. וואָס האָט דער פֿוקס געזאָגט?
5. וואָס האָבן די פֿיש געענטפֿערט דעם פֿוקס?

פֿאַרן שפּיגל

אמאל איז א קליין מיידעלע געשטאנען פֿאַר א שפּיגל מיט פֿאַרמאַכטע אויגן. האָט די מאמע געפֿרעגט: — „פֿאַר-וואָס שטייסטו פֿאַרן שפּיגל מיט פֿאַרמאַכטע אויגן?“ — האָט דאָס מיידעלע געענטפֿערט: — „איך ווייס שוין ווי איך זע אויס ווען איך בין אויף. איך וויל אָבער זען ווי איך זע אויס ווען איך שלאָף.“

די וועווערקע און דער וואַלף

א וועווערקע איז געשפרונגען איבער צווייגן פֿון אַ בוים. זי איז אַראָפּגעפֿאלן אויף אַ וואַלף וואָס איז געלעגן און גע- שלאָפֿן. דער וואַלף האָט זיך אויפֿגעכאַפּט און געוואַלט אויפֿעסן די וועווערקע. האָט זי גענומען זיך בעטן:

— „לאָז מיך אָפּ!“

זאָגט דער וואַלף צו איר:

— „גוט, איר וועל דיך אָפּלאָזן. נאָר זאָג מיר, פֿאַרוואָס זינט איר, וועווערקעס, אזוי פֿריילעך? מיר איז שטענדיק אזוי אומעטיק, און איר, וועווערקעס, שפּילט זיך שטענדיק!“ ענטפֿערט אים די וועווערקע:

— „לאָז מיך אָפּ, וועל איר דיר זאָגן.“

דער וואַלף האָט אָפּגעלאָזט די וועווערקע. זי איז אַרויף אויפֿן בוים און פֿון דאָרטן געזאָגט צום וואַלף:

— „דיר איז אומעטיק, ווייל דו

ביסט אַ בייזער און אַ שלעכטער. אונדז איז פֿריילעך, ווייל מיר זיינען גוטע און טוען קיינעם קיין בייז נישט.“

אפֿלאָזן	זיך אויפֿגעכאַפּט	איז אַראָפּגעפֿאלן
----------	-------------------	--------------------

פֿראַגעס:

1. פֿאַרוואָס זיינען די וועווערקעס פֿריילעך?
2. פֿאַרוואָס איז דער וואַלף אַן אומעטיקער?
3. וואָס האָט פֿאַסירט מיט אַ וועווערקע וואָס איז געשפרונגען איבער צווייגן פֿון אַ בוים?
4. וואָס האָט דער וואַלף געוואַלט טאָן?
5. וואָס האָט דער וואַלף געפֿרעגט ביי דער וועווערקע?
6. מיינסטו אַז דער ענטפֿער פֿון דער וועווערקע איז געווען אַ ריכטיקער?

דאס שיפעלע

ברעטלעך קויף איך מיר פֿאַר געלט,
 שלאָג איך זיי צוזאַמען.
 מאַך איך מיר אַ שיפעלע
 צו פֿאַרן איבער ימען.

לאָז איך זיך אין וועג אַרײַן,
 אין וועג אַרײַן אין ווייטן.
 שפּרייט איך מיר אַ זעגל אויס,
 אַ לאַנגן און אַ ברייטן.

שפרייט איך מיר א זעגל אויס,
בלאָזט אַ ווינט אַ לינדער,
ווינט, דו ווינט. מיין שיפל טראַג,
טראַג עס נאָר געשווינדער!

געשווינד	דער זעגל	ים
----------	----------	----

Moderato

איך שלאג נילס פאר סיר אידוקויף ליד - ברעם
 צו - לט - פע - שי א סיר איך סאך סען - זא - צו זיי
 א סיר איך סאך ען - ים בער - אי רן - פא
 ען - ים בער - אי רן - פא צו לט - פע - שי

קאלומבוס און יידן

— „לאמיר זיך אומקערן!“ — האָבן געשריען די מאַט־טראַסטן אויף קאלומבוסעס שיפֿן, — „מיר פֿאַרן און מיר פֿאַרן און מיר זעען נאָר ים! מיר וועלן צו לאַנד קיין מאַל נישט קומען. לאַמיר זיך אומקערן!“

אַבער קאלומבוס האָט ניט געוואַלט זיך אומקערן. ער האָט געגלייבט אז מע וועט קומען מיטן ים קיין אינדיע. די מאַטראַסן האָבן יעדן טאַג געשריען העכער: „לאַט־מיר זיך אומקערן!“

אויף די דריי שיפֿן זיינען געווען יידן. זיי האָבן נישט אויסגעזאָגט אז זיי זיינען יידן. אויב זיי וואַלטן אויסגעזאָגט אז זיי זיינען יידן, וואַלט מען זיי נישט געלאָזט פֿאַרן אויף די שיפֿן.

יידן האָבן געזוכט אַ נייַ לאַנד, וואו זיי זאָלן קענען לעבן פֿריי. האָבן זיי געוואַלט אז קאלומבוס זאָל פֿאַרן אלץ ווייַטער און ווייַטער.

אַט די יידן האָבן זיך געבעטן פֿיין די מאַטראַסן: — „וואַרט נאָך אַ פֿאַר טעג! וואַרט נאָך דריי טעג!“ — „גוט, נאָך דריי טעג וועלן מיר וואַרטן“ — האָבן די מאַטראַסן געזאָגט.

עס איז אוועק אַ טאַג, און קיין לאַנד האָט מען נאָך נישט געזען. עס איז אוועק נאָך אַ טאַג, און מען האָט נאָך אלץ נישט געזען קיין לאַנד.

אויפֿן דריטן טאַג האָט איינער דערזען לאַנד. — „איך זע לאַנד!“ — האָט ער אויסגערופֿן.

די מאַטראַסן האָבן זיך זייער דערפֿרייט. און נאָך מער האָבן זיך געפֿרייט קאלומבוס און די יידן. קאלומבוס האָט געמיינט אז ער האָט געפֿונען דעם נייעם וועג קיין אינדיע. די יידן האָבן געהאַפֿט אז עס וועט זיין אַ נייַ לאַנד, וואו יידן וועלן קענען לעבן פֿריי.

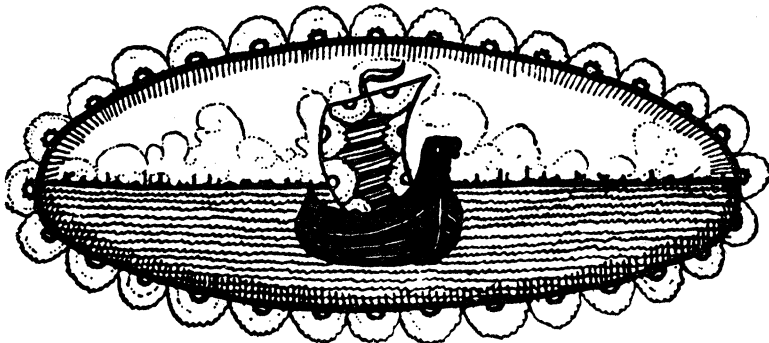
קיין נייעם וועג קיין אינדיע האָט קאלומבוס ניט געפֿונען.

ער האט אבער געפונען א ניי לאנד, א זייער גרויס לאנד. און יידן האבן דארט געקענט לעבן פריי.

י	האט געגלייבט	זיך אומקערן
---	--------------	-------------

פֿראַגעס :

1. וואָס האָט קאַלומבוס געוואָלט געפֿינען ?
2. וואָס האָבן די יידן אויף קאַלומבוסעס שיפֿן געוואָלט געפֿינען ?
3. פֿאַרוואָס האָבן זיי ניט אויסגעזאָגט אַז זיי זינען יידן ?
4. וואָס האָבן די מאַטראַסן געוואָלט ?
5. האָט מען געפֿונען אַ ניי לאַנד וואו יידן קענען לעבן פֿריי ?

דאָס קלונע מיידעלע

איין מאָל איז געקומען אַ פֿרעמדער קיין ירושלים. זעט ער: אַ מיידעלע טראַגט עפעס און דער טעלער איז צו־געדעקט. האָט דער פֿרעמדער אָפּגעשטעלט דאָס ייִדישע מיידעלע און האָט געפֿרעגט: „מיידעלע, וואָס טראַגסטו אין טעלער?“

האָט דאָס מיידעלע געענטפֿערט: — „איך טראַג וואָס די מוטער מיניע האָט מיר געגעבן צו טראַגן.“

— „אַבער וואָס איז דאָס, מיידעלע?“

האָט דאָס מיידעלע געענטפֿערט: — „אויב די מוטער וואָלט געוואָלט אַז אַלע זאָלן וויסן וואָס עס איז אין טעלער, וואָלט זי נישט געהייסן עס צודעקן.“

דער פֿרעמדער האָט געשמייכלט און געזאָגט: — „קלונע מיידעלעך וואַקסן אין ירושלים.“

אַן אַוונט אין דער היים

דערצוויי וואָס דו זעסט אויף די בילדער.

אָוונט־ברויט

איין מאָל אין אָוונט גיט די מאַמע יאַנקעלען ברויט מיט פוטער.

זאָגט יאַנקעלע:

— „איך וויל גיט קיין ברויט מיט פוטער, איך וויל

אָוונט־ברויט!“

גיט אים די מאַמע אָן איי.

זאָגט יאַנקעלע:

— „איך וויל גיט קיין איי, גיב מיר אָוונט־ברויט!“

גיט אים די מאַמע אַ גלאַז מילך.

זאָגט יאַנקעלע:

— „איך וויל גיט קיין מילך!“

האַט אים די מאַמע געגעבן עפל, באַרנעס, פֿלוימען.

נאָר יאַנקעלע שרייט אַלץ אין איין קול:

— „איך וויל דאָס גיט! דאָס וויל איך גיט!“

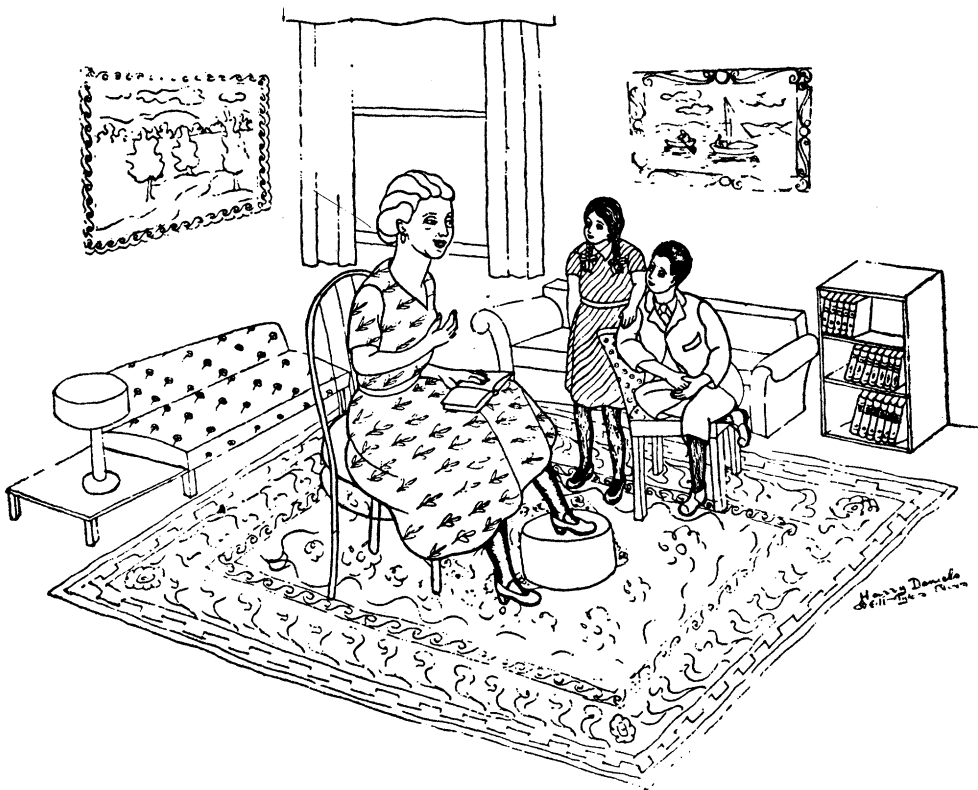
— „וואָס זשע ווילסטו?“ — פֿרעגט די מאַמע — „אפּשר

דאָס טעלערל פֿון הימל?“

קול	אפּשר
-----	-------

— „גיין“, — ענטפֿערט יאַנקעלע,

— „איך וויל אָוונט־ברויט!“

באפע, דערצייל מיר א מעשה!

— „באפע, דערצייל מיר א מעשה!“
 — „גוט, מיין אייניקל, איך וועל דיר דערציילן: א מאָל
 איז געווען א קליין פייגעלע. האָט עס געהאָט שיינע רויטע
 שיכעלעך . . .“

— „באפע, ווי קען עס זיין? האָט דען א פייגעלע שיי-
 כעלעך?“

— „ביסט גערעכט, מיין אייניקל. איך וועל אָנהייבן
 פֿון דאָס ניי: א מאָל איז געווען א פייגעלע, האָט עס געטראָגן
 א שייין, פלוי קליידעלע . . .“

— „באפע, טראָגט דען א פייגעלע א קליידעלע?“
 — „ביסט גערעכט, מיין אייניקל. איך וועל אָנהייבן
 פֿון דאָס ניי: א מאָל איז געווען א פייגעלע, האָט עס געהאָט
 שיינע ווייסע ציינדעלעך . . .“

— „באַבע, האָסטו אַמאָל געווען בײַ אַ פֿייגעלע צײַן־
 דעלעך?“
 — „ביסט גערעכט, מיין אייניקל. איך וועל אָנהייבן
 נאָך אַ מאָל פֿון דאָס נײַ: אַמאָל איז געווען אַ פֿייגעלע,
 האָט עס געהאַלטן אין איין רײדן און רײדן . . .“
 — „באַבע, אַ פֿייגעלע זינגט, אָבער אַ פֿייגעלע רעדט
 דאָך נישט.“
 — „ביסט ניט גערעכט, מיין אייניקל, איך האָב אַ פֿײ־
 געלע מיט רויטע שיכעלעך, מיט אַ בלוו קליידעלע און מיט
 ווייסע צײַנדעלעך, און זײַ לאָזט ניט דערצײלן אַ מעשה.“
 — „גערעכט, באַבע, גערעכט! איך הייס דאָך פֿײ־
 געלע!“

דאָס אייניקל	מעשה	אַמאָל איז געווען
--------------	------	-------------------

פֿראַגעס:

1. ווי האָט די באַבע אָנגעהויבן די מעשה?
2. וואָס האָט דער באַבעס פֿייגעלע געהאַט?
3. וועגן וואָסער פֿייגעלע האָט די באַבע דערצײלט?

באַבעניו

— זינג אונדז עפעס באַבעניו, — ניין, ניט אַלע, באַבעניו.
 זינג אונדז עפעס, קרוין!
 — איך האָב אייך אַלע לידעלעך וועלן מיר דיך, באַבעניו,
 אויסגעזונגען שוין! האָבן זייער ליב!

ליב האָבן	טו מיר צוליב
-----------	--------------

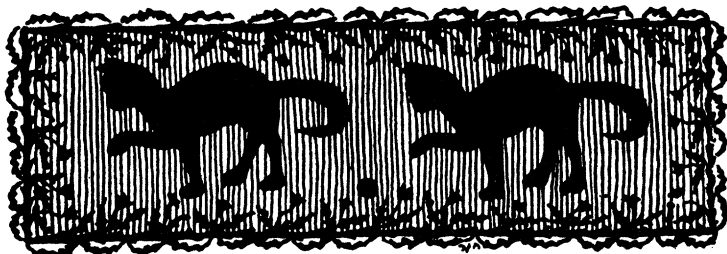
זיידעניו

וואס איז זיידע אזוי גרוי ?
 ווייל א זיידע איז אזוי!
 וואס שפאנט זיידע טריט ביי טריט ?
 ווייל א זיידע איילט זיך ניט.
 זיידע טוט די ברילן אן,
 ווייל א זיידע דארף עס טאן.
 זיידע לערנט תורה פיל.
 ווייל א זיידע קען און וויל.

תורה	ברילן	זיך איילן
------	-------	-----------

געווען פארנומען

די מאמע איז אריין אין שטוב.
 זעט זי : ביי דער קאץ צום עק איז צוגעבונדן דער קאכ-
 לעפל.
 — „מאטעלע“ — פֿרעגט די מאמע, — „ווער האט
 דאס געטאן ? דו ?“
 — „ניין, ניט איך, מאמע“, — ענטפערט מאטעלע, —
 „לייבעלע האט עס געטאן.“
 — „פֿארוואס האסטו דאס אים געלאזט ?“
 — „איך בין געווען פֿארנומען.“
 — „וואס האסטו געטאן ?“
 — „איך האב צוגעהאלטן די קאץ, זי זאל ניט אנט-
 רייפן.“

א יידיש מיידעלע

איך בין א יידיש מיידעלע,
דארף איך יידיש ריידן
ווי מײן טאטע-מאמע רעדט
מיט מײן באַבע-זיידן.

יידיש שרייבן, יידיש לייענען
און אויף יידיש שפילן;
יידיש לאַכן, יידיש וויינען,
און אויף יידיש פֿילן.

לאַמיר אַלע, קינדערלעך,
אין דער שול איצט גיין;
וועלן מיר דאַרטן לערנען,
יידיש צו פֿאַרשטיין.

יידיש שרייבן, יידיש לייענען,
און אויף יידיש שפילן;
יידיש לאַכן, יידיש וויינען,
און אויף יידיש פֿילן.

Moderato

דיש- יי איך דארף לע- דט-סיי דיס- יי א בין איך
 נט- צא סיין סימ רעדט סט- סא סט - סא סיין ווי דן- ריי
 נטן - לייע דיס- יי נן- שריי דיס - יי דן- זיי
 כן- לא דיס- יי לן- שפי דיס- יי אויף און
 לן - פי דיס - יי אויף און נטן וויי דיס- יי

פערעלע מיט די באלאנען

פערעלע איז געגאנגען מיט דער מאמען און זיי האבן געזען — א מאן פארקויפט גרויסע פארביקע באלאנען.
— „קויף מיר אַט דעם רויטן באלאן,“ — האָט פערעלע געבעטן בני דער מאמען.

די מאמע האָט געקויפט פערעלען דעם רויטן באלאן.
— „מאמע, קויף מיר אויך דעם גרינעם באלאן,“ — האָט פערעלע זיך געבעטן.
די מאמע האָט געקויפט פערעלען אויך דעם גרינעם באלאן.

— „מאמע, קויף מיר דעם גרויסן געלן באלאן,“ — האָט פערעלע ווידער געבעטן.
— „אבער דו האָסט דאָך שוין צוויי באלאנען,“ — האָט די מאמע געזאָגט.

און פערעלע האָט ווידער גערעדט: — „מיר געפֿעלן ניט דער רויטער באלאן און ניט דער גרינער באלאן, מיר געפֿעלט נאָר דער געלער. קויף מיר, מאמע!“
די מאמע האָט געקויפט פערעלען אויך דעם געלן באלאן. האָט פערעלע גענומען וויינען:
— „מאמע, איך וויל דעם בלויען באלאן! מאמע, איך וויל דעם פרוינעם באלאן!“

די מאמע האָט ניט געוואָלט אז פערעלע זאָל וויינען. האָט די מאמע איר געקויפט אלע באלאנען.
דערווייל איז אָנגעקומען א ווינט און פערעלען איז געווען שווער צו האַלטן אלע באלאנען. זי האָט גענומען שרייען: „מאמע, מאמע! דער ווינט טראַגט מיר אוועק!“
— „לאָז אָפּ די באלאנען! לאָז אָפּ די באלאנען, וועט דער ווינט דיך ניט קענען אוועקטראַגן,“ — האָט די מאמע געזאָגט.

פערעלע האָט אין שרעק אָפגעלאָזן אלע באלאנען און

מיט פארוויינטע אויגן געקוקט ווי זיי טראגן זיך הויך אין דער לופט. זי האט גענומען דער מאמעס האנט און ווייטער שטיל געגאנגען מיט איר שפאצירן. זי האט פארשטאן נען אז זי האט געוואלט צו פיל.

שפאצירן	אפגעלאזן	אוועקטראגן	מיר געפעלט
---------	----------	------------	------------

פֿראַגעס:

1. וואָס האָט פּערעלע געזען?
2. וואָסערע באלאָנען האָט די מאַמע געקויפֿט פּערעלען?
3. פֿאָרוואָס איז פּערעלען געוואָרן שווער צו האַלטן די באלאָנען?
4. וואָס איז געוואָרן מיט פּערעלעס באלאָנען?
5. וואָס האָט פּערעלע פֿארשטאַנען?

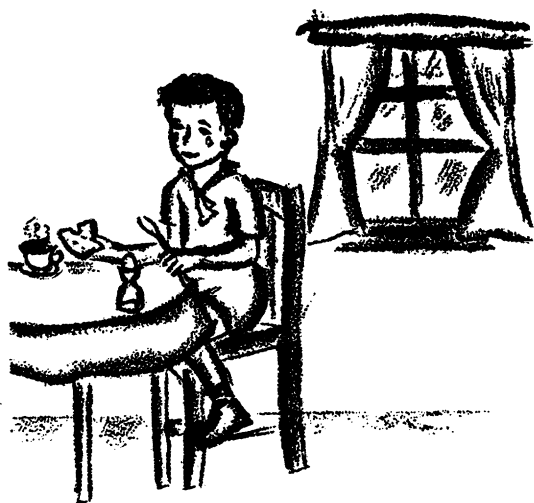
א וויגליך

איין-ליו, האלט אין דיין צינגעלע,
 גענוג שוין שרייען דיר!
 דו שלאָפסט נישט מער, מיין יינגעלע,
 נו, שאַ, נו קום צו מיר.
 איך וועל זינגען דיר אַ לידעלע,
 וועסט וואַקסן מיט דעם ליד.
 וועסט אויסוואַקסן, קליין ייִדעלע,
 אַ גרויסער, שיינער ייִד!

Allegretto

גוט - לע - גוט - ציין דיין איין האלט ליו איי
 דו דיר טון - שריי שוין נון
 נו לע - גוט - יינ סייין מער נישט שלאפסט
 מיר צו קום נו שא

אין דער פֿרי

דער צייל וואָס דו זעסט אויף די פֿילדער.

איצט און שפעטער

— „זע, ווי צעפלאַמט דו ביסט!
וואָס איז מיט דיר געשען?“
— „גאַרניט, מאַמע, איך בין איצט
בײַ מאַטעלען געווען.

מיר האָבן גאַרנישט ניט געטאָן —
געשפּילט אין פֿערדלעך בלויז;
נעמט זײַן מאַמע און זי טרײַבט
מיך גאַר אַרויס פֿון הויז!“

— „זאַלסט, מײַן קינד, ניט גיין אַהין,
זי איז געווען גערעכט:
האַסט געטומלט און געשטיפֿט,
געוועזן ווילד און שלעכט.“

— „אַבער איצט וועל איך זײַן שטיל,
איך וויל דאַרט ווידער גיין;
ס'איז מיר אומעטיק,
איך קען ניט שפּילן זיך אַליין.“

— „רו זיך אויס, וועסט שפעטער גיין,
דו ביסט אַזוי צעהיצט“ . . .
— „כ'וויל שוין גיין צו מאַטעלען,
עס איז שוין שפעטער איצט . . .“

פֿר אַ ג ע ס :

1. פֿאַרוואָס האָט מאַטעלעס מאַמע אַרויסגעטריבן דעם יינגל פֿון הויז ?
2. פֿאַרוואָס מײנט ער אַז איצט קען ער שוין ווידער גיין צו מאַטעלען ?

וואו זשע בין איד?

דער קליינער שימעלע איז געווען א יינגל א צעטראָ-גענער. ער פלעגט אלץ פֿאַרגעסן. יעדן פֿרימאַרגן, ביים אויפשטיין פֿון שלאָף, האָט ער געדאַרפֿט זוכן זיינע קליי-דער, ווייל ער האָט ניט געדענקט, וואו ער האָט זיי אוועק-געלייגט. האָט זיי אים די מאַמע געפֿונען.

אז ער האָט זיך שוין אָנגעטאָן די קליידער און די שיד, האָט ער אָנגעהויבן זוכן די ביכער און די העפֿטן, זוכן און זוכן און ניט געפֿינען.

— „אוי, וויי!“ — פֿלעגט שימעלע שרייען — „ווער האָט פֿאַרשעפֿט מינע ביכער און העפֿטן?“
— „א, דו!“ — איז אים אָפֿט געקומען צו הילף די שוועסטער — „דו האָסט דאָך אליין אוועקגעלייגט די ביכער און העפֿטן אויפֿן פֿענצטער אין עסצימער.“

דערווייל האָט שימעלע פֿאַרשפעטיקט אין שול און דער לערער איז געווען אין פעם.

— „וואָס טו איד, אז איד זאָל מער ניט פֿאַרשפעטיקן?“
— האָט שימעלע געטראַכט און געטראַכט, ביז אים איז עפעס איינגעפֿאלן.

אז ער האָט ביינאַכט זיך געלייגט שלאָפֿן אין בעט האָט ער גענומען אַ שטיקל פֿאַפיר און האָט דערויף פֿאַרשריבן:
„מינע קליידער זיינען אויפֿן שטול, די שיד — אונטערן שטול, מיין העפֿט איז אין בוך, דאָס בוך איז אין טעקע, מיין טעקע — אונטערן טיש, דער טיש — איז עסצימער און איד אליין בין אין בעט.“

דאָס צעטעלע האָט ער אוועקגעלייגט ביי זיך צוקאַפֿנס. אז ער האָט זיך אויפֿגעכאַפֿט פֿון שלאָף, איז ער גלייך אַראָפֿ-געשפרונגען פֿון בעט, האָט גענומען דאָס צעטל און גע-לייענט מיט פֿרייד:

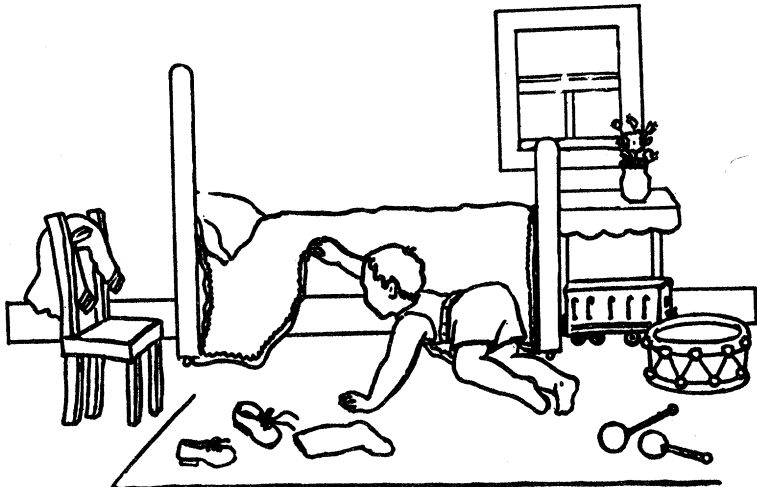
„מינע קליידער זינען אויפן שטול“ — זיי זינען דא.
 „מינע שיד — אונטערן שטול“ — זיי זינען אויך דא. „מיין
 העפט איז אין בוך“ — גוט! „מיין בוך איז אין טעקע“ —
 ס'קאן זיין. „מיין טעקע — אונטערן טיש“ — ס'איז דא!
 „דער טיש איז אין עסציער“ — ס'איז דא! „און איך אליין
 בין . . . אין בעט“?

שימעלע קוקט און קוקט אין בעט — עס איז ליידיק!
 טאפט ער דאס בעט, נעמט אראפ די קאלדרע, הייבט אויף
 דאס קישן — ער איז אלץ ניטא.
 — „גוואלד, גוואלד!“ — שרייט שימעלע אויס א צע-
 טראגענער — „וואו זשע בין איך אליין?“

א צעטראגענער	פארשלעפט	זיך אויפגעכאפט
--------------	----------	----------------

פראגעס:

1. וואו איז שימעלע געווען, ווען ער האט זיך געזוכט?
2. פארוואס פלעגט ער פארשפעטיקן אין שול?
3. וואס האט ער געטאן, ער זאל אליץ גלייך געפינען?
4. וואס הייסט עס זיין א צעטראגענער?

אַליין - אַן דער לערערין

אַז מיר זיינען געקומען אין שול, האָבן מיר דערזען אַז
אויפן טאוול אין אונדזער קלאַס איז אָנגעשריבן אזוי:
„קינדער! מיין מוטער איז קראַנק, — וועל איד קומען
שפעטער. איד בעט די קינדער זיצן רואיק, שטייל — און
שרייבן פֿון ביכל.“

אַלע קינדער האָבן שטאַרק רחמנות געהאַט אויף דער
לערערין.

די קינדער האָבן אַרויסגענומען די ביכלעך און די
העפטן — און שטייל איבערגעשריבן.

קיינער האָט נישט געמומלט, קיינער האָט נישט געשטערמט.
דערנאָך זאָגט פֿריידעלע, די עלטסטע שילערין ביי
אונדז אין קלאַס:

— „לאַמיר זיך צונויפֿלייגן מיט געלט, וועלן מיר גיין
און קויפֿן בלומען פֿאַר דער לערערין.“
האָבן אַלע קינדער געגעבן געלט — יעדערער וויפֿל
ער האָט געהאַט.

איז אוועקגעגאָנגען פֿריידעלע מיט נאָך אַ מיידל אין אַ
בלומען-געשעפט און זיי האָבן געקויפט פֿאַר דעם גאַנצן
געלט בלומען.

דער גאַנצער קלאַס האָט זיך געפֿרייט.

מיר האָבן אַרײַנגעשטעלט די בלומען אין אַ קריגעלע
מיט וואַסער און אוועקגעשטעלט ביי דער לערערין אויפֿן
טיש.

מיר האָבן אָנגעשריבן אַ צעטעלע און אוועקגעלייגט
צווישן די בלומען.

אין צעטעלע האָבן מיר אָנגעשריבן: „מיר האָבן גע-
פֿאַנגט די לערערין, מיר האָבן די לערערין זייער ליב.“

אָנגעשריבן	רחמנות	אַרײַנגעשטעלט
------------	--------	---------------

אָוועקגעשטעלט	אָוועקגעלייגט
---------------	---------------

ט ר א ג ע ס :

1. פֿאַרוואָס זײַנען די קינדער געזעסן שטיל ווען די לערערין איז גיט געווען ?
2. ווי האָבן די קינדער געוווּן אַז זיי האָבן ליב די לערערין ?
3. פֿאַרוואָס איז די לערערין געקומען שפּעט ?

די פֿוילע טאַכטער

די מאַמע וועקט אין דער פֿרי איר טאַכטער:
 — „טעכטער, טעכטער, שטיי אויף! דער האָן האָט שוין געקרייט!“
 — „זאל ער קרייען, דער האָן,“ — ענטפֿערט די טאַכטער, טער, — „א האָן האָט אַ קליין קעפּל, שלאָפּט ער זיך גיך אויס.“
 אין אַ ווילע אַרום וועקט די מאַמע ווידער די טאַכטער:
 — „טאַכטער, די זון איז שוין אויפֿגעגאַנגען, שטיי אויף!“
 — „די זון מוז זיך אַינלן, זי דאַרף אין איין טאַג דורכ־פֿאַרן אַ לאַנגן וועג,“ — האָט געענטפֿערט די טאַכטער און איז ווידער איינגעשלאָפֿן.
 — „אַבער, טעכטער, די קאַשע איז שוין פֿאַרטיק!“
 גיך איז די טאַכטער אַראָפּ פֿון בעט: — „מאַמע, וואו איז דער גרויסער לעפּל?“

אויפשטיין	אויפֿגעשטאַנען	אויפֿגיין	אײַנשלאָפֿן
-----------	----------------	-----------	-------------

אויפֿגעגאַנגען

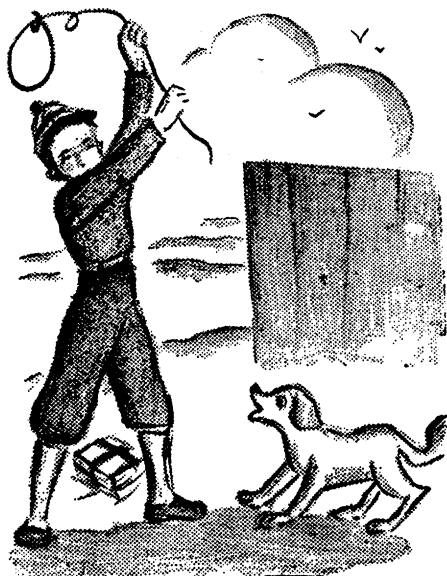
דאס מאגבור פון א פוילן יינגל

דינסטיק, פֿארשפעטיקט. די מאמע איז געווען קראנק.

מאנטיק, הינט פון איך ניט געצאנגען אין שול. די ציין האבן מיר וויי געטאן.

פֿרינטיק, ניט געמאכט די היים-ארבעט. איך האב געדארפט אכטונג געבן אויף מיין קליינעם ברודערל.

דאנערשטיק, דער קאפ האט מיר וויי געטאן.

דערצייל וואס דער יינגל האט געטאן.

דער אוצר

אמאל איז געקומען אן אלטער מאן אין א שטעטל און
האט דערציילט :

— „לעבן איינער שטעטל איז דא א גרויסער אוצר. ווען
איר אלע וועט לעבן צווישן זיך בשלום, וועט איר דעם אוצר
געפינען.“

דער אלטער איז אוועק און די מענטשן פון שטעטל האבן
געזאגט איינער צום צווייטן :

— „מיר וועלן זיין גוט איינע צו די אנדערע, מיר וועלן
לעבן בשלום, מיר וועלן זיך ניט קריגן און מיר וועלן דעם
אוצר געפינען.“

— „דער אוצר איז געוויס אויפן שפיץ בארג. לאמיר
ארויף אויפן בארג און דארטן גראבן און זוכן דעם אוצר!“
— אזוי האבן געזאגט א טייל מענטשן.

— „דער אוצר איז געוויס אויף יענער זייט טיך!“ —
האבן אנדערע געשריען, — „לאמיר אריבער דעם טיך
און גראבן און זוכן דארטן דעם אוצר.“

אנדערע ווידער האבן געזאגט : — „דער אוצר איז בא-
האלטן אין שטעטל, אין איינעם פון די הויפן.“

און די מענטשן פון שטעטל האבן אנגעהויבן זיך צו
קריגן. מען האט געוידלט איינער דעם צווייטן. מען האט
זיך געקריגט. און מען איז שוין אזוי געווארן אין פעס אז מען
האט זיך אפילו געשלאגן.

עס זיינען אוועק יארן און יארן, אבער די מענטשן פון
שטעטל האבן דעם אוצר נאך אלץ ניט געפונען. זיי קריגן
זיך נאך אלץ וואו דעם אוצר צו זוכן. דערווייל זינקט דער
אוצר אלץ טיפער אריין אין דער ערד.

אוצר	בשלום	אין פעס	אפילו
------	-------	---------	-------

פֿראַגעס:

1. ווער האָט דערציילט די מענטשן פֿון שטעטל וועגן דעם אוצר?
2. ווען וועלן די מענטשן פֿון שטעטל קענען געפֿינען דעם אוצר?
3. וואָס האָבן געזאָגט טייל מענטשן?
4. וואָס האָבן אנדערע געזאָגט?
5. האָבן די מענטשן פֿון שטעטל געפֿונען דעם אוצר?
6. פֿאָרוואָס האָבן די מענטשן פֿון שטעטל ניט געפֿונען דעם אוצר?

פערעלע און מערעלע

- פערעלע: — „עס רעגנט דאָך, וואָס עפֿנסטו ניט דיין שירעם?“
- מערעלע: — „עס וועט ניט העלפֿן, מיין שירעם האָט לעכער.“
- פערעלע: — „טאָ פֿאָרוואָס האָסטו מיטגענומען אַ שירעם מיט לעכער?“
- מערעלע: — „איך האָב דען געוואוסט, אז עס וועט רעגענען?“

רעטעניש

ס'איז ביי דיר פֿאָראַן אַ חבר,
איז ער זייער אַ טשיקאווער:
אַט איז ער גרויס, אַט איז ער קליין,
קיין מאָל גייט ער נישט אַליין.
טרעטסט אים שטענדיק מיט די פֿיס.
איצט זאָג מיר ווער דאָס איז?

טרעטן	טשיקאווער	חבר
-------	-----------	-----

שטייט אין פֿעלד אַ ביימעלע

שטייט אין פֿעלד אַ ביימעלע,
האַט עס גרינע צווייגעלעך.
זיצט דערויף אַ פֿייגעלע
מאַכט עס צו די אייגעלעך.

אויף די גרינע צווייגעלעך
וואַקסט אַ גאַלדן עפעלע.
מאָך צו, מײַן קינד, די אייגעלעך,
אַ ברכה אויף דיין קעפעלע!

Moderato

עס האָט לע - סע - ביי א פֿעלד אין שטייט
א רויף - דט זיצט לעך - נע - צוויי נע - גרי
נע - א - די צו עס מאַכט לע - נע - פיי
א וואַקסט לעך - נע - צוויי נע - גרי די אויף לעך
די קינד סײַן צו סאך לע - פע - ע דן - גאל
לע - נע - קע דיין אויף כח - בר א לעך - נע - איי

צוויי ברידער

אין א שטאָט האָט געוואוינט זייער א רייכער ייד. דער ייד האָט געהאַט צוויי זין. און דער ייד האָט ליב געהאַט בלויז דעם עלטערן זון. דעם יינגערן האָט דער פֿאָטער ניט ליב געהאַט, ווייל ער האָט געמיינט אז ער איז א פּוילער.

איינ מאָל זאָגט דער פֿאָטער צו דער מוטער:

— „מיין גאנץ פֿארמעגן וועל איך אָפּגעבן דעם עלטסטן זון, דעם יינגערן וועל איך גאַרנישט געבן, ווייל ער איז א פּוילער.“

א גאנצן טאָג איז די מוטער געזעסן און געוויינט, ווייל זי האָט דעם יינגערן זון אויך ליב געהאַט. דערנאָך איז זי אוועקגעגאנגען צום רב פֿרעגן אַן עצה, וואָס זאָל זי טאָן מיטן יינגערן זון, אז ער זאָל נישט וויסן פֿון קיין גוים.

דער רב האָט געגעבן אזא עצה:

— „גיי אַהיים און דערצייל דיין יינגערן זון, וואָס דער פֿאָטער האָט געזאָגט. וועסטו זען אז אים וועט אויך גאָר-נישט פֿעלן.“

די מוטער האָט געפֿאָלגט דעם רב. ווען דער זון האָט דערהערט, אז ער וועט קיין זאך ניט קריגן פֿון פֿאָטערס פֿארמעגן, האָט ער גענומען פֿלייסיק זיך לערנען. צו דרייצן יאָר, ווען ער איז געוואָרן בר-מצווה, איז ער אוועק צו א בעל-מלאכה און האָט זיך גענומען לערנען א פֿאך. ער האָט געאַרבעט זייער פֿלייסיק, און ער איז געוואָרן א גוטער בעל-מלאכה. און יעדערער האָט אים געגעבן אַרבעט. ער האָט געהאַט פֿון וואָס צו לעבן און איז געווען גליקלעך.

דער עלטערער זון האָט געוואוסט אז ער וועט קריגן דעם פֿאָטערס פֿארמעגן. ער האָט זיך נישט געלערנט און נישט געאַרבעט. נאָכן פֿאָטערס טויט האָט ער דעם פֿאָטערס פֿארמעגן אויפגעגעסן און איז געבליבן אַן אַרעמאן.

פֿראַגעס:

1. פֿאָרוואָס האָט דער פֿאַטער נישט געוואָלט אָפּגעבן אַ טייל פֿון זײַן פֿאַרמעגן דעם ײַנגערן זון ?
2. וואָס האָט די מוטער געטאָן ?
3. וואָס פֿאַר אַן עצה האָט געגעבן דער רב ?
4. וואָס האָט געטאָן דער ײַנגערער זון ?
5. וואָס איז געוואָרן מיט דעם עלטערן זון ?

בער-מלאכה	בר-מצווה	עצה	רב
-----------	----------	-----	----

צום שלאף

שלום-עליכם,
 שלום-עליכם,
 האָבן זאָלסטו
 אַ זיסן חלום,
 אַ גוטן חלום,
 אַ גוטע וואָר,
 זאָלסטו מיר האָבן
 לאַנגע יאָר.

אַ טאג אַזא

פֿאַרלאָרן די שפּיל
 מיט די ײַנגלעך אין גאַס,
 געקומען אָן ביכער
 צום לערער אין קלאַס.
 ביים לערנען געקרימט זיך
 אויף יעדן מיט כּעס,
 געקומען אַהיים
 פֿאַרבלאַטיקט פֿון גאַס.
 און עס שרײַט נאָך די מאַמע:
 פֿאַרוואָס ביסטו נאַס ?

פ ר י ו ו

(א) א בריוו דער מאמען

ברינדעלע איז געווארן א בריווטרעגער. זי האט אנגע-
טאן דעם ברודערס היטל, גענומען אויפן אקסל זיין טעקע,
איז ארויס פאר דער טיר און
האט אנגעקלאפט.

— „ווער איז?“ — האט

די מאמע געפרעגט.

— „ס'איז איך, דער בריוו-
טרעגער.“

— „וואס ווילט איר?“

— „כ'האב איך געבראכט

א בריוועלע פון אייער מיידעלע

ברינדעלע.“

די מאמע עפנט די טיר און

ברינדעלע דערלאנגט איר א

שטיקל פאפיר.

— „דאס איז דאס בריוועלע?“

— „יא.“

— „עס איז דאך גארנישט אנגעשריבן?“

— „איר קענט נישט לייענען. גיט מיר דאס בריוועלע,

וועל איך איך זאגן, וואס דארט שטייט.“

— „גוט“, — זאגט די מאמע, — „לאמיר טאקע הערן,

וואס מײן מיידעלע שרייבט מיר.“

ברינדעלע נעמט אין האנט דאס פאפירל און זאגט:

— „הערט, ליבע פרוי, אייער מיידעלע שרייבט איך

אזוי: ליבע מאמע, איך האב דיר זייער ליב... און — שוין.“

— „דאס איז דער גאנצער בריוו?“

— „יא.“

די מאמע נעמט דאס פאפירעלע און טראגט עס צו דעם
טאטן.

— „זע נאָר“, — זאָגט זי, — „איך האָב פאַקומען אַ פּרײַ-
וועלע פּון פּרײַנדעלען.“

— „וואָס שרײַבט זי?“

— „זי שרײַבט, אַז זי האָט מיך זייער לײַב.“

— „אָזוי“, — זאָגט דער טאַטע, — „איך בין שוין ברוגז

מיט איר.“

— „פאַרוואָס?“

— „דיר שרײַבט זי פּרײַנדעלעך און מיר נישט.“

(ב) אַ בריוו דעם טאַטן

פּרײַנדעלע הערט וואָס דער טאַטע זאָגט און לײַפּט

ווידער אַרויס פֿאַר דער טיר און קלאַפט אָן.

— „ווער איז?“ — פֿרעגט דער טאַטע.

— „דער פּרײַוטרעגער, געבראַכט אַ פּרײַנדעלע פֿאַר

פּרײַנדעלעס טאַטן.“

דער טאַטע הייבט זיך אויף, גייט צו צו דער טיר און

פּרײַנדעלע דערלאַנגט אים אַ שטיקל פּאַפּיר, וואָס דער

טאַטע דרייט פּון אלע זײַטן.

— „דאָס איז דאָס פּרײַנדעלע?“

— „יאָ.“

— „עס איז דאָך אַ לײַדיק שטיקל פּאַפּיר!“

— „וואָס רעדט איר. לײַבער הער?“ — זאָגט פּרײַנדע-
לע,

— „איר קענט נישט לײַענען. גיט מיר דאָס פּרײַנדעלע,

וועל איך אײַך זאָגן וואָס דאָרט שטייט.“

— „גוט, לאַמיר הערן.“

פּרײַנדעלע נעמט דאָס פּרײַנדעלע און הייבט אָן לײַענען:

— „לײַבער טאַטע, כ'האַב דײַך זייער לײַב . . .“

— „נו? . . .“

— „דאס איז דער גאנצער בריוו.“
דער מאמע נעמט דאס פאפירל און ווייזט עס דער
מאמען.

— „איך האב שוין אויך א בריוועלע“, — זאגט ער א צו-
פרידענער.

(ג) א בריוו פון דער מאמען

אין א פאך מינוט ארום טוט בריינדעלע אויס דאס היטל,
נעמט אראפ די טעקע פון אקסל און גייט צו צו דער מאמען:
— „מאמע“, — זאגט זי, — „האסט באקומען א ברי-
וועלע פון דיין מיידעלע?“

— „יא“.

— „פארוואס זשע ענטפערסטו נישט?“

— „ס'איז דען אן אמת בריוועלע?“

— „יא“.

— „נו, גוט, איך וועל שוין ענטפערן.“

די מאמע נעמט א ליידיק פאפירל און דערלאנגט איר.

— „דא האסטו דעם ענטפער.“

— „ס'איז קיין זאך ניט אנגעשריבן!“

— „גיי שוין, גיי“, — זאגט די מאמע, — „דו קענסט

נישט לייענען. גיב מיר דאס בריוועלע, וועל איך דיר איר-
בערלייענען.“

בריינדעלע דערלאנגט איר דאס פאפירעלע און די
מאמע לייענט:

— „מיין ליב טעכטערל, איך האב דיר פיינט . . .“

— „איך וויל נישט“, — זאגט בריינדעלע, — „לייען

אויף אן אמת.“

— „עס שטייט אזוי אנגעשריבן.“

— „גיי. עס שטייט נישט אזוי.“

— „נו, גוט. מיין ליב טעכטערל, איך האב דיר ליב.“

— „זייער ליב ?“

— „זייער ליב.“

(ד א בריוו פון דעם טאטן

— „ערשט דארף דער טאטע ענטפערן,“ — זאגט
ברינדעלע.

דער טאטע נעמט א בלייער, שרייבט אן אויף א שטיקל
פאפיר און זאגט:

— „גוט. דא האסטו אן אמת בריוועלע.“

— „לייען מיר איבער,“ — זאגט ברינדעלע.

— „ניין,“ — זאגט דער טאטע, — „דאס בריוועלע
באהאלט, און ווען דו וועסט גיין אין שול און זיך אויסלערנען
לייענען, וועסטו מיר זאגן וואס דארט שטייט, און איך וועל
דיר דערפאר קויפן א שיינע זאך.“

ברינדעלע האט דאס בריוועלע באהאלטן. אלע טאג
ווען זי שטייט אויף פֿרעגט זי:

— „מאמע, איך בין שוין גרויס? ווען וועל איך גיין
אין שול?“

דער בריווטרעגער	אָנגעשריבן	עס שטייט אין בריוו
-----------------	------------	--------------------

איבערלייענען	אמת
--------------	-----

פֿראַגעס:

1. וואָס, מיינט איר, האָט דער טאָטע געשריבן אין זײַן אמת בריוועלע?
2. איז דעם טאָטנס בריוועלע געווען ניצלעך?
3. וואָס פֿאַר אַ שפּאַס האָט די מאַמע געמאַכט?
4. ווי אַזוי האָט ברינדעלע זיך אָנגעטאָן ווען זי איז געוואָרן אַ בריווטרעגער?
5. שרייבט אָן אַ בריוועלע אַ חבֿר אָדער אַ חבֿרטע.
6. שרייבט אָן אַ בריוועלע דעם זײַדן אָדער דער באַבען.

דער בריוו

א ינגל האט א מאָל אָנגעשריבן אזא בריוו צו זײנעם
א פֿרײַנד :

„טײַערער פֿרײַנד! נעכטן בין איך בײַ דיר געווען צו
גאָסט און האָב בײַ דיר פֿאַרגעסן מײַן שירעם. בעט איך
דיך, דו זאָלסט אים מיר אָפּשיקן.“

אויף דעם זעלבן בריוו איז געווען צוגעשריבן :
„נאָר וואָס האָב איך זיך געכאַפּט אז דער שירעם שטייט
בײַ מיר אין ווינקל. שרײַב איך דיר דערײַבער אז דו דאַרפֿסט
אים ניט אָפּשיקן.“

א רעטעניש אין גראַמען

איך בין דאָ אין אַויג, אין אַויער,
אַיבן, אַונטן — אַומעטום.
שטענדיק שטיי איך דאָרט בײַם טויער
און איך שווינג, ווײַל איך בין שטום.

דו ביסט דאָ אין אַויג אין אַויער,
אַיבן, אַונטן — אַומעטום.
שטענדיק שטייסטו דאָרט בײַם טויער
און דו שווינגסט, ווײַל דו ביסט שטום —

ווײַל אַ שטומער אַלס ביסטו
און דעם וואָרט אַן אָנהײב גיסטו!
ביסט אויך דאָ אין אַיך און אַין,
ווי ס'איז ריכטיק לויטן דין,
ווי עס פֿאַסט זיך און ס'איז גוט —
פֿאַר אַ וואָו און פֿאַר אַ יוד.

פֿאַרוואָס קומט דער ת צום סוף פֿון אַלף-בית?

עס איז געווען זומער. די קינדער זינען ניט געגאנגען אין שול. זייערע ביכער זינען געלעגן און קיינער האָט פֿון זיי נישט געלערנט.

האָבן די אותיות פֿון אַלף-בית אויך גענומען וואַקאַציע. זיי זינען אוועק אין פֿעלדער, ביי טייכן, אונטער ביימער. זיי האָבן זיך געבאָדן און זיך געשפּילט. ביז דער אַלף האָט זיך דערמאַנט: אַט הייבט מען ווידער אָן לערנען אין שול. די קינדער וועלן דאַרפֿן לערנען און אַלע אותיות זינען אוועק פֿון די ביכער. האָט דער אַלף גענומען רופֿן:

— „ב, ב, ג, ד, ה, ו, ז, ח, ט, י, כ, ל, מ, נ, ס, ז, ט, ע, פ, פ, צ, ק, ר, ש, ש, ת! קומט צוריק, קומט צוריק!“

און אַלע אותיות האָבן דערהערט ווי דער אַלף רופֿט זיי און זיי זינען אויף גיך געקומען צוריק. זיי האָבן זיך גע-שטעלט אויף די ריכטיקע ערטער אין די אַלע ביכער פֿון די קינדער. אָבער דער ת איז זייער ווייט אוועק און האָט ניט געהערט ווי דער אַלף רופֿט. קען זיין אז דער ת האָט יא געהערט, אָבער ער האָט זיך געפּוילט אזוי גיך צו קומען צוריק. עס איז אים געווען זייער גוט ווייט אין וואַלד אונטער אַ בוימ.

אַלע אותיות זינען געקומען צוריק און דער אַלף האָט גענומען אויסרופֿן:

— „ב? ב? — „איך בין דאָ“ — האָט ב געענטפֿערט.
— „ג? ג? — „איך בין דאָ“ — האָט ג געענטפֿערט.
— „ד? ד? — „איך בין דאָ“ — האָט ד געענטפֿערט.
אזוי מיט אַלע אותיות. ביז ער איז געקומען צום ת.

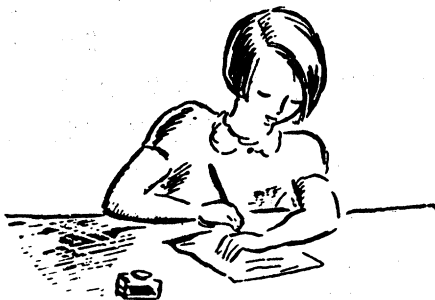
— „ת? ת? — האָט צוויי מאָל גערופן דער אַלף.
 אָבער דער ת איז נישט געווען.
 — „וועט זײַן אַן ת“ — האָבן געזאָגט דער ר און דער ש.
 — „אָבער עס מוזן זײַן אַלע!“ — האָבן געשרייען דער
 מ און דער נ.

מיט אַ מאָל זעען זיי ווי ת קומט און שלעפט זײַן פֿיסל.
 — „גיכער קום אַרײַן“ — האָט אים געזאָגט דער ת,
 וואָס זעט אויס אַ פֿיסל ווי דער ת. די אותיות האָבן אים
 אַרײַנגענומען, אָבער ווײַל ער איז געקומען אזוי שפעט,
 האָבן זיי אַלע געזאָגט:

— „פֿון איצט אָן וועסטו זײַן דער לעצטער.“ — און
 אזוי איז טאַקע געבליבן. דער אַלף איז געווען דער ערשטער,
 ווײַל ער האָט זיך דער ערשטער דערמאָנט אָן מען דאַרף
 קומען צוריק אין די קינדער־ביכער, זיי זאָלן קענען זיך לערן
 גען; און דער ת שטייט דער לעצטער און שלעפט זײַן
 פֿיסל.

אותיות	אלף-בית	סוף
--------	---------	-----

די שרײַבערײַן

ריוועלע קען שרײַבן
 א, ב, און ג,
 און מיט אַ רונדער ה
 שרײַבט זי הויך אין הימל.

שרײַבט זיידע מיט אַ ז
 און באַבע מיט אַ ב,
 און רעדעלע און ראָד
 שרײַבט זי מיט אַ ר.

ווייס זי ווי צו שרייבן,
ווייס זי ווי צו גראַמען,
שטעלט אותעלעך מיט אותעלעך
קליינינקע צוזאַמען.

שרייבט זי אָן אַ בריוועלע
דעם טאַטן און דער מאַמען
און שרייבט זיך אונטער — ריוועלע.
האַט עס אַלע טעמען.

טעמען	טעם	אותעלעך	אות
-------	-----	---------	-----

דער יינגל געדענקט

אַ גאַסט איז געקומען און געוואַרט אויפן באַלעבאַס.
דער גאַסט איז געווען אַ גרויסער געלערנטער. ער האָט
דערווייל גערעדט מיטן יינגל פֿון באַלעבאַס. דער יינגל
איז געווען פֿינף יאָר אַלט. האָט דער גאַסט אים געפֿרעגט:

— „וואָס האָסטו היינט געגעסן אין דער פֿרי?“

— „ברויט מיט . . .“

דער יינגל האָט ניט באַוויזן צו פֿאַרענדיקן דעם ענטפֿער,
ווייל עס איז אַרײַנגעקומען זײַן פֿאַטער.

דער גאַסט האָט אָנגעהויבן צו ריידן מיטן פֿאַטער און
דער יינגל איז אַרויסגעגאַנגען פֿון צימער.

עס איז אַוועק אַ יאָר. עס איז ווידער געקומען דער זעל-
ביקער גאַסט. ער האָט אַ קניפֿ געטאָן דעם יינגל אין בעקל
און געפֿרעגט:

— „מיט וואָס?“

— „מיט פֿוטער“, — האָט דער יינגל געענטפֿערט.

— „דו געדענקסט זייער גוט. דו וועסט אויסוואקסן א גרויסער געלערנטער,“ — האָט דער גאָסט געזאָגט.
און עס איז טאקע געווען אזוי. דער יינגל איז שפעטער געוואָרן א גרויסער געלערנטער, א באַרימטער רב אין דער שטאָט פראַג.

דער געלערנטער	רב	געדענקען
---------------	----	----------

פֿר אַ ג ע ס :

1. פֿאַרוואָס האָט דער גאָסט גערעדט מיטן יינגל ?
2. וואָס האָט דער גאָסט געפֿרעגט דעם יינגל ?
3. פֿאַרוואָס האָט דער יינגל ניט באַוווּזן צו ענטפֿערן ?
4. האָט דער גאָסט געדענקט וואָס ער האָט געפֿרעגט מיט אַ יאָר צוריק ?
5. האָט דער יינגל געדענקט וואָס מען האָט אים געפֿרעגט מיט אַ יאָר צוריק ?
6. פֿאַרוואָס איז אזוי וויכטיק צו געדענקען ?

אַ הויפֿן

- מאַמע, גיב מיר אַ ביסל ראַזינקעס!
— נעם, מיין קינד, אַ הויפֿן.
— גיב דו מיר.
— פֿאַרוואָס עפעס ווילסטו אליין ניט נעמען ?
— ווייל דיין הויפֿן איז אַ גרעסערער.

האַט איר געזען אַ מאַמע?

- אַ יינגעלע איז געגאנגען מיט דער מאַמען שפּאַצירן.
ער איז אוועקגעלאָפֿן פֿאַרויס און פֿאַרלאָרן זיין מאַמע. גייט ער אַרום און זוכט זי. פֿרעגט ער ביי אַלע מענטשן:
— „אפֿשר האָט איר געזען אַ מאַמע אָן אַ יינגעלע?“

אלע ארבעטן, אלע מינו זיד

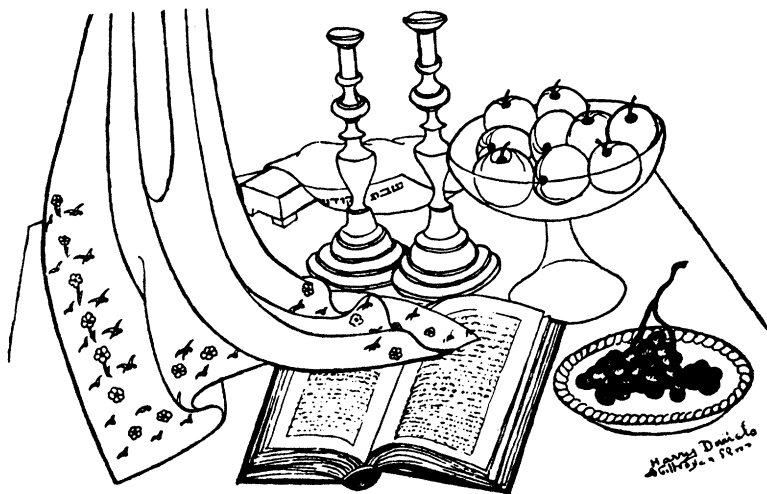

דערצייל וואָס דו זעסט אויף די פילדער.

מילך און ברויט

עס, מיין קינד, דאָס שטיקל ברויט
און בענטש די ערד וואָס גיט אונדז ברויט.
טרינק, מיין קינד, דאָס גלעזל מילך
און בענטש די קו וואָס גיט אונדז מילך.
און בענטש די האַנט וואָס גראַבט די ערד,
און באַקט דאָס ברויט און מעלקט די קו —
אַז קיינער זאָל ניט וויסן פֿון הונגער און פֿון נויט !

ש ל ו ם - ע ל י כ ם

ש ל ו ם - ע ל י כ ם, מ ל א ׳ כ י ם מ ז י ן ע,
 ש ל ו ם - ע ל י כ ם, מ ל א ׳ כ י ם פ ז י ן ע!
 ש ל ו ם - ע ל י כ ם, ו ז י י ב א ו ן ק י ן ד,
 ש ב ת א י ז ש ו י ן ד א ׳ א צ י ן ד.

ש ל ו ם - ע ל י כ ם, ג ו ט ע פ ר י י ן ד,
 ש ב ת, ש ב ת א י ז ד א ׳ ה י י ן ט!
 ש ל ו ם - ע ל י כ ם, ז י י ד ע ן, ב א ׳ ב ע ן,
 ש ל ו ם - ע ל י כ ם, ל י ב ע ר ש ב ת!

Andantino

3

נ - ט - ס י י כ י ם - א - ס ל - כ ם - ל י - ע ל ו ם - ש

נ - ט - פ י י כ י ם - א - ס ל - כ ם - ל י - ע ל ו ם - ש

ש ו י ן א י ז ב ת - ש ק י ן ד א ו ן ו ז י י ב כ ם - ל י - ע ל ו ם - ש

כ ם - ל י - ע ל ו ם - ש צ י ן ד - א ד א

א מאמע און זעקס זין

אמאל איז געווען אן אלטע מאמע. האט זי געהאט זעקס זין. דער ערשטער זון האט געהייסן זונטיק, דער צווייטער — מאנטיק, דער דריטער זון האט געהייסן דינסטיק, דער פֿערטער — טער זון האט געהייסן מיטוואך, דער פינפטער זון האט געהייסן דאנערשטיק, דער זעקסטער זון האט געהייסן פֿרייטיק.

זעקס טעג האָבן די זין געארבעט און דערנאָך זינען זיי אלע אוועק צו דער מאמע. די מאמע זייערע האט געהייסן שבת. זי איז שוין געווען אן אלטע און א גרויע. זי האט געוואוינט אין א שוין ווייס הויז אויפן שפיץ באַרג. אַרום דעם הויז זינען געווען שיינע ביימער, און פֿייגעלעך האָבן געזונגען אויף די צווייגן פֿון די ביימער. די אלטע מאמע שבת האט געטראָגן ריינע ווייסע קליידער און א שיינע שאַל אויפֿן קאָפּ. ביי איר אין שמוב איז געווען ריין און שוין. אויפֿן טיש איז געווען א ווייסער טישטעך און ליכט האָבן געברענט אין לייכטערס. אין מיטן טיש זינען געווען שיינע בלומען.

די זעקס זין האָבן זיך זייער געפֿרייט מיט זייער אלטער גוטער מאמע. זיי זינען אלע געקומען צו איר. די מאמע שבת האט זיך דערפֿרייט מיט אירע זעקס זין און זי האט יעדערן געפֿרעגט:

— „וואס האסטו געטאן, זונטיק?“

— „איך האב געארבעט אין פֿעלד“, — האט זונטיק

געענטפֿערט.

— „וואס האסטו געטאן, מאנטיק?“ — „איך האב

געארבעט אין פֿאַבריק“, — האט מאנטיק געענטפֿערט.

— „וואס האסטו געטאן דינסטיק?“ — „איך האב גע-

בויט הייזער“, — האט דינסטיק געענטפֿערט.

— „וואס האסטו געטאן, מיטוואך?“ — „איך האב גע-
 נייט קליידער“, — האט מיטוואך געענטפערט.
 — „וואס האסטו געטאן, דאנערשטיק?“ — „איך האב
 געוואשן און גערייניקט“, — האט דאנערשטיק געענטפערט.
 — „וואס האסטו געטאן, פרייטיק?“ — „איך האב גע-
 קאכט“, — האט פרייטיק געענטפערט.
 — „זייער גוט, מינע זון“ — האט די מאמע שבת גע-
 זאגט, — „איצט קומט, לאמיר עסן און טרינקען און איר
 וועט זיך רוען א גאנצן טאג בני מיר.“
 די זון האבן געגעסן און געטרונקען און זיך גערוט. עס
 איז זיי געווען זייער פריילעך בני דער מאמע שבת אויפן
 שפיץ בארג, אין דעם שיינעם ווייסן הויז. דערנאך זיינען
 זיי אלע אוועק. די מאמע שבת האט אויף זיי ווידער געווארט
 גאנצע זעקס טעג.

ער האט געהייסן	דער שבת	דאס ליכט	די וואך
----------------	---------	----------	---------

דער ליכטער

דער שבת קומט

שענער זיצן הינט די קינדער,
 שענער זעט דאס צימער אויס.
 פון דעם אויסגעפרעסטן טישטעך
 שינט א ליכטיקייט ארויס.

וויסע בלוזעס, וויסע העמדער,
 קלאר און ציכטיק דאס געזיכט.
 און אין אלע, אלע אויגן
 ברענען וויסע שבת-ליכט.

שבת אין מדבר

א פרומער ייד איז געגאנגען אין מדבר מיט א קאראוואן.
ווען עס איז געקומען פרייטיק אין אונט, האט דער פרומער
ייד ניט געוואלט ווייטער גיין. ער האט געזאגט:
— „עס קומט אן שבת. שבת מוז איך רוען. איך בעט
איך, לאמיר דא רוען איין טאג און דערנאך וועלן מיר גיין
ווייטער.“

אבער די מענטשן פון קאראוואן האבן ניט געוואלט זיך
אפשטעלן. האבן זיי געלאזט דעם פרומען ייד אליין אין
מדבר און זיי זינען אלע אוועק.

די זון איז אונטערגעגאנגען. פון ווייטן האט מען גע-
הערט דאס ברומען פון ביזע חיות. פלוצלונג איז א גרויסער
לייב צוגעלאפן נאענט צו דעם פרומען ייד און האט זיך
אוועקגעלייגט לעבן אים.

— „נאט האט מיר צוגעשיקט א היטער,“ — האט דער
ייד געטראכט און זיך געפרייט.

דעם גאנצן שבת איז דער לייב געלעגן לעבן דעם פרוי-
מען ייד. ווען דער שבת איז אוועק, האט דער לייב זיך אויפ-
געשטעלט, גאר נאענט צוגעקומען צום ייד און אויף עפעס
געווארט. דער ייד האט זיך געזעצט אויפן לייב, און דער
לייב איז גיך געלאפן ביז ער האט געפראכט דעם ייד צום
קאראוואן, וואס איז געגאנגען פארויס.

שבת	מדבר	חיות	זיך אוועקגעלייגט
-----	------	------	------------------

5 ר א ג ע ס :

1. וואס האט דער ייד געבעטן די מענטשן פון קאראוואן ?
2. האבן די מענטשן פון קאראוואן געטאן וואס דער ייד האט
זיי געבעטן ?
3. ווער האט געשיצט דעם ייד פון ביזע חיות ?
4. וואס איז געשען ווען דער שבת איז אוועק ?

די גוטע מאמע

וואס טוט די מאמע ? דערצייל.

בערעלע און זיין מוטער

אין שול, אויף דער גאס, אין קראָם — אומעטום, זעט
בערעלע, דערלאנגט מען א צעטעלע אויף צו באַצאלן.
אַט קלאַגט זיך דער פּאַטער, אז ער האָט געמוזט באַצאלן
א סך געלט. ווען די מוטער שיקט בערעלען אין קראָם,
דערלאנגט מען אים א צעטעלע אויף צו באַצאלן.

איין מאָל איז אים איינגעפאלן אויסצושטעלן א רעכענונג
זיין מוטער פאַר דעם וואָס ער האָט פאַר איר געטאָן.
אויף מאַרגן האָט די מוטער געפונען אין קיך אזא רע-
כענונג :

די מוטער קומט בערעלען :

פאַר אייניקויפֿן אין קראָם — — — — — 15 סענט.

פאַר אַרײַנוואַרפֿן אַ בריוו אין פּאַסטקעסטל — 10 סענט.

פאַר טרינקען מילך — — — — — 5 סענט.

פאַר זיין אַ גוטער און וואוילער יינגל — 25 סענט.

צוזאַמען — — 55 סענט.

קומענדיק פֿון שול האָט בערעלע געטראָפֿן אויף זיין
טישעלע 55 סענט. א צופֿרידענער האָט ער זיי אַרײַגעלייגט
אין קעשענע.

אויף מאַרגן אין דער פֿרי אָבער האָט ער בײַ זײַנע קלײ-
דער געפונען א רעכענונג :

בערעלע איז שולדיק זיין מוטער :

פאַר 10 גליקלעכע יאָר אין שטוב — — — — — גאַרנישט.

פאַר צען יאָר עסן און טרינקען — — — — — גאַרנישט.

פאַר אָפּהיטן אים ווען ער איז קראַנק — — — — — גאַרנישט.

פאַר האָבן אַ גוטע און ליבנדיקע מאמע — — — — — גאַרנישט.

צוזאַמען — גאַרנישט.

בערעלע האָט געלייענט אַט די דאָזיקע רעכענונג און
געשוויגן. אין אַ ווײַלע אַרום איז ער צוגעגאַנגען צו דער

מוטער, האָט זי אַרומגענומען, אַ קויש געטאָן און שטילער-
 הייט אַרײַנגעלייגט די 55 סענט צו דער מאַמען אין קע-
 שענע.

באַצאָלן	די רעכענונג	אויסשטעלן אַ רעכענונג
----------	-------------	-----------------------

פֿר אַ ג ע ס :

1. פֿאַרוואָס האָט בערעלע אויסגעשטעלט אַ רעכענונג זײַן מוטער ?
2. פֿאַר וועלכע זאַכן האָט ער געמאַנט געלט ?
3. וואָס האָט בערעלעס מאַמע געטאָן ?
4. מײַנסטו אַז פֿאַר אַלץ דאַרף מען קריגן באַצאָלט ?
5. קען מען באַצאָלן פֿאַר ליב האָבן ?

די מאַמע מיט די פֿינף זײַן

אַ מאַמע האָט געהאַט פֿינף זײַן :

איינער — אַ קליינער,

איינער — אַ שיינער.

איינער — אַ גרויסער,

איינער — אַ וואוילער און אַ קלונער. וואָס די פֿרידער

האַבן ניט געוואוסט, האָט ער זיי געוווּזן,

און איינער — אַ נידעריקער, אַ דיקער, מיט אַ בײַכעלע.

אַמאָל זײַנען אָנגעפֿאַלן גולנים און זיי האָבן געזאָגט צו

דער מאַמען :

— „אײן זון מוזסטו אונדז אוועקגעבן! כאָטש איינעם,

וועלכן דו ווילסט!“

זאָגט די מאַמע : — „פֿינף זײַן האָב איך :

איינער — דער קלענסטער,

איינער — דער שענסטער,

איינער — דער גרעסטער,
 איינער — דער בעסטער,
 איינער — דער פעסטסטער.

נישט אלע זינען גלייך, נאָר אלע האָב איך גלייך ליב.
 קיינעם קען איך אייך נישט געבן!"

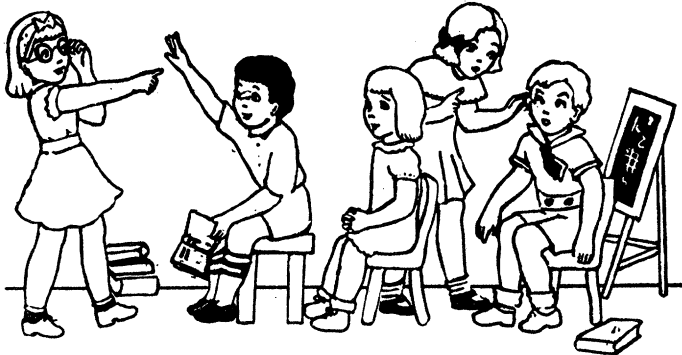
באלד זינען אַרויס דער גרעסטער און דער בעסטער
 און דער פעסטסטער אין דער מיט און אַ געשריי געמאָן:
 — „ניין! מע גיט נישט!"

זינען צו זיי גלייך צוגעשטאַנען דער קלענסטער און
 דער שענסטער. האָבן זיך אלע פינף ברידער צונויפֿנעג-
 שלאָסן און זיך געשטעלט קעגן די גזלנים. אויף די גזלנים
 איז אָנגעפֿאלן אַ שרעק און זיי זינען אַנטלאָפֿן.

אַנפֿאלן	גזלנים	אָוועקגעבן	צושטיין
----------	--------	------------	---------

פֿר אַ ג ע ס :

1. ווער איז די מאַמע און ווער זינען די פינף זין?
2. וואָס הייסט: אלע פינף ברידער האָבן זיך צונויפֿגעשלאָסן?
3. וועלכער פינגער איז דער קלוגער?

ווער קען צוטראַכטן אַ מעשהלע צום בילד? מע קען אַזוי
 אָנהייבן: די מאַמע איז אָוועק. די קינדער זינען געבליבן אַליין
 אין שטוב.

לייג איך מיר מיין קעפעלע

לייג איך מיר מיין קעפעלע
 אויף מיין מאַמעס בעטעלע.
 גייט מיין מאַמע פֿאַרביי,
 נאָר זי לאַכט און קוועלט :

— שלאָף, מיין טאַכטער קליינינקע,
 אייגעלעך האַסטו שיינינקע.
 שלאָף געזונטערהייט,
 שלאָף געזונטערהייט !

לייג איך מיר מיין קעפעלע
 אויף מיין טאַטנס בעטעלע.
 גייט מיין טאַטע פֿאַרביי,
 נאָר ער לאַכט און קוועלט :

— שלאָף, מיין טאַכטער האַרציקע,
 הערעלעך האַסטו שוואַרציקע.
 שלאָף געזונטערהייט,
 שלאָף געזונטערהייט !

Moderato

לייג אויף מיין איד מיר מיין קעפעלע - פֿע - קע סיין סיר איד לייג

פֿאַר - טע - סא סיין גיים לע - סע - זע סעס - סא

קוועלט און לאכט זי נאָר

וואס טוט דער טאטע?

א ינגעלע איז געקומען צום ערשטן מאל אין שול, און דער לערער האט אים גענומען אויספרעגן:

— „ווי הייסטו, ינגעלע?“

— „בערעלע.“

— „ווי אלט ביסטו?“

— „זיבן יאר.“

— „וואס איז דיין טאטע?“

— „מיין טאטע איז קראנק.“

— „ניין, ניט דאס מיין איד. איך פרעג: וואס טוט דיין

טאטע?“

— „ער הוסט.“

— „ניין, ניט דאס מיין איד. איך וויל וויסן וואס טוט דיין

טאטע, ווען ער איז געזונט.“

— „ווען ער איז געזונט, הוסט ער ניט.“

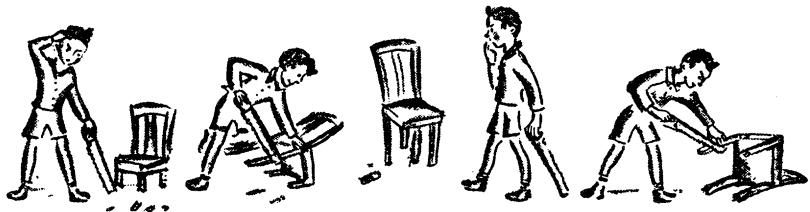
— „נארעלע, דו פארשטייסט ניט, וואס מע רעדט צו

דיר. זאג מיר: וואס טוט דיין טאטע, ווען ער איז ניט קראנק

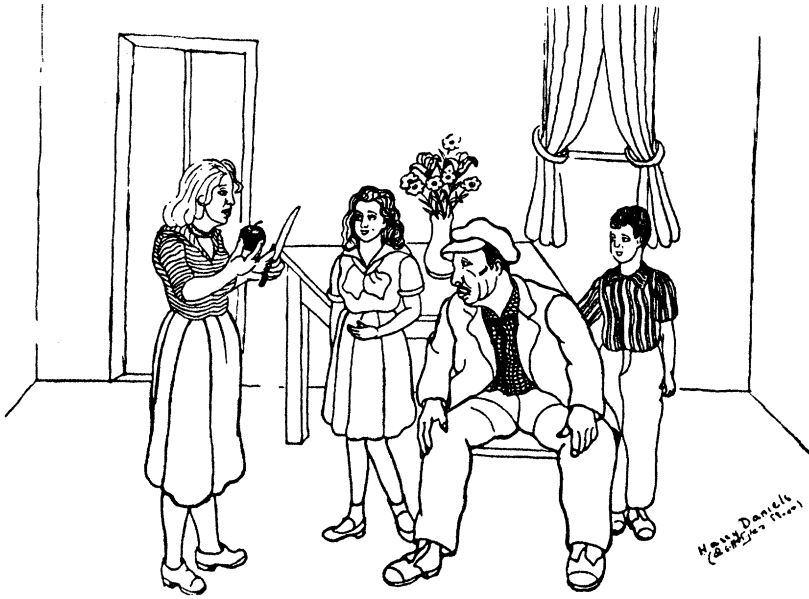
און ווען ער הוסט ניט?“

— „ווען דער טאטע איז ניט קראנק, טוט ער זיך אן

און גייט צו דער ארבעט . . .“

וואס איז דא געשען? דערצייל.

דער עפל

די מאמע האט געבראכט פון מארק א גרויסן רויטן עפל.
 — „זע, מירל, וואס פאר אן עפל!“ — האט זי געזאגט
 צו איר טאכטער וואס איז געזעסן און גענייט, — „נעם און
 עס אים אויף!“

מירל האט שוין געוואלט אייננעיסן דעם עפל. זי האט
 זיך אָבער דערמאָנט אין יאנקעלען, איר יינגערן ברודערל.
 יאנקעלע האט געכטן פֿארדינט פֿי איר אן עפל: ער
 האט איר צוויי מאל געפֿאלגט א גאנג.

— „זאל זיין פאר אים!“ — האט זי געטראכט.
 אז יאנקעלע איז געקומען פון שול, האט מירל אים אָפֿ-
 געגעבן דעם עפל. יאנקעלע האט פֿאהאלטן דעם עפל אויף
 שפעטער.

שפעטער האט די מאמע געשיקט דורך יאנקעלען מי-
 טאג צום טאטן. דער טאטע האט געארבעט אין אן אנדער
 גאס.

אז דער טאטע האט אפגעגעסן, האט יאנקעלע אריינגע-
רוקט די האנט אין קעשענע און אָנגעטאפט דעם עפל. האט
ער אַ טראכט געטאָן :

— „דער טאטע אַרבעט, פֿאַרדינט פֿאַר אַלעמען. דער
עפל געהערט צו אים.“

האַט ער דערלאָנגט דעם טאָטן דעם עפל און געזאָגט :
— „נא, טאטע, די מאמע האט דיר געשיקט אַן עפל
אויך!“

— „וויילסט אַ שטיקל?“ — האט דער טאטע געפרעגט.
— „ניין, איך האב נישט לאנג געגעסן“, — האט יאנקעלע
געענטפערט.

דער טאטע האט פֿרינדלעך אַ קוק געטאָן אויף יאָ-
קעלען, צוגענומען דעם עפל און באהאלטן.

דער טאטע איז אין אָונט געקומען אַהיים. ער האט
ארויסגענומען דעם עפל און געזאָגט צו דער מאמען :
— „נא, נעם און פֿאַרווך. מיר האט זיך היינט נישט גע-
וואָלט.“

— „ווי קומט צו דיר דער גרויסער עפל?“ — האט די
מאמע געפרעגט, — „זע, מירל, פונקט אזא, ווי איך האב
דיר היינט געגעבן!“

מירל האט אַ קוק געטאָן אויף יאנקעלען. יאנקעלע —
אויפֿן טאָטן, דער טאטע — אויף יאנקעלען, און אלע האָבן
גענומען דערציילן ווי אזוי דער עפל איז געגאַנגען פֿון האַנט
צו האַנט. זיי האָבן דערציילט און געלאַכט.

— „אַ וואונדער-עפל!“ — האט דער טאטע געזאָגט.
— „אַ וואונדער-עפל בײַ אזוינע וואונדער-קינדער ווי
מיניע“, — האט די מאמע זיך געפֿרייט.

און זי האט גענומען אַ מעסער, צעשניטן דעם גרויסן
עפל אויף פֿיר טיילן.

אלע האָבן געגעסן דעם עפל. אלע האָבן געגעסן דעם עפל און זיינען געווען גליקלעך.

אויסגענומען	אריינגערוקט	אָפּגעגעסן	אינגלייטן
-------------	-------------	------------	-----------

פֿר אַ ג ע ס :

1. פֿאַרוואָס זיינען זיי אלע געווען גליקלעך ?
2. איז דער גרויסער עפל געווען אַ וואונדער-עפל ? אָדער די גאַנצע משפּחה איז געווען אַ וואונדער-משפּחה ?
3. ווי אַזוי האָט די מאַמע באַקומען דעם עפל ?
4. ווי איז דער עפל געקומען צו דער טאָכטער ?
5. ווי איז דער עפל געקומען צום פֿאָטער ?
6. ווי איז דער עפל ווידער געקומען צו דער מוטער ?

אַז די מאַמע איז ניט געזונט געווען

אַז די מאַמע איז געוואָרן ניט געזונט, איז געווען אומע-טיק אין שטוב.

די קינדער זיינען געזעסן אין אַ ווינקעלע און זיך ניט געשפּילט.

דאָס פּייגעלע אין שטייגל האָט ניט געהאַט קיין קערנער צו פּיקן, האָט עס ניט געזונגען, ניט געשפרונגען.

דאָס הינטל, דאָס ווילדע לוסטיקע הינטל, איז געלעגן איבער דער מאַמעס בעט און ניט אָפּגעטראָטן.

די פּלומען אויף די פֿענצטער האָבן אַראָפּגעלאָזט זייערע קעפלעך. קיינער האָט ניט געטראַכט צו באַגיסן זיי מיט אַ טראָפּן וואַסער.

אַז די מאַמע איז געוואָרן ניט געזונט, איז דער זיינער אויף דער וואַנט געבליבן שטיין.

דער טאטע איז גאר שפעט אוועק צו דער ארבעט און האט זיך צוריקגעקערט פריער ווי שטענדיק. ס'איז געקומען דער דאקטער און האט געזאגט, אז דער מאמעס שוואכקייט קומט פון צו פיל ארבעטן. מיטאג האבן מיר געגעסן ביים פעטער, אבער קיינער איז ניט זאט געווארן און ניט געווען פריילעך. אז די מאמע איז געווארן ניט געזונט, האט קיינער ניט געקענט פירן די שטוב ווי ס'באדארף צו זיין. דאס קליינע ריוועלע האט גענומען אויפראמען די שטוב: זי האט צעשטעלט די שטולן, אפגעווישט דעם שטויב פון אלמער און פון טיש, אויסגעקערט די צימערן. זי איז אבער באלד זייער מיד געווארן. אויף מארגן, ווען דער מאמען איז א ביסל בעסער גע- ווארן און זי איז א בלאסע פאמעלעך אראפ פון בעט, איז ווידער ליכטיק געווארן אין אלע ווינקעלעך.

אומעטיק	אויפראמען	בלאס	פאמעלעך
---------	-----------	------	---------

פֿר אַ ג ע ס :

1. וואס האבן די קינדער געטאן, ווען די מאמע איז ניט גע- זונט געווען?
2. וואו האבן זיי געגעסן?
3. וואס האט דער טאטע געטאן?
4. וואס האט געטאן ריוועלע?
5. וואס איז געווען מיטן הינטל?
6. האבן די בלומען געפילט אז די מאמע איז קראנק?
7. וואס האט דער דאקטער געזאגט?
8. ווי האט אויסגעזען די שטוב, ווען די מאמע איז אראפ פון בעט?

אז מען איז הוננעריק איז אלץ געשמאק

הערשעלע האט אפגערוקט דעם טעלער מיט זופ:

— „איך קען היינט ניט עסן די זופ“, — האט ער גע-
זאגט, — „די זופ איז ניט געשמאק.“

— „אויב דו ווילסט ניט, עס ניט,“ — האט די מאמע גע-
זאגט.

— „איך קען אויך דאס פלייש ניט עסן,“ — האט הער-
שעלע געזאגט, זוען אלע האבן געגעסן פלייש.

— „פארוואס?“ — האט די מאמע געפרעגט.

— „היינט איז דאס פלייש ניט געשמאק,“ — האט
הערשעלע זיך באקלאגט.

— „נו, אויב דו ווילסט ניט עסן, דארפסטו ניט עסן,“ —
האט אים די מאמע געזאגט.

הערשעלע איז ארויס אין גאס זיך שפילן מיט די חברים.
א צוויי שעה שפעטער איז הערשעלע אריין אין שטוב.

— „האסט עפעס צו עסן?“ — האט ער געפרעגט די
מאמען.

— „איך האב זופ. פארוואך. אויב עס איז געשמאק, קענ-
סטו עס עסן.“

הערשעלע האט פארוזכט די זופ און געזאגט:

— „עס איז זייער גוטע זופ, אט די זופ איז זייער גע-
שמאק.“ — און הערשעלע האט אויפגעגעסן א פולן טעלער
זופ.

— „האסט נאך וואס מיר צו געבן, מאמע?“ — האט
ער געפרעגט.

— „איך האב אויך פלייש, פארוואך. אויב עס איז גע-
שמאק, קענסטו עס עסן,“ — האט די מאמע געזאגט און
אים געגעבן פלייש.

— „אָט דאָס איז פֿלייש! אָט דאָס איז געשמאַק!“ —
האָט הערשעלע זיך באַלעקט און געגעסן דאָס פֿלייש. די
מאַמע האָט געלאַכט.

— „וואָס לאַכסטו, מאַמע?“ — האָט הערשעלע גע-
פֿרעגט.

— „איך לאַך, הערשעלע“, — האָט די מאַמע געזאָגט,
— „ווייל די זופ איז געווען די זעלביקע זופ וואָס דו האָסט
פֿריער געזאָגט אַז זי איז ניט געשמאַק, און דאָס פֿלייש איז
געווען דאָס זעלביקע פֿלייש, וואָס דו האָסט פֿריער געזאָגט,
אַז עס איז ניט געשמאַק.“

— „פֿאַרוואָס איז עס איצט אַבער געווען געשמאַק?“ —
האָט הערשעלע געפֿרעגט.

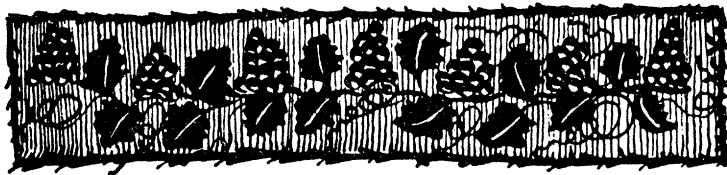
די מאַמע האָט געזאָגט:

— „איצט ביסטו הונגעריק, אַז מען איז ניט הונגעריק
איז קיין זאָך ניט געשמאַק, און אַז מען איז הונגעריק, עסט
מען אַרץ מיט גרויס אַפעטיט.“

שעה	פֿאַרוואָס	די זעלביקע זופ	דאָס זעלביקע פֿלייש
-----	------------	----------------	---------------------

פֿרעגן:

1. וואָס האָט הערשעלע געזאָגט וועגן דער זופ?
2. וואָס האָט ער געזאָגט וועגן דעם פֿלייש?
3. האָט די מאַמע געהייסן הערשעלען, ער זאָל עסן?
4. הייסט מען אייך עסן?
5. פֿאַרוואָס האָט די מאַמע שפּעטער געלאַכט?
6. וואָס הייסט האַבן אַפעטיט?

דער בעסטער מאַלצײַט

דער גרויסער געלערנטער הלל האָט אמאָל געזאָגט
צו זײַן ווײַב :

— „גרייט צו אַ גוטן מאַלצײַט. מיר וועלן הײַנט האָבן
צום מאַלצײַט זייער אַ ליבן גאַסט.“

ווען הלל איז אין אַוונט געקומען אַהיים מיטן גאַסט,
איז דער מאַלצײַט נאָך נישט געווען פֿאַרטיק. האָט הלל
גערעדט מיטן גאַסט וועגן פֿאַרשיידענע זאַכן, ביז דער
מאַלצײַט איז געוואָרן פֿאַרטיק. הלל און זײַן גאַסט האָבן
געגעסן זופּ וואָס די ווײַב האָט ערשט איצט אויסגעקאַכט
און ברויט וואָס זי האָט ערשט אויסגעבאַקן.

ווען דער מאַלצײַט איז געווען פֿאַרענדיקט, האָט הלל
געפֿרעגט :

— „זאָג מיר נאָר, מײַן טײַערע, פֿאַרוואָס איז דער מאַל-
צײַט אַרויסגעקומען אַזוי שפעט?“
האַט הללס ווײַב דערציילט :

— „דער מאַלצײַט איז שוין לאַנג געווען פֿאַרטיק. און
דאָס איז געווען אַ גוטער און אַ רײַכער מאַלצײַט. אָבער ווען
אַלץ איז שוין געווען גרייט, איז אַרײַנגעקומען אַ פֿרעמדער
און האָט מיר געזאָגט, אַז ער האָט הײַנט חתונה געהאַט;
ער איז אָבער זייער אַרעם און ער האָט נישט קיין מאַלצײַט
פֿאַר דער פֿלח. ער וויל זײַן יונגער פֿרוי געבן כאַטש דעם
ערשטן מאַלצײַט זייער אַ גוטן. האָב איך גענומען אַלץ
וואָס איז געווען גרייט און האָב אָפּגעגעבן דעם מאָן. פֿאַר
אַיך האָב איך געמוזט מאַכן אַן אנדער מאַלצײַט.“
הלל האָט זיך צעשמייכלט און האָט געזאָגט :

— „איך האָב פֿאַרד פֿאַרשטאַנען, מײַן טײַערע, אַז עס
איז עפעס געשען מיטן מאַלצײַט וואָס דו האָסט געגרייט
פֿאַר אונדו. דער מאַלצײַט איז אַרויסגעקומען שפעט און

איז געווען אַרעם, אָבער פֿאַר מײַן גאַסט און פֿאַר מיר איז
 עס געווען דער בעסטער מאַלצײט וואָס מיר האָבן געגעסן
 אין אונדזער לעבן!"

פֿ א ג ע ס :

1. פֿאַרוואָס איז דער שפּעטער און דער אַרעמער מאַלצײט
 געווען פֿאַר הללן דער בעסטער ?
2. וואָס איז געשען מיטן מאַלצײט וואָס הללס ווייב האָט צו-
 געגרייט ?
3. איז הלל געווען אין פעס אויף זײַן ווייב וואָס דער מאַל-
 צײט איז ניט געווען גרייט ?
4. וואָס האָט הלל אָנגעזאָגט דער ווייב וועגן מאַלצײט ?

אָפּגעגעבן	פֿלֶה	חתונה	אויסגעקאָכט
------------	-------	-------	-------------

דער מאַמעס מעשה

לייענט מיר די מאַמע
 אַ מעשה פֿאַרן שלאָפֿן,
 און איך הער די מעשה
 מיט די אויגן אָפֿן.

שטיל איז, און די מאַמע
 לייענט קוים צום הערן,
 און אין פֿענצטער זע איך
 ווייטע, ווייטע שטערן.

ליג איך אין מײַן בעטל
 מיט די אויגן אָפֿן.
 מאַמעס שיינע מעשה
 וויגט מיך אײַן צום שלאָפֿן.

איציקל וויל זיין א גרויסער

אלע קליינע קינדערלעך ווילן זיין גרויסע. איציקל אויך.
אז די מאמע לאזט אים נישט גיין אליין ווייט פון שטוב, זאגט
איציקל:

— „מאמע! ווען וועל איך שוין קענען גיין אומעטום
אליין?“

— „ווען דו וועסט זיין א גרויסער, זונעלע“, — ענט-
פערט אים די מאמע.

— „ווען זשע וועל איך שוין זיין א גרויסער?“ — פֿרעגט
ער.

— „ווען דו וועסט אויסוואקסן.“

— „איך וויל שוין זיין א גרויסער!“ — זאגט איציקל, —
„איך וויל גיך וואקסן און ווערן גרויס ביזן סופיט.“

✱

איציקל זעצט זיך אוועק אויף א בענקעלע און טראכט:
אז ער וועט זיין א גרויסער — וועט זיין גוט. ער וועט קענען
זיין אויף ביז שפעט בינאכט.

— „עס דארף נאך געדויערן א סך, איך זאל ווערן א
גרויסער?“ — פֿרעגט איציקל.

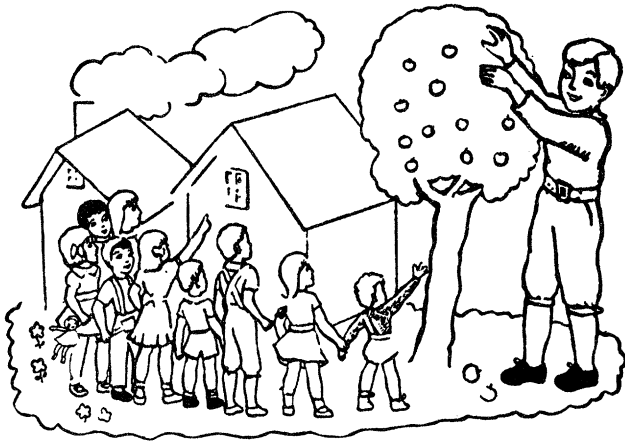
— „אז דו וועסט עסן אלץ וואס די מאמע גיט דיר, וועט
נישט דויערן לאנג“, — ענטפֿערט אים די מאמע.

— „וויפל מאל דארף איך נאך אפֿשלאָפֿן, אז איך זאל
ווערן א גרויסער?“

— „די נאכט און נאך א נאכט און נאך א נאכט“, —
זאגט די מאמע מיט א שמייכל.

— „אזוי פֿיל נעכט! איך וויל נישט!“ — זאגט איציקל

— „איך וויל שוין זיין א גרויסער! אלע קינדער זינען גרוי-
סע, נאך איך נישט. איך בין נאך קיין מאל ניט געווען קיין
גרויסער!“

**

איין מאָל, פּינאַכט, שלאָפּט איציקל. דאָכט זיך אים אַז
 ער איז געוואָרן אזוי גרויס, אַז ער טאַפּט אַן מיט די הענט
 דעם סופּיט. דערפּרייט ער זיך און לויפּט אַרויס אויפן גאַס.
 ער שרײַט:

— „קינדערלעך! זעט נאָר, ווי גרויס איך בין.“
 לויפן זיך אַלע קינדערלעך צונויף. זיי קוקן אים אַז און
 וואונדערן זיך:

— „אַ, ווי גרויס!“
 — „ווי הויך ער איז!“
 — „העכער ווי מיין טאַטע!“
 — „רײַס מיר אַפּ אַ צווייגל פֿון בוים!“ — בעט זיך איין
 יינגעלע פֿון אים.
 — „נעם מיר אַראָפּ די פּילקע פֿון דאָך!“ — בעט זיך
 אַ צווייטער.

איציקל לאָכט, איציקל איז צופֿרידן. ער שמרעקט אים
 די האַנט און ברעכט אַפּ אַ צווייגל פֿון העכסטן בוים אין
 גאַס. ער נעמט אַראָפּ פֿאַר אַ יינגל די פּילקע פֿון דאָך.
 עס איז געוואָרן פּינאַכט. איציקל גייט אַרײַן אין שטוב.

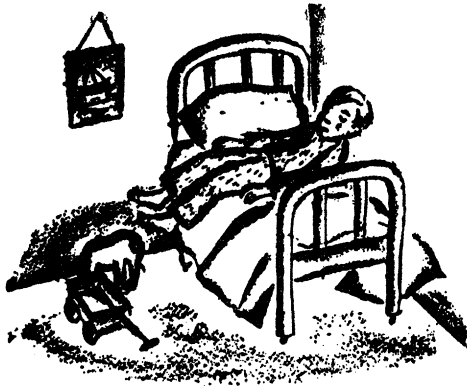
ער טוט זיך אויס, וויל זיך לייגן אין בעטעלע אריין — עס איז קליין דאס בעטל. ער קען ניט אויסציען די פיס. הייבט ער אן שרײַען:

— „מאמע! טאטע! קומט נאָר אַהער. איך האָב נישט וואו צו שלאָפֿן. עס איז קליין דאָס בעטל!“

אַז די מאַמע מיטן טאַטן האָבן איציקלען אויפֿגעוועקט, האָבן זיי געזען אַז ער איז גערעכט: דאָס בעטל איז טאַקע קליין און ער האָט ניט וואו אויסצוציען די פיס. אָבער ניט דערפֿאַר ווײַל ער איז געוואָרן אַזוי גרויס, נאָר ווײַל ער איז געלעגן אין דער ברייט פֿון בעטל.

עס דויערט לאַנג	דער סופֿיט	אויסציען די פיס
-----------------	------------	-----------------

אויפֿגעוועקט

פֿראַגעס:

1. פֿאַרוואָס האָט איציקל געוואָלט זײַן אַ גרויסער ?
2. ווען גייסטו שלאָפֿן ?
3. וואָס האָט זיך איציקלען געחלומט ?
4. וואָס האָט ער געטאָן ווען ער איז געווען אַ גרויסער ?
5. פֿאַרוואָס האָט ער נישט געקענט אויסציען די פיס אין בעט ?
6. מײַנט איר אַז עס איז טאַקע גוט צו זײַן אַ גרויסער ?

א גוטע זיסע נאכט

צוגעדעקט די פֿיסעלעך!
כ׳ברענג דיר מאַרגן ניסעלעך,
פֿרישע ניסעלעך פֿון וואַלד,
זאַלסט. מיין קינד, נאַר שלאָפֿן באַלד.

דרימלט איין מיין קינדעלע פֿעסט.
קומען באַלד די ליבע געסט.
קומען, קומען אָנגעפֿלויגן
מלאַכימלעך מיט זיסע אויגן.

די פֿליגעלעך פֿון לויטער גאַלד.
זיי האַבן שטילע קינדער האַלט.
און זיי קומען צו באַהיטן,
צו באַהיטן און באַשיצן,
מיט חלומות שטילע, שיינע
ווי עס פֿאַסט פֿאַר קינדער קליינע.

מאָך נאַר צו די אייגעלעך,
זיי פֿליען אָן ווי פֿייגעלעך.
הערסט, מיין קינד, הערסט, מיין קרוין?
די פֿליגעלעך זיי רוישן שוין!
שאַ, די אייגעלעך פֿאַרמאַכט.
האַב אַ גוטע, שטילע נאָכט.

רוישן	חלומות	באַשיצן	באַהיטן
-------	--------	---------	---------

אלע אין הויף האָבן געלעבט גוט צווישן זיך. די קאָטש-
קע און די גאָנרז האָבן זיך דערציילט מעשיות און געלעבט
ווי פֿרײַנד. דער האָן איז אלע מאל אַרומגעגאַנגען מיט די
הינער און געוויזן זיי וואו צו געפינען קערנער. אלע זיינען
געווען צופֿרידן און אלע האָבן געלעבט בשלום.

נאָר דער אינדיק איז אַרומגעגאַנגען אַ בייזער. ער איז
אלע מאל געווען אָנגעבלאַזן. ווי נאָר די קאָטשקע אָדער די
גאָנרז האָבן געוואָלט צוקומען צו אים, האָט ער זיך אָנגע-
בלאַזן און געשרייען: — „אוועק פֿון מיר! וואָס גלײַכט איר
זיך צו מיר? איך בין דער איינציקער אַמעריקאַנער דאָ אין
הויף! איר אלע זײַט געקומען פֿון יענער זײַט ים! איך בין
דער איינציקער וואָס שטאַמט פֿון אַמעריקע. נאָר איך האָב
דאָס רעכט דאָ צו זײַן!“

עס איז געקומען דער טאָג ווען די פֿיאַנירן האָבן מער
נישט געדאַרפט אַרבעטן אין פֿעלד, ווייל די גאַנצע אַרבעט
איז שוין געווען פֿאַרענדיקט. האָבן זיי געזאָגט: מיר וועלן
מאַכן אַ גרויסן יום-טובֿ!

איז מען אַרויס אין הויף צו זען וואָס זאָל מען אויסבראַטן
פֿאַר דעם שיינעם יום-טובֿ.

— „אַט די הון“, — האָט געזאָגט איינער פֿון די פֿיאַ-
נירן.

— „נעמט ניט די הון!“ — האָט גענומען שרייען דער

האָן, — „זי איז מיין פֿרײַנד, נעמט בעסער מיך!“

— „נעמט ניט דעם האָן“ — האָבן גענומען שרייען די

הינער, — „ער איז גוט צו אונדז.“

— „נעמט ניט די קאָטשקע“, — האָט געזאָגט די גאָנרז,

— „נעמט בעסער מיך. די קאָטשקע איז מיין בעסטער

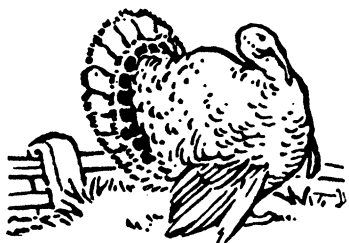
פֿרײַנד.“ — און די זעלביקע זאך האָט די קאָטשקע געזאָגט

וועגן דער גאָנרז.

אַבער דער אינדיק האָט זיך געבלאַזן און האָט געזאָגט:

— „געמט זיי אלעמען! געמט און בראַט זיי אויס. זיי זיינען דאָ פֿרעמדע. איך בין דער איינציקער אמעריקאנער.“
 — „אויב אזוי“, — האָבן די פּיאַנירן געזאָגט, — „דאָרף מען דורך טאַקע אויסבראַטן צו אונדזער אמעריקאנער יום-טובֿ.“

און פֿון דעמאָלט אָן פֿירט מען זיך אַז ווען עס קומט טענקסגיווינג בראַט מען אויס אָן אינדיק צו דעם יום-טובֿ.

די קאַטשקע	די גאַנדז
אַנגעבלאַזן	זיך גלייבן
אויסבראַטן	

פֿר אַ ג ע ס :

1. ווי האָבן געלעבט די ערשטע פּיאַנירן ?
2. ווער האָט געלעבט גוט צווישן זיך ?
3. פֿאַרוואָס האָט דער אינדיק זיך געבלאַזן ?
4. פֿאַרוואָס האָט מען ניט גענומען אויסצובראַטן די גאַנדז אָדער די קאַטשקע ?
5. פֿאַרוואָס האָט מען ניט גענומען אויסצובראַטן אַ הונ אָדער דעם האָן ?
6. פֿאַרוואָס האָט מען גענומען דעם אינדיק אויסצובראַטן צום יום-טובֿ ?

אַ גוטער שכן איז אַ גרויס גליק

ביים טינד ירדן האָבן אמאָל געלעבט צוויי משפּחות. איין מאָל האָט פּאָסירט אַז אַ ייִנגל פֿון איין משפּחה האָט זיך געפֿאַדן אין טינד. דער ייִנגל האָט גענומען זיך טרינקען און האָט געשרייען: — „ראַטעוועט! ראַטעוועט!“

זינע עלטערן זינען נישט געווען אין דער היים. אבער דער שכן האט דערהערט דאס געשריי פֿון דעם יינגל. ער איז גיך אריין אין טיך און געראטעוועט דעם יינגל פֿון זיין שכן.

א פֿאַר חדשים שפעטער איז געוואָרן אַ פֿייער אין איי-נעם פֿון די הניזער. דער שכן איז אַרויסגעלאָפֿן העלפֿן. הערט ער אַ געוויין וואָס האָט זיך געטראָגן צו אים דורכן רויך און פֿייער. האָט ער קיין סך נישט געקלערט, איז אַריינגעלאָפֿן אין דעם ברענעדיקן הויז און האָט אַרויסגעטראָגן דאָס קליי-נע מיידעלע פֿון דעם שכן. ווען דער פֿאַטער פֿון דעם מיידעלע איז געקומען און זיך דערוואוסט וואָס עס האָט פֿאַסירט, האָט ער זייער שטאַרק געדאַנקט דעם שכן. דער שכן אַבער האָט אים געזאָגט: „פֿאַרוואָס דאַנקסטו מיר? דו האָסט גע-ראטעוועט מיין יינגל פֿון וואסער, האָב איך געראטעוועט דיין מיידעלע פֿון פֿייער.“

ווען מענטשן האָבן זיך דערוואוסט וועגן דער מעשה, האָבן זיי געזאָגט:

— „א גוטער שכן איז אַ גרויס גליק.“

ירדן	האָט פֿאַסירט	שכן	ראטעווען
------	---------------	-----	----------

פֿר אַ ג ע פ :

1. וואָס האָט פֿאַסירט מיטן יינגל פֿון איין משפּחה?
2. ווער האָט אים געראטעוועט?
3. וואָס האָט פֿאַסירט אין דעם הויז פֿון דער צווייטער משפּחה?
4. ווער האָט געראטעוועט דאָס מיידעלע פֿון פֿייער?
5. וואָס האָט איין שכן געזאָגט דעם צווייטן?
6. וואָס האָבן מענטשן געזאָגט?

די זון און די לבנה

ווען גאט האט באשאפן די וועלט, האט ער געמאכט די זון זי זאל לייכטן פנימאג און די לבנה זי זאל לייכטן פני-נאכט.

און די זון און די לבנה זיינען ביידע געווען גלייך. זיי זיינען ביידע געווען גלייך גרויס און ביידע האבן געהאט דאס זעלביקע לייכט.

די זון איז געווען צופרידן, אבער די לבנה האט געזאגט צו גאט:

— „דו האסט ניט גוט געטאן וואס דו האסט מיך פא-שאפן גלייך מיט דער זון. מענטשן וועלן ניט וויסן קיין אונטערשייד צווישן דער זון און דער לבנה. מע וועט אפילו נישט קענען וויסן ווער עס איז די זון און ווער עס איז די לבנה. און איך וויל אז מען זאל אלע מאָל וויסן אז איך בין די לבנה.“

האט גאט געזאגט: — „דו ביסט גערעכט. מע דארף וויסן ווער עס איז די זון און ווער עס איז די לבנה. פון איצט אָן וועסטו זיין קלענער פֿון דער זון און האָבן אַ סך ווייניקער לייכט.“

און אזוי איז געוואָרן. איצט איז די לבנה אַ טרויעריקע און אַ פֿלאַסע. זי שעמט זיך און באַהאַלט זיך אַפֿט הינטער וואַלקנס.

לבנה	איז צופרידן	גערעכט	א סך
------	-------------	--------	------

פֿראַגעס:

1. ווער איז גרעסער: די זון אָדער די לבנה?
2. ווען זיינען די זון און די לבנה געווען גלייך?
3. וואָס האָט די לבנה געזאָגט צו גאט?
4. וואָס האָט גאט געטאָן?

פֿאַרוואָס האָט דאָס שעפֿעלע וואָל?

דאָס שעפֿעלע איז געקומען צו גאָט און געזאָגט:
 — „אויף דיין וועלט זיינען דאָ אַ סך בייזע חיות. זיי
 האָבן שאַרפֿע ציין, לאַנגע נעגל, גרויסע הערנער. וואָס זאָל
 איך טאָן? ווי קען איך זיך שיצן?“
 האָט גאָט געזאָגט: „איך וועל דיר געבן שאַרפֿע ציין
 און דו וועסט קענען בייסן מיט זיי.“
 — „פאָסן דען פֿאַר מיר שאַרפֿע ציין?“ — האָט דאָס
 שעפֿעלע געפֿרעגט, — „איך וויל ניט קיינעם בייסן.“
 — „וועל איך דיר געבן לאַנגע נעגל,“ — האָט גאָט גע-
 זאָגט, — „און דו וועסט קענען רייסן מיט זיי.“
 — „פאָסן דען פֿאַר מיר לאַנגע נעגל?“ — האָט גע-
 פֿרעגט ווידער דאָס שעפֿעלע, — „איך וויל ניט קיינעם
 רייסן.“
 — „איך וועל דיר געבן גרויסע הערנער אויפֿן שטערן,“
 — האָט גאָט געזאָגט, — „און דו וועסט קענען שטעכן מיט
 זיי.“
 — „פאָסן דען פֿאַר מיר גרויסע הערנער?“ — האָט
 דאָס שעפֿעלע ווידער געפֿרעגט, — „איך וויל ניט קיינעם
 שטעכן.“
 האָט גאָט געזאָגט: — „דו ביסט אַ גוט שעפֿעלע. דו
 ווילסט קיינעם ניט בייסן, קיינעם ניט רייסן, קיינעם ניט
 שטעכן. גיב איך דיר גאָר אַ שיינע מתנה: ווייכע וואַרעמע
 וואָל, און דער מענטש וועט דיר שוין שיצן קעגן אַלע בייזע
 חיות.“
 דאָס שעפֿעלע איז אַוועק זייער צופֿרידן און פֿון דעמאָלט
 אָן גיט עס דעם מענטשן איר וואָל.

חיות	זיך שיצן	עס פֿאַסט	מתנה
------	----------	-----------	------

פֿר אַ ג ע ס :

1. וואָס האָט דאָס שעפֿעלע געבעטן בײַ גאָט ?
2. פֿאַרוואָס האָט דאָס שעפֿעלע נישט געוואָלט קיין שאַרפֿע צײַן ?
3. וואָס האָט דאָס שעפֿעלע געזאָגט ווען גאָט האָט אים גע-וואָלט געבן לאַנגע נעגל ?
4. פֿאַרוואָס האָט דאָס שעפֿעלע נישט געוואָלט קיין גרויסע הערנער ?
5. וואָס האָט גאָט געגעבן דעם שעפֿעלע ?

פֿאַרוואָס האָט דער אייזל לאַנגע אייערן

דער ערשטער מענטש אויף דער וועלט איז געווען אָדם. און אָדם האָט געגעבן נעמען אַלע באַשעפֿענישן און אַלע חיות פֿון דער וועלט.

— „געדענק, דו הייסט לײַב“ — האָט ער געזאָגט דעם לײַב. — „איך הייס לײַב“, — האָט דער לײַב אים נאָכ-געזאָגט.

— „געדענק, דו הייסט בער“, — האָט אָדם געזאָגט דעם בער. און דער בער האָט נאָכגעזאָגט: — „איך הייס בער.“

— „געדענק, דו הייסט פֿערד“, — האָט אָדם געזאָגט דעם פֿערד. און דאָס פֿערד האָט נאָכגעזאָגט: — „איך הייס פֿערד.“

— „געדענק, דו הייסט אייזל“, — האָט אָדם געזאָגט דעם אייזל. אָבער דער אייזל האָט ניט נאָכגעזאָגט. ער האָט געזען גראַז לעבן זיך, האָט ער געגעסן דאָס גראַז.

א פֿאַר טעג שפּעטער האָט אָדם גערופֿן אַלע חיות און

זיי געפרעגט ווי זיי הייסן. — „איך הייס לייב“, — האָט גע-
 שריען דער לייב; — „איך הייס בער“ — האָט געפרומט
 דער בער; — „איך הייס פֿערד“ — האָט דאָס פֿערד גע-
 זאָגט.

— „און ווי הייסטו?“ — האָט אָדס געפרעגט דעם
 אייזל. — „איך הייס . . . איך הייס . . .“ — און דער אייזל
 האָט נישט געדענקט ווי ער הייסט.

— „אייזל! געדענק אָן דו הייסט אייזל!“ — איז אָדס
 געוואָרן אין פעס און האָט אַ צי געטאָן דעם אייזל פֿאַר די
 אויערן. אָדס איז געווען זייער אַ שטאַרקער, שטאַרקער
 פֿון אַלע מענטשן נאָך אים. האָט ער אויסגעצויגן דעם אייזל
 די אויערן. פֿון דעמאָלט אָן האָט דער אייזל לאַנגע אויערן.

חיות	געדענקען	איך הייס	אין פעס
------	----------	----------	---------

פֿראַגעס:

1. ווער האָט געגעבן נעמען אַלע באַשעפֿענישן?
2. פֿאַרוואָס האָט דער אייזל ניט געדענקט זײַן נאָמען?
3. וואָס האָט אָדס געטאָן דעם אייזל?

אָדס האָט זיך אומזיסט געשראַקן

ווען גאָט האָט באַשאַפֿן אַדמען, האָט אָדס געזען די
 וועלט אַרום זיך און האָט זיך זייער דערפֿרייט: סאַראַ
 שיינע וועלט דאָס איז! ווי ליכטיק עס איז, ווי וואַרעם עס
 איז!

אַבער עס איז געקומען אַוונט און די זון האָט גענומען
 אונטערגיין. עס איז געוואָרן אַלץ פֿינצטערער. האָט אָדס

זיך געשראָקן: וויי איז מיר, עס ווערט פֿינצטער און עס ווערט קאַלט. די וועלט גייט אונטער!

איז אַדם געלעגן אין שרעק די גאַנצע נאַכט. אָבער עס איז ווידער געוואָרן טאָג, עס איז אויפֿגעגאַנגען די זון. אַדם איז געוואָרן רואיק און האָט געזאָגט: „הייסט עס די וועלט פֿירט זיך אַזוי. טאָג און נאַכט בײַטן זיך.“

עס איז אַוועק דער זומער. עס איז שוין פֿאַלד אַוועק דער האַרבסט. די טעג זײַנען געוואָרן אַלץ קירצער, און עס איז געוואָרן אַלץ קעלטער.

— וויי איז מיר! — האָט אַדם געטראַכט. עס קומט פֿאַלד אַ סוף צו דער וועלט. די וועלט וועט פֿאַלד אונטער-גיין. האָט אַדם געלעבט אין שרעק אַ סך טעג.

אָבער דערנאָך האָט אַדם געזען אַז די טעג ווערן ווידער לענגער, די נעכט ווערן קירצער און עס ווערט ווידער וואַ-רעם. האָט אַדם זיך געפֿרייט און האָט געזאָגט: — „איצט זע איך אַז די וועלט פֿירט זיך אַזוי. זומער און ווינטער בײַטן זיך.“

אונטערגיין	זיך געשראָקן	דער האַרבסט	אַ סך
------------	--------------	-------------	-------

פֿר אַ ג ע ס :

1. איז אַדמען געפֿעלן געוואָרן די וועלט ?
2. פֿאַרוואָס האָט זיך אַדם געשראָקן ווען די זון האָט גענומען אונטערגיין ?
3. ווען איז אַדם געוואָרן רואיק ?
4. פֿאַרוואָס האָט זיך אַדם געשראָקן ווען די טעג זײַנען גע-וואָרן קירצער ?
5. ווען איז אַדם ווידער געוואָרן רואיק ?
6. ווי לערנט זיך דער מענטש ?

קין און הבל

קין און הבל זינען געווען אַדמס צוויי זין. קין האָט ליב געהאַט זיך צו קריגן און הבל איז געווען אַ שטילעך און געוואָלט לעבן בשלום מיט זײַן ברודער. איין מאָל זאָגט קין צו הבלען:

— „איך וויל זיך אויך נישט קריגן. לאַמיר זיך צעטיילן די וועלט און לאַמיר לעבן בשלום.“
— „אויב דו ווילסט אזוי, זאָל זײַן אזוי,“ — האָט געזאָגט הבל.

— „אַבער איך וויל נעמען די גאנצע ערד,“ — האָט געזאָגט קין.

— „גוט,“ — האָט געזאָגט הבל, — „אַבער מיר לאָז די שאַת.“

קין האָט געזאָגט: — „גוט.“

און זיי האָבן זיך צעטיילט די וועלט.

איין מאָל האָט קין געאַרבעט אין פֿעלד. זעט ער זײַן ברודער הבל פֿיטערט שאַת. איז ער צוגעלאָפֿן צו אים און געשרייען:

— „די ערד איז מינע. פֿאַרוואָס פֿיטערסטו דינע שאַת אויף מיין ערד?“

האָט הבל געזאָגט: — „פֿאַרוואָס טראַגסטו קליידער פֿון וואָל וואָס קומט פֿון מינע שאַת?“

אַבער קין האָט זיך ניט צוגעהערט און געשרייען ווייטער:

— „אַראָפֿ פֿון מיין ערד!“

און הבל האָט געשרייען: — „טו אויס מינע קליידער!“
האָבן זיי זיך געקריגט ביז קין איז אָנגעפֿאלן אויף זײַן ברודער און האָט אים געטייט.

צעטיילן	פֿיטערן שאָף	לעבן בשלום
---------	--------------	------------

פֿר אַ נעם :

1. ווי האָבן קין און הבל זיך צעטיילט די וועלט ?
2. וואָס האָט קין געזאָגט וועגן הבל'ס שאָף ?
3. וואָס האָט הבל געזאָגט וועגן קינס קליידער ?
4. האָט הבל געקענט אַראָפּ פֿון דער ערד ?

אַ מעשה מיט צוויי פֿרידער

א

אמאל זיינען געווען צוויי פֿרידער. איינעם האָט מען גע-
 רופן קידער און דעם אנדערן — ווידער.
 און זיי האָבן טאָקע געלעבט קידער-ווידער. האָט איי-
 נער געזאָגט טאָג, האָט דער צווייטער געזאָגט נאָכט; האָט
 איינער געוויינט, האָט דער צווייטער געלאַכט; האָט איי-
 נער געזאָגט זומער, האָט דער צווייטער געזאָגט ווינטער.
 איין מאל האָבן די פֿרידער געדארפט ערגעץ וואו פֿאַרן.
 זאָגט איינער:

— „לאָמיר פֿאַרן מיט דער באַן.“

לאַכט דער צווייטער:

— „א נייער פֿלאַן, גאָר פֿאַרן מיט דער באַן!“

לאַכט קידער:

— „טאָ ווי זשע ווילסטו פֿאַרן?“

זאָגט ווידער:

— „איך מיין מיט אַ פֿערד און וואָגן.“

זאָגט קידער:

— „א פֿערד און וואָגן טויג אויף קלאַגן.“

זאָגט ווידער:

— „און מיט דיין באַן, גיי איך מיט דיר אין געוועט,

וועלן מיר נאָך פֿאַרפֿאַרן העמ-העמ!“

אזוי האָט מען זיך געקריגט און געקליגט, ביז מען איז
גאַרניט געפאַרן.

ב

דאָס אלטע הויז, נואו די צוויי פרידער, קידער און וויי-
דער, האָבן געוואוינט האָט שוין געהאלטן ביים איינפאַלן
און מען האָט געדארפט בויען אַ נני הויז.

זאָגט קידער:

— „מע דאַרף בויען פֿון האַלץ.“

זאָגט ווידער:

— „ניין, פֿון ציגל.“

זאָגט קידער:

— „פֿון ציגל איז דאָך שנייער.“

זאָגט ווידער:

— „און פֿון האַלץ טויג אויפֿן פֿנייער!“

האָבן זיי זיך אזוי געקריגט און געקליגט און גאַרניט
געבויט קיין הויז.

זינען זיי געזעסן אין דעם אלטן הויז.

און זיי זינען געזעסן, ביז דאָס הויז איז איינגעפאַלן.

וואס זאלן זיי איצטער טאן ? זיי קאנען דאך אין דרויסן
ניט זיצן! זיינען זיי אוועק וואוינען ביי פֿרעמדע און אויך
דארטן זיינען זיי געווען קידער-ווידער.

אבער די פֿרעמדע מענטשן האָבן ניט געקאָנט פֿאַר-
טראָגן דעם קידער-ווידער פֿון די צוויי פֿרידער. האָבן די
פֿרעמדע מענטשן צו זיי געזאָגט:

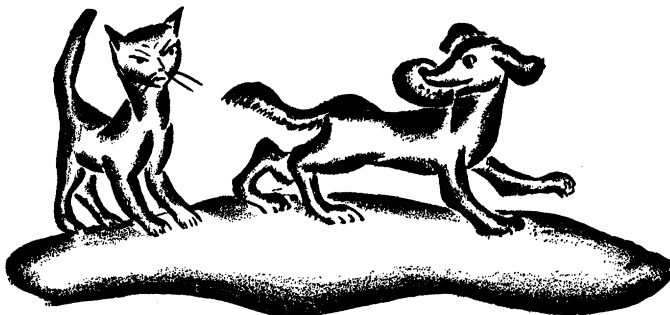
— „ליבע פֿרידער, אויב איר ווילט לעבן קידער-וווי-
דער, קלייבט זיך אַרויס און פֿויט זיך אויס אַליין אַ תּוּיז.“
זיינען אוועק די צוויי פֿרידער, קידער און ווידער, פֿויען
פֿאַר זיך אַ תּוּיז. אַבער דאָ האָט זיך ווידער אָנגעהויבן די
זעלפֿיקע מעשה: קידער האָט געוואָלט פֿויען דאָס תּוּיז
פֿון האַלץ און ווידער — פֿון ציגל. איז אוועק אַ קידער-ווידער
צווישן די צוויי פֿרידער, און דערווייל האָט מען ניט געפֿוילט
דאָס תּוּיז, און די מעשה איז ניט אויס.

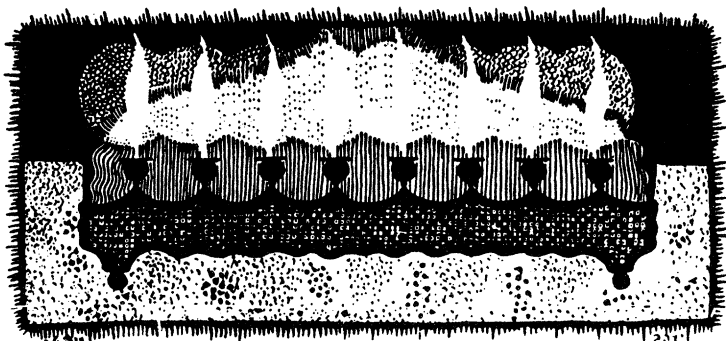
און אַט אַזוי איז די מעשה מיט די צוויי פֿרידער, וואָס
איינעם האָט מען גערופֿן קידער און דעם אַנדערן — ווידער.

טויגן אויף פֿייער	גיין אין געוועט
-------------------	-----------------

פֿראַגעס:

1. ווי לעבט איר מיט אייערע פֿרידער און שוועסטער ?
2. טראַכט אויס נאָך אַ מעשה ווי די פֿרידער קריגן זיך.
3. געדענקט איר די מעשה ווי אַ ברודער און אַ שוועסטער
האָבן ניט געקענט זיך צעקריגן ?

חנוכה-שפיר

— גוט יום-טוב איך, קינדער,
 מיר קומען פֿארשטעלט:
 א דריידל, א ליכטל
 און חנוכה-געלט.

— איך בין א דריידל,
 כֿפֿארשפיל און געווינ
 מיט נון און מיט גימל,
 מיט היי און מיט שין.

— גוט יום-טוב איך, קינדער,
 מיר קומען פֿארשטעלט:
 א דריידל, א ליכטל
 און חנוכה-געלט.

— איך בין א ליכטל,
 געצונדן, צעהעלט,

מתנות	באלייכטן	פֿארשטעלט	יום-טוב
-------	----------	-----------	---------

con molto

פאר טען - קו סיר דער- קינ אייך טוב יום גוט
 כה-נו - ח און סל - ליכ א דל- דריי א שטעלט
 כה-נו - ח און סל - ליכ א דל- דריי א געלט
 גוט און שפיל- כֿפאר דל- דריי א בין איך *Fine* געלט
 שין סיט און היי סיט סלגני סיטאון נון סיט ווין

דריידעלע

דריידעלע, דריידעלע,
דריידל פֿון בליי;
דריי זיך, באַוועג זיך
פֿלינקער און פֿריי,
דערצייל אונדז דיין מעשה.
דערצייל אויף דאָס ניין.
דערצייל פֿון אַ זיג,
דערצייל פֿון אַ נס,
ווי אַ קליין קריגעלע בוימל
האַט געברענט אַכט מעת-לעת.
דערצייל פֿון אַמאַל,
דערצייל אויף דאָס ניין;
דריידעלע, דריידעלע,
דריידל פֿון בליי.

מעשה	אויף דאָס ניין	נס
------	----------------	----

א מעשה מיט א חנופה-דריידל

יאסעלעם זיידע האָט געבראכט יאָסעלען א דריידל.
אָבער יאָסעלע האָט ניט געוואוסט ווי צו דרייען דאָס חנופה-
דריידל. האָט דער זיידע געוויון יאָסעלען ווי אזוי מען דרייט
דאָס דריידל און האָט דערביי געזונגען אזא לידעלע:

דריידעלע, דריידעלע, דריי זיד,

יאָסעלע, יאָסעלע, פריי זיד,

דער מאַמע וועט געבן חנופה-געלט,

די מאַמע וועט באַקן לאַטקעס א וועלט.

און דאָס דריידעלע האָט זיך געדרייט און געדרייט, און
יאָסעלע האָט זיך געפרייט און געפרייט. אָבער דאָס דריידל
האָט זיך אינגעמאָטערט, האָט א פאל געטאָן און זיך מער
ניט געדרייט. האָט יאָסעלע א כאַפּ געטאָן דאָס דריידל
און א דריי געגעבן. האָט זיך דאָס דריידל זייער לאַנג גע-
דרייט, ביז עס איז אַראָפּ פֿון טיש אויפן דיל און זיך אַלץ
ווייטער געדרייט.

די מיר איז געווען אַפֿן, דאָס דריידל איז אַרויסגעשפרונג-
גען אין גאָס און האָט זיך אַלץ געדרייט און געדרייט. יאָ-
סעלע איז נאָכגעלאָפֿן נאָכן דריידל, ביז דאָס דריידל האָט
זיך אָפּגעשטעלט פֿאַר אַ קליין הייל. האָט יאָסעלע פֿאַר-
שטאַנען אַז דאָס דריידל וויל אַרײַן אין דעם הייל. האָט
יאָסעלע אָנגעקלאַפּט אין מיר און גערופֿן:

— „ווער איז דאָ אין הייל זאָל גלייך אַרויס.“

איז אַרויס אַ יינגל אזוי ווי יאָסעלע. אָבער יענער איז
געווען אַן אַרעמער, אין צעריסענע קליידער און אַ הונגע-
ריקער. האָט ער אַ כאַפּ געטאָן דאָס דריידל. אָבער יאָסע-
לע האָט געזאָגט:

— „עס איז מיין חנופה-דריידל. מיין זיידע האָט עס מיר
געבראַכט.“ — האָט דער אַרעמער יינגל אים געזאָגט: —
„איך וויל אויך האָבן אַ חנופה-דריידל.“

— „זאל דיר דיין זיידע קויפן א חנופה-דריידל5.“
 — „איד האב נישט קיין זיידן. מיין זיידע איז גע-
 שטארבן.“

— „זאל דיר דיין טאטע ברענגען א חנופה-דריידל5.“
 — „איד האב ניט קיין טאטן. מיין טאטע איז גע-
 שטארבן.“

— „זאל דיר דיין מאמע ברענגען א חנופה-דריידל5.“
 — „מיין מאמע איז אן ארעמע. זי איז אוועק ארבעטן.“
 — „וועסטו קיין לאטקעס אויך ניט האבן?“ — האט
 יאסעלע געפרעגט. — „וועסטו גארנישט עסן קיין לאט-
 קעס?“

דער ארעמער יינגל האט געשוויגן. האט יאסעלע גע-
 זאגט:

— „ווייסטו וואס? קום צו מיר אהיים און מיין מאמע
 וועט דיר געבן לאטקעס. מיר ביידע וועלן זיך שפילן אין
 חנופה-דריידל5.“

דער ארעמער יינגל האט זיך זייער געפרייט און איז גע-
 קומען צו יאסעלען אהיים. יאסעלע האט דערציילט וואס
 עס איז געשען מיטן דריידל און מיט אים. דער זיידע האט
 א קניפ געטאן יאסעלען אין בעקל און האט געזאגט:
 — „ביסט א גוט יינגעלע, יאסעלע.“

יאסעלע איז געווארן חבר מיטן ארעמען יינגל. פון דע-
 מאלט אן האבן ביידע זיך געשפילט אינאיינעם. און וואס
 יאסעלע האט געהאט — האט ער אויך געגעבן זיין חבר.

געוויזן	זיך געדרייט	געשוויגן	זיך געפרייט	חבר
---------	-------------	----------	-------------	-----

פ ר א ג ע ס :

1. ווער האט געשאנקען יאסעלען א דריידל?
2. וואס פאר א לידעלע האט דער זיידע אויסגעלערנט יאסעלען?
3. וואס איז געשען מיטן דריידל, ווען יאסעלע האט עס א דריי-
 געטאן?

4. וואס האָט דער אַרעמער יינגל דערציילט יאָסעלען ?
5. וואָס האָט יאָסעלע געטאָן ווען ער האָט זיך דערוואוסט אָן דער אַרעמער יינגל וועט גאַרנישט עסן קיין לאַטקעס ?
6. זײַנען יאָסעלע און דער אַרעמער יינגל געוואָרן גוטע חברים ?
7. איז דער זיידע געווען צופרידן מיט יאָסעלען ?

דאָס דריידל

דער זיידע האָט געקויפט פאַר שלמהלען אַ דריידל. שלמהלע האָט זיך זייער געפרייט מיטן דריידל און עס גע- דרייט און געדרייט אויפן טיש. איין מאָל פאַלט דאָס דריידל אויף „ג“, און אנדער מאָל אויפן „ג“, און אנדער מאָל אויפן „ה“, און אנדער מאָל אויפן „ש“.

שלמהלע מוז זיך אַליין שפילן מיטן דריידל, ווייל ער וואוינט אַליין און ער האָט נישט קיין חברים.

דעם דריידל איז אָבער איבערדריסק געוואָרן זיך צו דרייען און זיך צו דרייען אויפן זעלביקן טיש און צו זיין די גאַנצע צייט צווישן די פֿינגער פֿון איין יינגעלע. האָט דאָס דריידל אַ שפרונג געטאָן פֿון טיש אויפן דיל. דאָס דריידל האָט זיך געדרייט אויפן דיל. די טיר איז געווען אָפֿן, איז דאָס דריידל אַרויסגעשפרונגען אין דרויסן. דאָס דריידל האָט זיך געדרייט אין דרויסן און דערנאָך גענומען גיך, גיך זיך דרייען איבערן פֿעלד.

שלמהלע איז נאָכגעלאָפֿן דעם דריידל. זעט ער ווי דאָס דריידל דרייט זיך אַלץ ווייטער און ווייטער אין פֿעלד, אַלץ אַראָפֿ און אַראָפֿ — ביז דאָס דריידל קומט אין אַ הייל. שלמהלע איז נאָכגעלאָפֿן דעם דריידל און אויך אַריין אין הייל.

אין הייל איז געווען אַ גרויסער טיש. אַרום טיש איז גע- זעסן אַן אַלטער מאַן מיט פֿינגער זיין. דער אַלטער מאַן האָט דערזען דאָס דריידל, האָט ער אויפֿגעהויבן דאָס דריידל און געזאָגט :

— „א חנופה־דריידל! גוט יום־טוב דיר, חנופה־דריידל!
 איך האב טאקע אויף דיר געווארט. איצט, מינע זין, קענען
 מיר אלע שפילן אין דריידל.“ און דער אלטער מיט זינע
 פינג זין האבן געשפילט אין דריידל. שלמהלע האט זיך
 מער ניט געקענט אינהאלטן און געפרעגט דעם אלטן מאן:
 — „ווער פיסטו?“

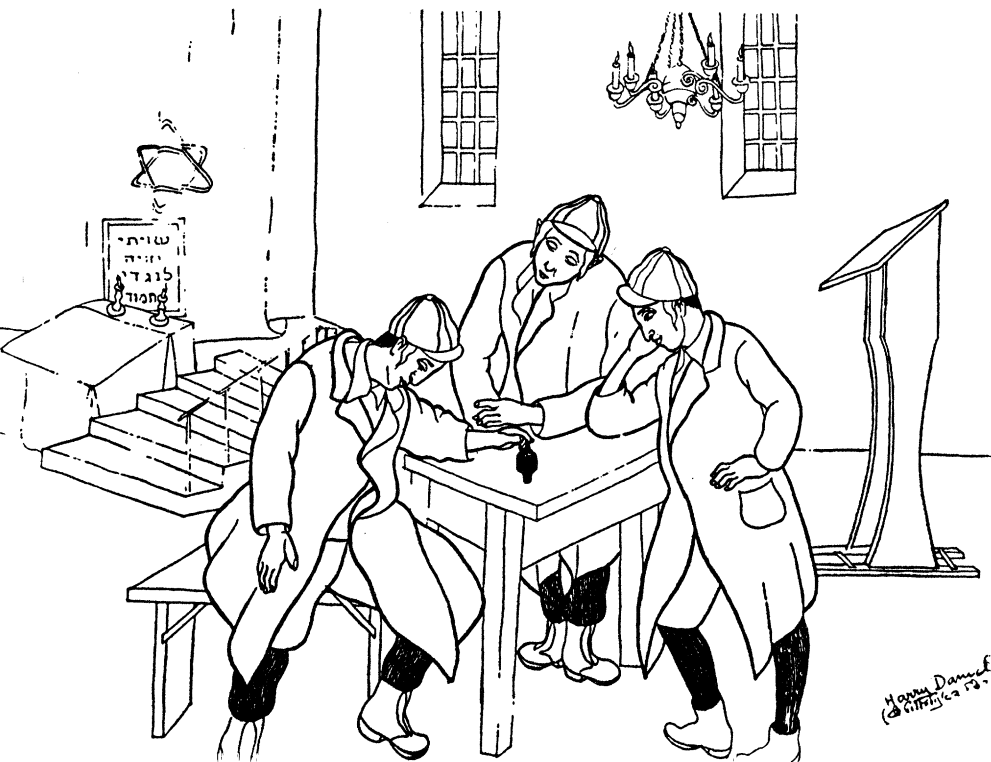
— „ווייסט ניט ווער איך בין?“ — האט געזאגט דער
 אלטער מאן. — „איך בין דאך מתתיהו און דאס זינען מינע
 פינג זין. זעסטו, דאס איז יהודה. פני אים איז געפאלן דאס
 דריידל אויפן „ג“ און ער האט געוואונען.“

שלמהלע האט געוואלט רעדן מיט דעם אלטן מתתיהו
 און מיט זינע פינג זין, אבער — ער האט זיך אויפגעכאפט.

תּוּרִים	חֲנוּפָה	יוֹם־טוֹב	מִתְתִיָּהוּ	יְהוּדָה
----------	----------	-----------	--------------	----------

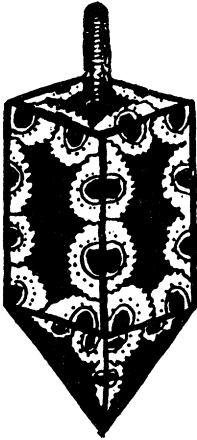
פּ א ר א ג ע ס :

1. פֿאַרוואָס האָט שלמהלע זיך געמוזט שפּילן אַליין ?
2. וואָס איז געשען מיטן דריידל ?
3. וואָס האָט שלמהלע געזען אין הייל ?
4. פֿאַרוואָס האָט שלמהלע נישט געקענט רעדן מיטן אַלטן
 מאַן און מיט זינע פינג זין ?

Harry Danneberg
 (אויף דער זייט)

יהודה המכבי

יהודה המכבי,
דו העלד פֿון אַמאַל,
האַסט צעשלאָגן די שונאים,
די שונאים אָן צאַל.

דו האָסט אונדז באַפֿרייט
פֿון שונאס מאַכט,
צינדן מיר ליכטעלעך,
ליכטעלעך אַכט.

דער העלדישער אלעזר

יהודה און זײַנע פֿרידער האָבן געפֿירט אַ ביטערע
מלחמה קעגן די גריכן. די גריכן האָבן געהאט מער מענטשן.
זיי האָבן געהאט אויך בעסער געווער. די גריכן האָבן גע-
האט אויך העלפֿאָנטן, און די יידן האָבן ניט געהאט קיין
העלפֿאָנטן פֿאַר דער מלחמה.

העלפֿאָנטן פֿאַר דער מלחמה? העלפֿאָנטן זײַנען דאָך
זייער גוט און קלוג. ווי האָט מען געניצט העלפֿאָנטן אין אַ
מלחמה?

דעמאָלט האָט מען געשאַסן מיט פֿיילן. אַ העלפֿאָנט
האָט אַ דיקע פֿעל און עס איז שווער צו פֿאַרוואַנדן אַ העל-
פֿאָנט מיט אַ פֿייל. אויפֿן העלפֿאָנט זײַנען געזעסן שיסערס
וואָס האָבן געקאָנט שיסן פֿון אויבן, פֿון דער הייד, אויף די
יידן. דער העלפֿאָנט איז דאָך זייער שווער און האָט גרויסע,
שווערע פֿיס. קען אַ העלפֿאָנט וואָס איז צעטומלט פֿון
שלאַכט — צעטרעטן מענטשן. אזוי האָבן די גריכן געניצט

די העלפאנטן קעגן די יידן. די העלפאנטן זיינען געווען אזוי ווי איצט — טאנקען.

איין מאל, אין מיטן א שלאכט, האט אלעזר — יהודהס ברודער — געזען זייער א גרויסן און באפוצטן העלפאנט. ער האט געזען ווי שיסערס שיסן זיצנדיק אויפן העלפאנט. ער האט געמיינט אז דער פירער פון די גריכן איז אויף דעם גרעסטן העלפאנט. האט אלעזר געטראכט:

אט דעם העלפאנט מוז איך דערשטעכן, אניט וועלן מיר פארלירן!

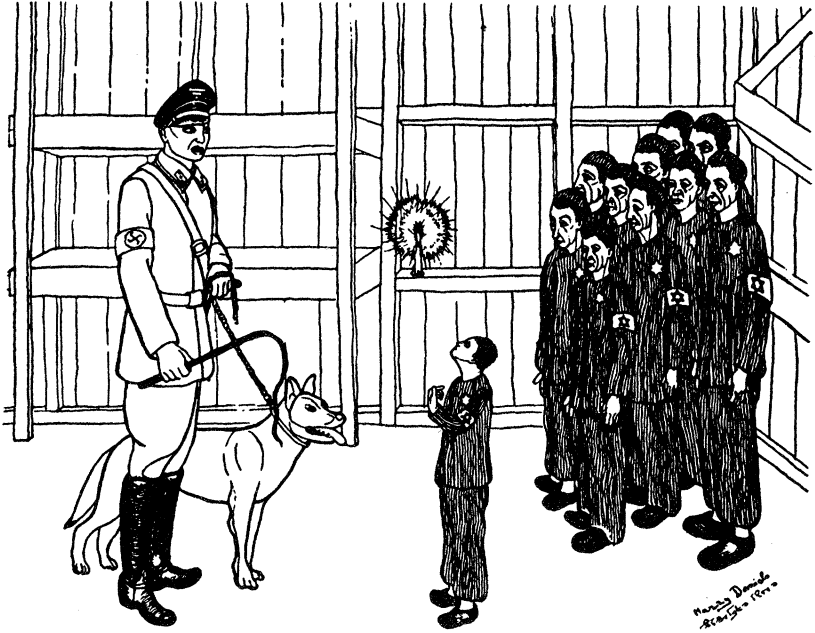
האט אלעזר זיך דורכגעריסן דורך די רייען פון די גריכן. ער איז צוגעקומען צום העלפאנט. ער איז דורך די קני פון העלפאנט און האט זיין שווערד אריינגעשטאכן דעם העלפאנט אין בויך. דער גרויסער העלפאנט איז געפאלן און צוזאמען מיט אים — אלע מענטשן וואס זיינען געזעסן אויף אים און האבן געשאסן אויף די יידן. אבער ווען דער העלפאנט איז געפאלן — איז ער געפאלן אויף אלעזרן און האט אים צעדריקט.

יהודה המכבי האט געוואונען די שלאכט. אבער זיין העלדישער ברודער אלעזר איז אומגעקומען. אלע האבן געלויבט דעם העלדישן אלעזר.

יהודה	מלחמה	באפוצט	צעדריקט	געלויבט
-------	-------	--------	---------	---------

פ ר א ג ע ס :

1. צו וואס האט מען געניצט העלפאנטן אין א מלחמה?
2. האט אלעזר געוואוסט אז דער העלפאנט קען אים צעדריקן?
3. פארוואס האט אלעזר אויסגעקליבן דעם גרויסן און דעם באפוצטן העלפאנט?
4. ווי האט געהייסן אלעזרס פאטער?
5. ווער האט געזיגט אין דער מלחמה?

חנופה-ליכט אין מאידאנעק

א

עס איז געווען אין דער צייט פֿון דער גרויסער מלחמה. די נאציס זיינען געקומען קיין פוילן. זיי האבן פֿארטריבן א סך יידן אין לאגער מאידאנעק אויף שווערער ארבעט. אין מאידאנעק האבן די נאציס געטייט זייער, זייער א סך יידן.

איין מאָל זיינען יידן געזעסן אין אַ שטאַל און גערעדט צווישן זיך:

— „עס קומט חנופה . . .“

— „מען דאַרף קריגן חנופה-ליכטלעך . . .“

— „וועלן מיר זיי אַנצינדן אין דער שטיל . . .“

האַט דאָס געהערט מאַטל. ער איז אין לאַגער געווען איינער אַרײַן, אָן טאַטע און מאַמע. ער האָט געאַרבעט

צוזאמען מיט די גרויסע יידן פֿין דער שווערער ארבעט.
מאָטל האָט געהערט ווי יידן ריידן שטילערהייט וועגן חנופה-
ליכט. ער האָט זייער געוואָלט אז מע זאָל חנופה אַנצינדן
חנופה-ליכטלעך.

— „אז זיי וועלן כאַפּן, וועלן זיי שלאָגן“, — האָט איין
ייד געזאָגט.

— „זיי וועלן אונדז שיסן“, — האָט געזאָגט אַן אנדער
ייד.

דאָס האָט אַבער נישט אָפּגעשטעלט די יידן. זיי זיינען
געווען גרייט אויף אלץ אַפּי אַנצוצינדן חנופה-ליכטלעך.
זאָלן די נאַצים טאָן וואָס זיי ווילן!..

מען האָט געדאַרפט קריגן חנופה-ליכטלעך. דאָס איז
געווען נישט גרינג. אַבער מען האָט איינגעשטעלט דאָס
לעבן — און מען האָט פּאַקומען חנופה-ליכטלעך.

ב

עס איז געקומען דער ערשטער אָונט חנופה. יידן האָפּן
אין אַ ווינקל פֿון שטאַל אַנגעצונדן דאָס ערשטע ליכטל.
מאָטל איז געווען דערפֿין. די גאַנצע צייט וואָס דאָס ליכטל
האָט געברענגט איז ער געלאָפֿן פֿון שטאַל אין דרויסן אַרויס,
צו זען צי עס גייט ניט אַ וועכטער. דאָס חנופה-ליכטל פּרענט
אין ווינקל פֿון שטאַל און לייכט מיט אַ וואונדערלעך ליכט.
יידן שטייען אַרום דעם ליכטל און זאָגן שטיל, שטיל אַ
תּפֿילה. מאָטלען געפּעלט עס זייער שטאַרק. עס ציטערן
אים אַלע ביינער.

דאָס ערשטע ליכטל איז אָפּגעגאַנגען גלאַט. דעם
צווייטן חנופה-אָונט האָט מען אַנגעצונדן דאָס צווייטע
חנופה-ליכטל. אין ווינקל פֿון דער גרויסער טונקעלער שטאַל
איז געווען יום-טובֿ. עס איז געווען חנופה אין מאַידאַנעק.
די נאַצים האָפּן ניט געזען אויך דאָס צווייטע חנופה-ליכטל.
מאָטל האָט זיך געפֿרייט מיטן חנופה-ליכטל, האָט זיך גע-

פרייט מיט דעם יום-טוב. י'דן צינדן חנופה-ליכט די נאך-
צים אויף צו-להכעים!..

מען האט ניט געהאט אין מאידאנעק גענוג ליכטלעך
זיי צו צינדן אזוי ווי מע פירט זיך: יעדן אָוונט א ליכטל
מער. האט מען דעם צווייטן חנופה-אָוונט געצונדן נאָר
איין ליכטל און דעם דריטן חנופה-אָוונט אויך נאָר איין
ליכטל. מיטן דריטן ליכטל איז געקומען אן אומגליק.

ג

דאָס דריטע ליכטל האט געהאלטן אין מיטן פרענען.
מאָטל איז געווען שטארק פאַרנומען מיט איינקוקן זיך
אויפן פרענענדיקן ליכטל. פלוצעם איז אַריינגעקומען אין
שטאַל א נאצי.

— „זאל אַרויסקומען דער ייד וואָס האָט אָנגעצונדן דאָס
ליכטל!..“ — האָט דער נאצי געשרייען.

קיינער האָט זיך ניט גערירט. יעדער איינער האָט גע-
וואוסט, אז אַרויסטרעטן און זאָגן, „איך האָב דאָס געטאָן“,
וואָלט געמיינט — דער טויט.

שרײַט דער נאצי:

— „אויב קיינער וועט זיך ניט מודה זײן אַליין, וועל איך
איך אַלעמען דערשיסן!“

קיינער האָט זיך ניט גערירט, ווייל יעדער איינער האָט
געוואוסט אז זיך מודה זײן מיינט — דער טויט.

שרײַט ווידער דער נאצי:

— „איך האָט דרײַ מינוט צײַט!“

איז אַרויסגעטראָטן מאָטל מיט זײן גרויסן שוואַרצן קאַפּ
און גרויסע שוואַרצע אויגן: — „דאָס האָב איך געטאָן...“
— האָט ער געזאָגט.

אַלע י'דן האָבן זיך אַרומגעקוקט: אזא העלדישער י'נגל!
אַלע זײנען געווען פאַרוונקען אין טרויער און שרעק: דער

נאצי וועט באַלד דערשיסן דעם העלדרישן יינגל. אבער מאַטל
האַט זיך ניט געשראַקן. מאַטל האָט ווייטער גערעדט:
— „הינט איז דער יאַרצייט נאָך מיין מאמע, צינד איך
אַ ליכטל.“

י'דן האָבן געקוקט אויף דעם קליינעם מאַטל, ווי ער
שטייט קעגן דעם גרויסן נאצי. מאַטל קוקט אים גלייך אין
פנים אַרײַן און זאָגט:

— „מיין מאמע איז טויט שוין אַ יאָר.“

די י'דן האָבן געקוקט אויף מאַטלען און געטראַכט:
ער איז אַ העלדרישער יינגל און אַ קלוגער יינגל. דער נאצי
האַט געהייסן, מען זאָל געבן מאַטלען צוואַנציק שמיץ,
אבער מען האָט מאַטלען ניט דערשאָסן. מאַטל איז געבליבן
לעבן.

**

נאָך דער מלחמה בין איך געווען אין אַ יידישער שול
אין פּוילן. דער לערער האָט מיר אָנגעוויזן אויף אַ יינגל,
וואָס איז געזעסן צווישן די קינדער. ער האָט צו מיר גע-
זאָגט:

— „דאָס איז מאַטל פון מאַדאָנעק . . .

מאַטל מיטן חנוכה-ליכטל . . .“

ער איז לעבן געבליבן, ער האָט געהערט וואָס דער לע-
רער האָט מיר געזאָגט און — געשמייכלט.

אַנציגן	תפילה	זיך מודה זיין	העלדיש	יאָרצייט
---------	-------	---------------	--------	----------

פֿר אַ ג ע ס :

1. מיט וואָס איז מאַטל געווען אַ העלד ?
2. מיט וואָס איז מאַטל געווען קלוג ?
3. וואָס הייסט האָבן יאַרצייט ?
4. ווען איז געשען די גאַנצע מעשה ?

5. פֿאַרוואָס האָט מאָטל אַזוי שטאַרק זיך געפֿרייט מיט די חנוכה-ליכטלעך ?
6. וואָס איז געשען ווען עס האָט געברענגט דאָס דריטע ליכטל ?
7. ווי אַזוי האָט מאָטל געראַטעוועט די ייִדן פֿון לאַגער ?

א ייִדיש הייז

דער טאָטע האָט אין לעמפעלע
געצונדן ליכטלעך אַכט,
די מאַמע האָט פֿון קיך אַרויס
די לאַטקעלעך געבראַכט.

די קינדער האָבן לאַכנדיק
די דריידלעך פֿלינק געדרייט,
און ס'האָט דער יום־טובֿ חנוכה
געבראַכט אַזוי פֿיל פֿרייד.

חנופה אין תל-אביב

די נאציש האָבן געטייט זייער, זייער אַ סך יידן, מיליאָנען יידן. אָבער לייבעלעס טאטע און מאמע האָבן זיך געראַטעוועט. אזוי האָבן זיי דערציילט לייבעלען, ווען ער איז נאָך געווען נאָר אַ קליינער. זיי האָבן געלעבט אין אַ לאַגער, ביז זיי האָבן געקענט קומען קיין ארץ-ישראל.

ווען לייבֿל איז געקומען קיין ארץ-ישראל איז ער שוין געווען זיבן יאָר אלט. ער האָט געזען זייער שיינע זאכן ווען ער איז געפֿארן קיין ארץ-ישראל. אויף דער שיף איז ער געווען זייער פֿריילעך. אַלע האָבן זיך מיט אים געשפּילט. די שיף האָט געבראַכט לייבלען און זיין טאטע-מאמע קיין ארץ-ישראל.

לייבֿל האָט איצט געוואוינט אין דער שטאָט תל-אביב. ער האָט נאָר איין וואָך געוואוינט אין דעם נייעם לאַגד, און עס איז געקומען דער יום-טובֿ חנופה. אזא שיינעם יום-טובֿ האָט נאָך לייבֿל קיין מאָל נישט געזען.

ביים ברעג ים איז געווען אויפֿגעשטעלט זייער, זייער אַ גרויסער און אַ הויכער חנופה-לאַמפּ. מען האָט דעם גרויסן און הויכן חנופה-לאַמפּ געקענט זען נאָר ווייט. אָבער נאָך שענער איז געווען צו זען די טויזנטער, טויזנטער קינדער ווי זיי גייען מיט ליכט, מיט פֿאַרביקע ליכט אין די הענט. זיי גייען און זיי זינגען.

לייבֿל איז אַרײַן צווישן די אַלע קינדער וואָס זײַנען גע-גאַנגען. די ליכט האָבן געפֿינקלט. די אויגן האָבן געפֿינקלט. אַלע זײַנען געווען גליקלעך און אַלע האָבן געזונגען. אַלע האָבן געזונגען דאָס שיינע ליד: עם ישראל חי! עם ישראל חי!

לייבלס טאטע-מאמע האָבן אים געזאָגט: „דו זעסט,
לייבל, עם ישראל חי — דאָס ייִדישע פֿאָלק לעבט!“

זיך געראַטעוועט	ארץ-ישראל	געפֿינקלט	עם ישראל חי
-----------------	-----------	-----------	-------------

פֿ ר א ג ע ס :

1. וואָס הייסט עם לעבן אין אַ לאַגער ?
2. האָבן די מענטשן אויף דער שיף קיין ארץ-ישראל זיך געפֿרייט מיט לייבלען ?
3. וואו האָט לייבל געוואוינט אין ארץ-ישראל ?
4. ווען איז לייבל געקומען קיין ארץ-ישראל ?
5. וואָס האָט לייבל געזען חנופה אין תל-אָבֿיבֿ ?
6. וואָס באַטייטן די ווערטער: עם ישראל חי ?

אַ מעשה מיט צוויי ציגן

אין ירושלים האָט געלעבט זייער אַן ערלעכער מאַן. איין מאָל האָט עמעצער פֿאַרגעסן לעבן זײַן שטוב אַ קערבל מיט צוויי הינער. דער ערלעכער מאַן האָט גענומען די הי- גער און האָט זיי געהאַלטן בײַ זיך. ער האָט געגעבן די הי- גער צו עסן און די הינער האָבן געלייגט אייער.

— „עס ניט די אייער, פֿאַרקויה ניט די אייער!“— האָט דער ערלעכער מאַן געזאָגט צו זײַן ווייב, — „געדענק, אַז די הינער זײַנען ניט דינע!“

פֿון די אייער זײַנען אַרויס אַ סך הינדעלעך. די ווייב האָט זיך געקלאָגט פֿאַרן מאַן אַז זי האָט אַ סך אַרבעט אַרום די הינער און די הינדעלעך. האָט דער ערלעכער מאַן פֿאַר- קויפט די הינער און די הינדעלעך און פֿאַרן געלט געקויפט אַ פֿאַר ציגן.

— „געדענק, די ציגן זײַנען ניט אונדזערע!“ — האָט ער געזאָגט זײַן ווייב, וואָס האָט געפֿיטערט די ציגן, — „ווען עס וועט קומען דער מאַן וואָס האָט פֿאַרלאָרן די הינער, וועלן מיר אים אָפֿגעבן די ציגן.“

און אזוי איז טאקע געווען. איין מאָל איז געקומען אַ מאַן
און האָט געזאָגט: — „אַט דאָ האָב איך אַמאָל פֿאַרגעסן אַ
קערבל מיט צוויי הינער.“
האַט דער ערלעכער מאַן פֿאַר די צוויי פֿאַרגעסענע הי-
נער אָפּגעגעבן — צוויי ציגן.

ירושלים	פֿאַרגעסן	פֿאַרלירן	אָפּגעבן
---------	-----------	-----------	----------

פֿ ר א ג ע ס :

1. מיינט איר אַז מען קען זײַן נאָך ערלעכער ?
2. פֿאַרוואָס האָט דער ערלעכער מאַן ניט געגעסן די אייער פֿון די הינער ?
3. האָט ער געמעגט עסן די אייער פֿון די הינער ?
4. פֿאַרוואָס האָט ער געקויפֿט ציגן ?
5. האָט ער געמאַנט געלט פֿאַרן פֿיטערן די ציגן ?

קען מען מאַכן אַלע זאַלן זײַן צופֿרידן ?

אַ מאַן איז געגאַנגען אין שטאָט פֿאַרקויפֿן זײַן אייזל.
ער האָט מיטגענומען מיט זיך זײַן קליינעם זון. דער מאַן
האַט געפֿירט דעם אייזל און זײַן קליינער זון איז נאָכגע-
גאַנגען. טרעפֿן זיי איינעם און ער זאָגט:

— „וואָס גייט איר אַלע צו פֿוס? איינער פֿון אייך קען
דאָך רײַטן אויפֿן אייזל!“

האַט דער מאַן זיך אוועקגעזעצט אויפֿן אייזל און דער
קליינער זון איז נאָכגעלאָפֿן.

טרעפֿן זיי אַ צווייטן און יענער זאָגט:

— „ניט שײַן, ניט שײַן! אַ גרויסער שטאַרקער מאַן
רײַט אויפֿן אייזעל און ער לאָזט זײַן זון נאָכלויפֿן.“

איז דער פֿאָטער אַראָפּ פֿון אייזל און האָט אויפֿן אייזל
אָוועקגעזעצט דעם זון, און אַליין איז ער נאָכגעגאַנגען.

טרעפֿן זיי אַ דריטן און ער זאָגט:

— „ניט שייַן! ניט שייַן! אַ קליין יונגל מיט פֿלינקע
פֿיס רײַט אויף אַן אייזל און לאָזט זײַן אַלטן פֿאָטער גיין צו
פֿוס.“

האַבן דער פֿאָטער און דער זון זיך ביידע געזעצט רײַטן
אויפֿן אייזל. טרעפֿן זיי אַ פֿערטן און ער זאָגט:

— „ניט שייַן, ניט שייַן! ביידע רײַט איר אויף אַ קליין
שוואַך אייזעלע! האָט איר גאָר קיין רחמנות ניט?“

זײַנען דער פֿאָטער און דער זון אַראָפּ פֿון אייזל און זיי
האַבן געטראַכט: ווי קען מען מאַכן אַז אַלע זאַלן זײַן צור־
פֿרידן? האָבן זיי ביידע גענומען דעם אייזל אויף די פֿלייִ-
צעס און אים געטראָגן אין שטאַט אַרײַן.

דער אייזל	נאָכצוגיין	אָוועקגעזעצט	רחמנות
-----------	------------	--------------	--------

פֿר אַ ג ע ס :

1. צו וואָס איז דער מאַן געגאַנגען אין שטאַט?
2. וואָס האָט געזאָגט דער ערשטער מענטש וואָס זיי האָבן
באַגעגנט?
3. וואָס האָט דער פֿאָטער געטאָן?
4. וואָס האָט געזאָגט דער צווייטער מענטש וואָס זיי האָבן
באַגעגנט?
5. וואָס האָט געזאָגט דער דריטער מענטש וואָס זיי האָבן
באַגעגנט?
6. וואָס האָבן זיי געטאָן?
7. וואָס האָט געזאָגט דער פֿערטער מענטש וואָס זיי האָבן
באַגעגנט?
8. וואָס האָבן זיי געטאָן דערנאָך?
9. קען מען מאַכן אַז אַלע זאַלן זײַן צופֿרידן?

לעמעד גייט עפעס קויפן

די מאמע האָט געשיקט לעמעכן אין קראָם עפעס קויפֿן.
— „געדענק“, — האָט אים די מאמע אָנגעזאָגט, —
„זאָלסט ניט פֿאַרלירן דעם דאָלאַר וואָס איך גיב דיר.“
— „איך וועל ניט פֿאַרלירן, מאמע“, — האָט לעמעך
געזאָגט. — „וואָס מיינסטו, איך בין אַ נאַר?“

פֿרי ניט צו פֿאַרלירן דעם דאָלאַר האָט לעמעך אים
נישט אַרײַנגעלייגט אין קעשענע, נאָר געהאַלטן אין האַנט.
אַז איך וועל קוקן אויפֿן דאָלאַר, האָט לעמעך געטראַכט,
וועל איך אים ניט פֿאַרלירן.

אַבער עס האָט זיך אויפֿגעהויבן אַ ווינט און האָט אַ
כאַפֿ געטאַן דעם דאָלאַר פֿון לעמעכס האַנט און אוועקגע-
פֿלאָזן אים ווייט־ווייט. וואָס האָט לעמעך געקענט טאָן?
ער איז געקומען אַהיים און דערציילט אַז דער ווינט האָט צו-
געכאַפט פֿון אים דעם דאָלאַר.

די מאמע האט געגעבן לעמעכן אן אנדער דאלאר און געהייסן אים אריינלייגן דעם דאלאר אין קעשענע, און זי האט געזאגט, ער זאל דעם דאלאר קיינעם נישט געבן. קומט לעמעך אריין אין קראם און בעט דארטן וואס די מאמע דארף האבן. גיט אים דער קרעמער אלע זאכן און בעט ביי אים געלט. זאגט לעמעך:

— „די מאמע האט געהייסן קיינעם דאס געלט ניט געבן.“

קוקט אים אן דער קרעמער און זאגט: — „אז דו וועסט מיר ניט געבן קיין געלט, וועל איך ביי דיר צונעמען די זאכן וואס איך האב דיר געגעבן.“

זאגט לעמעך: — „איר קענט צונעמען, אבער דאס געלט וועל איך אייך נישט געבן, ווייל די מאמע האט געהייסן, איך זאל קיינעם דאס געלט נישט געבן.“

זאגט דער קרעמער: — „ווי רופט מען דיר, יינגעלע?“

— „לעמעך.“

— „עס פאסט דיר דער נאמען“, — האט דער קרעמער זיך צעלאכט, — „דו ביסט טאקע א לעמעך.“

— „אבער איך וועל אייך קיין געלט ניט געבן!“ — האט לעמעך געזאגט, און איז ארויס פון קראם.

קומט לעמעך אהיים. פֿרעגט אים די מאמע: — „גו, לעמעך, וואו זיינען די זאכן וואס דו האסט געדארפט קויפן אין קראם?“

זאגט לעמעך: — „דער קרעמער האט ביי מיר געבעטן געלט, אבער דו האסט געזאגט, אז דעם דאלאר זאל איך קיינעם נישט געבן. האב איך אים נישט געגעבן. אט, זע, אט האסטו דעם דאלאר.“

האט די מאמע געשריען: — „לעמעך, לעמעך! איך האב ניט געמיינט דעם קרעמער, נאר א מענטשן פון גאס

וואָס דו קענסט נישט און ווייסט נישט. דער קרעמער גיט
 דיר זאָכן — דאַרפסטו אים באַצאָלן."
 — „איצטער וועל איך שוין וויסן", — האָט לעמעך גע-
 זאָגט. — „שיק מיך ווידער אין קראָם."
 אָבער די מאמע האָט זיך שוין מער נישט געוואַלט פאַר-
 לאָזן אויף איר לעמעכן און איז אַליין אַוועק אין קראָם.

פּרדי	אַרײַנגעלייגט	צוגעכאַפּט	זיך פאַרלאָזן
-------	---------------	------------	---------------

פּ ר א ג ע ס :

1. וואָס האָט פּאַסירט מיט דעם ערשטן דאָלאַר וואָס די מאַמע האָט געגעבן לעמעכן ?
2. וואָס האָט די מאַמע אָנגעזאָגט לעמעכן ?
3. וואָס האָט לעמעך געבראַכט פֿון קראָם ווען ער איז געגאַנגען דאָס צווייטע מאַל ?
4. ווייס לעמעך וואָס דאָס הייסט קויפֿן ?
5. קענט איר אויסטראַכטן נאָך מעשיות ווי לעמעך גייט עפעס קויפֿן ?

ווי לעמעך האָט געפֿונען נאָך אַ לעמעך

לעמעך גייט אמאָל אין וואַלד. ער קלייבט זיסע, גע-
 שמאַקע יאַנדעס און לייגט זיי גלייך אין מויל אַרײַן. ס'איז
 אים זייער גוט, און ער טראַכט: איך וועל פֿלייבן דאָ אין
 וואַלד, וועט מיך קיינער נישט רופֿן „לעמעך". שרייט ער
 אויס איבערן גאַנצן וואַלד:

— „איך וועל פֿלייבן דאָ!"

ענטפֿערט מען אים באַלד פֿון וואַלד:

— „איך וועל פֿלייבן דאָ!"

פֿרעגט שוין לעמעך: — „ווער ביסטו?"

ענטפֿערט מען אים פֿון וואַלד: — „ווער ביסטו?"

וואונדערט זיך לעמעך און שרײַט: — „איז דאָ נאָך אַ
לעמעך?“

ענטפֿערט מען אים באַלד: — „איז דאָ נאָך אַ לעמעך?“
זאָגט לעמעך: — „אז דו ביסט אויך לעמעך, טאָ קום
אָהער, לאַמיר דיר זען.“

ענטפֿערט מען אים: — „אז דו ביסט אויך לעמעך, טאָ
קום אָהער, לאַמיר דיר זען.“
זאָגט לעמעך: „קום דו אָהער.“

ענטפֿערט מען אים: — „קום דו אָהער!“
ווערט לעמעך אין פעס און זאָגט: — „איך בין דער
ערשטער לעמעך, מוזסטו קומען צו מיר!“
זאָגט מען אים: — „איך בין דער ערשטער לעמעך,
מוזסטו קומען צו מיר!“

זאָגט לעמעך: — „ביסט אַ לינגער!“
ענטפֿערט מען אים: — „ביסט אַ לינגער!“
אזוי האָט לעמעך געקריגט זיך און געשרייען ביז ער איז
געוואָרן מיר. און אז ער איז מיר געוואָרן האָט ער געזאָגט:
— „נו, לעמעך, גענוג געקריגט זיך, לאַמיר ווערן חבר!“
ענטפֿערט מען אים: — „לאַמיר ווערן חבר!“
זאָגט לעמעך: — „איך גיי צו דיר!“
זאָגט מען אים: — „איך גיי צו דיר!“

איז לעמעך אזוי געגאנגען און געגאנגען, ביז ער האָט
באגעגנט זײַן מאמען וואָס איז אים געקומען זוכן. פֿרעגט
לעמעך: — „מאמע, האָסט אפֿשר געזען דעם אנדערן
לעמעך?“

פֿרעגט די מאמע: — „וואָס פֿאַר אַן אנדער לעמעך?“
דערציילט איר לעמעך די גאַנצע מעשה וואָס האָט זיך
מיט אים געטראָפֿן אין וואַלד. צעלאַכט זיך די מאמע און
זאָגט:

— „נאך אזא לעמעך ווי דו, מיין זון, איז נאך ניטא
אויף דער גאנצער וועלט!“

יאַגדעם	חבר	אפשר	מעשה
---------	-----	------	------

פֿר א ג ע ס :

1. וואָס האָט לעמעך געטאָן אין וואָלד ?
2. ווער האָט לעמעכן געענטפֿערט די גאַנצע צייט ?
3. וואָס האָט לעמעכס מאַמע געטאָן אין וואָלד ?
4. קענט איר אויסטראַכטן נאָך אַ מעשה מיט לעמעכן ?

אַ פֿייגעלע

איין מאָל אין אַ פֿרייטיק זיינען מיר געגאנגען אַהיים
עטלעכע יינגלעך מיט אַ מאָל. געגאנגען זיינען מיר גיך,
ווייל מיר זיינען געווען הונגעריק.

פֿלוצעם האָט איינער פֿון אונדז אויסגעשריגן : — „אוי,
אַ פֿייגעלע!“ — און מיר האָבן זיך אַלע אָפּגעשטעלט.

אַ קליין, יונג פֿייגעלע איז געוועסן אויף דער ערד מיטן
קעפעלע אַרויף.

דאָס פֿייגעלע האָט געציטערט, געמאַכט מיט די פֿלי-
געלעך, געעפֿנט אַלע מאָל דאָס געלע שנעבעלע ווי אַ קליין
קינד וואָס וויל עסן.

און עס האָט זיך אויפֿגעכאַפֿט בײַ אונדז אַ געפיל פֿון
רחמנות, און מיר האָבן אָנגעהויבן קלערן : וואָס טוט מען
מיטן פֿייגעלע ? יאָסל האָט געזאָגט : מע דאַרף עס לאָזן
זיצן אויף דער ערד, ביז דעם פֿייגעלעס מאַמע וועט קומען.
דוד האָט געגעבן אַן עצה, מע זאָל עס געבן אַ וואָרף אין

דער הייך וועט עס אוועקפליען, און הערשט האט געזאגט, אז
מע דארף דאס נעמען אהיים.

און מיר האבן געבראכט דאס פייגעלע אהיים, פארגעסן
אז מיר זיינען הונגעריק, געגעבן דעם פייגעלע וואסער און
— דאס פייגעלע האט אזוי לאנג געציטערט, געפינטלט
מיט די אייגעלעך, געטרייסלט זיך און געפלאטערט ביי
אונדז אין די הענט, ביז עס האט פארווארפן דאס קעפעלע
אויף א זייט, די אייגעלעך פארמאכט און . . . ס'איז געווען
טויט.

אין א האלבער שעה ארום האבן מיר אויסגעגראבן אין
גארטן א טיף גריבעלע, אריינגעלייגט דאס פייגעלע אין
גריבעלע, פארשאטן מיט זאמד און געשטעלט דערויף א
צאם — א ברעטעלע מיט אן אויפשריפט: — „דא ליגט דאס
קליינע פייגעלע.“

און אנגעשריבן אלע נעמען פון די וואס זיינען דערביי
געווען: בערל, יאסל, דוד, הערשל . . .

רַחֲמֵנוּת	עֵצָה	גַּעְצִימַעֲרַט	גַּעֲפֶלְאָטְעֲרַט
------------	-------	-----------------	--------------------

אויסגעגראָפֿן	אַרײַנגעלייגט
---------------	---------------

פֿר אַ ג ע ס :

1. האָבן די קינדער רחמנות געהאַט אויף דעם פֿייגעלע ?
2. פֿאַרוואָס האָט מען געדאַרפֿט רחמנות האָבן אויף דעם פֿייגעלע ?
3. וואָס האָבן די קינדער געטאָן צו העלפֿן דעם פֿייגעלע ?
4. וואָס האָבן זיי געטאָן, ווען דאָס פֿייגעלע איז שוין געווען טויט ?

אַ מעשה מיט אַ חומש

אַמאָל האָט געלעבט אַ ייד וואָס האָט קיין קינדער נישט געהאַט. האָט ער און זײַן ווייב געבעטן גאָט, זיי זאָלן כאָטש האָבן איין איינציק קינד. ערשט אויף דער עלטער האָט דער ייד געהאַט אַ זון. האָט ער זיך זייער געפֿרייט מיט זײַן קינד. צו דרײַ יאָר האָט ער אָנגעהויבן צו לערנען דאָס קינד לייענען. צו פֿינף יאָר האָט ער אָנגעהויבן מיט אים צו לערנען חומש. דער יינגל האָט זייער ליב געהאַט צו לערנען חומש און געקענט חומש בעסער ווי אַלע זײַנע חברים.

איין מאָל איז געשען אַן אומגליק. דער יינגל מיטן חומש אונטערן אָרעם איז געגאַנגען זיך לערנען. האָט אים אַ ביי־זער רײטער צוגעכאַפט און אַוועקגעפֿירט. דער יינגל איז פֿאַרשוואונדן. טאַטע-מאַמע האָבן געקלאָגט און געוויינט און האָבן אומעטום געזוכט זייער קינד.

**

דער מענטיש וואָס האָט געכאַפט דאָס קינד איז געווען אַ רײכער מאַן. ער האָט דאָס קינד אַוועקגעשאַנקען צו נאָך

א רײכערן מאן. דער גאָר רײכער מאן האָט געזען ווי שײן
און קלוג עס איז דאָס ייִדישע קינד און ער האָט געזאָגט :
— „איך וועל דאָס קינד האַלטן בײַ זיך.“
דעם חומש האָט ער צוגענומען פֿון דעם קינד און אוועק־
געשטעלט צווישן זײַנע אַנדערע ביכער. דער ייִדישער
ײַנגל האָט זיך נישט געוואַלט טרײַסטן מיטן גוטן לעבן בײַם
רײַכן מאן. ער האָט שטענדיק געבעטן גאָט : — „ברענג
מיד צוריק צו מיין טאטן און צו מיין מאמען.“
דער ײַנגל האָט אויך געבענקט נאָך זײַן חומש, וואָס
מען האָט צוגענומען פֿון אים.

**

דער קיניג פֿון לאַנד איז קראַנק געוואָרן. די דאָקטויר־
רים האָבן ניט געוואוסט ווי אַזוי אים צו היילן. האָט דער
קיניג געהייסן אַלע רײכע מענטשן: — „ברענגט איבערע
ביכער וואו עס זײַנען פֿאַרשריבן מיטלען ווי צו היילן.“
האָט דער רײכער מאן געזוכט צווישן זײַנע ביכער.
האָט ער אויך דערזען דעם חומש. ער האָט ניט געוואוסט
וואָס דאָס איז פֿאַר אַ בוך. האָט ער געטראַכט: אפֿשר איז
דאָס אַ בוך מיט מיטלען ווי צו היילן. האָט ער דעם חומש
געבראַכט דעם קיניג. ווען די דאָקטוירים האָבן גענומען
דעם חומש אין האַנט, האָבן זיי אים נישט געקענט לייענען.
האָט איינער פֿון די קלוגע לײַט בײַם קיניג געזאָגט :
— „דאָס איז אַ ייִדיש בוך. מען דאַרף ברענגען אַ ייִדן
וואָס זאָל לייענען פֿון אים. אפֿשר איז דאָרטן דאָ אַ מיטל
צו היילן דעם קיניג.“ האָט דער רײכער מאן געזאָגט :
— „בײַ מיר איז דאָ אַ ייִדיש ייִנגעלע. קען זײַן אַז ער
קען לייענען אָט דאָס בוך.“
מען האָט דעם ײַנגל געבראַכט פֿאַרן קיניג און אים
געגעבן דעם חומש.

— „עס איז דאך מיין חומש!“ — האָט דער יינגל אויס-
געשריען, און ער האָט זיך צעוויינט.

— „פֿארוואָס וויינסטו, יינגעלע?“ — האָט דער קיניג
געפרעגט.

און דער יינגל האָט דערציילט: — „דאָס איז מיין חומש.
ווען איך בין אלט געוואָרן פינף יאָר, האָט דער טאטע מיך
געקויפֿט אַט דעם חומש צו לערנען פֿון אים.“

און דער יינגל האָט דערציילט אַלץ וואָס מיט אים האָט
געטראָפֿן. און דער יינגל האָט געלייענט דעם חומש און
פֿארטייטשט אַלע ווערטער פֿאַרן קיניג און פֿאַר אַלע לייט
וואָס זיינען געווען אין קיניגס הויף.

און ווען דער קיניג האָט געהערט וואָס עס איז פֿאַראַן
אין חומש, איז אים געוואָרן אַלץ בעסער און בעסער, ביז
ער איז געזונט געוואָרן.

— „זאָג מיר, קלוג קינד, מיט וואָס זאָל איך דיר פֿאַ-
צאָלן פֿאַרן אויסהיילן מיך?“ — האָט דער קיניג געפרעגט.
— „קיין זאך וויל איך ניט“, — האָט דער יינגל געזאָגט,
— „זאָל דער קיניג מיך אָפֿשיקן צוריק צו מיין טאטע-
מאמע.“

**

דער קיניג האָט געהייסן ברענגען דעם יינגל צוריק צו
טאטע-מאמע.

האַבן טאטע-מאמע אַ גרויסע שמחה געמאַכט. אַלע
האַבן געקוואַלן און געלאַכט. מען האָט געטאַנצט און גע-
אַנגען. מיט דער מעשה האָט די וועלט געקלאָנגען.

מעשה	פֿאַרשוואַנדן	היילן	שמחה
------	---------------	-------	------

פֿר אַ ג ע ס :

1. ווען האָט דער יינגל אָנגעהויבן צו לייענען ? ווען האָט ער אָנגעהויבן צו לערנען חומש ?
2. פֿאַרוואָס — מיינט איר — האָט ער ליב געהאַט צו לערנען חומש ?
3. ווי אַזוי איז דער יינגל פֿאַרשוואַנדן פֿון דער היים ?
4. וואָס איז געשען מיט זײַן חומש ?
5. ווי אַזוי איז דעם יינגלס חומש געקומען צום קיניג ?
6. ווי אַזוי איז דער יינגל געקומען צום קיניג ?
7. ווי אַזוי איז דער קיניג געזונט געוואָרן ?
8. ווי אַזוי איז דער יינגל געקומען צו טאַטע-מאַמע ?

ווייל ניט צו פיר

א פֿאַטער האָט געבראַכט זײַנע קינדער ניס אויף פּסח. ער האָט אָבער די ניס אַרײַנגעלייגט אין אַ קרוג, און דאָס העלדזל פֿון קרוג איז געווען שמאַל. האָט איין יינגל אַרײַנגעלייגט זײַן האַנט אין קרוג, גענומען צוויי ניס און זיי אַרויסגענומען. דער צווייטער יינגל האָט אָבער גענומען אַ פֿולן הויפֿן ניס. האָט ער נישט געקענט אַרויסנעמען די האַנט פֿון קרוג. האָט ער גענומען רופֿן דעם פֿאַטער און האָט געשריען :

— „דער קרוג לאָזט ניט אַרויס מײַן האַנט.“

דער פֿאַטער האָט זיך צעלאַכט און האָט געזאָגט :

— „לאָז אַרויס פֿון האַנט אַ העלפֿט פֿון די ניס, וועסטו

קענען די האַנט אַרויסנעמען פֿון קרוג. דו ווייל ניט צו פיר מיט איין מאַל.“

שניי, שניי

שניי, שניי, וויסער שניי!
כ'האָב אויף דיר אַ יאָר געוואַרט.
קום זשע היינט און מיך דערפֿריי,
זיי נישט אַזוי איינגעשפּאַרט!

כ'האָב אַ שליטן אָנגעגרייט,
הענטשקעס וואַרעמע אַ פּאַר,
פּאַל אויף גאַסן, פּאַל אויף פּלויט,
פּאַל אויף מיינע פּלאַנדע האַר!

האַט דער שניי זיך צוגעהערט.
איז געקומען היינט ביינאַכט.
אין דער פֿרי איז ווייס די ערד,
ווייס דער בוים און ווייס דער דאַך.

הענטשקעס	איינגעשפארט	דערפרייען
----------	-------------	-----------

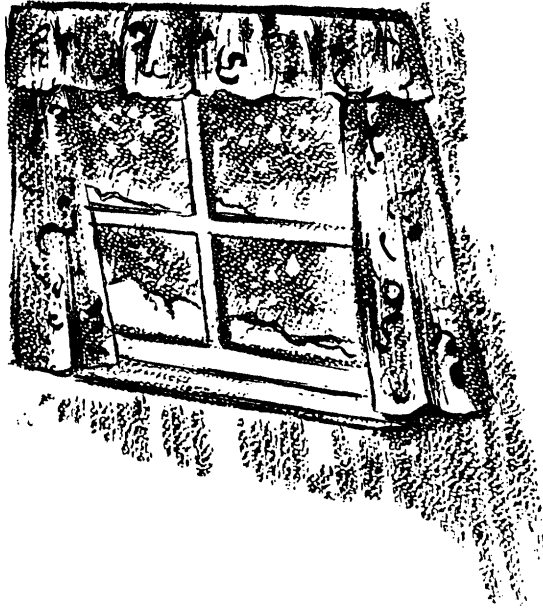
טראַכט צו אַ מעשה צו דעם בילד.

דערצייל אַ מעשה : מיר מאַכן אַ שניי-מענטש.

ווער קען צוטראַכטן אַ מעשה צו דעם בילד ?

שניי-טייבעלעך

גיי איך — שפרינגען טייבעלעך,
 לויף איך — פליען טייבעלעך.
 שניי און שניי און שנייעלעך —
 מיך פֿאַרדרייען זיי.

אוי, אַ שאַד צו רירן זיי!
 אוי, אַ שאַד צעטרײַבן זיי!
 שטיי איך בעסער, ריר זיך נישט,
 ס'טוט מיר האַרציק וויי.

שניי און שניי און שנייעלעך,
 פּיצײַנקעלעך, טייבעלעך,
 פֿליען, פֿליען, זעצן זיך
 אויף דער גאַרער וועלט.

ווערט די וועלט אַ ווייסינקע,
 פֿול באַזעצט מיט טייבעלעך,
 שניי און שניי און שנייעלעך,
 פֿרישינקע ווי קעלט.

מע טאָר ניט צעטרעטן דעם שניי

עס איז געווען אַ שטאַט וואו אַלע זינען געווען זייער נאַרישע מענטשן. די שטאַט האָט געהייסן כעלעם. די איינוואוינערס פֿון כעלעם האָבן זייער ליב געהאַט דעם ווינטער, ווייל ווינטער פֿאַלט אַ שניי. דער שניי פֿאַרדעקט די היזער און די גאַסן. ווערן די גאַסן און די היזער ריין, ווייס — און גאַנץ כעלעם ווערט זייער שיין.

די איינוואוינערס פֿון כעלעם האָבן דעם גאַנצן האַרבסט געוואַרט אויף ווינטער און אויפֿן ערשטן שניי. זיי האָבן לאַנג געוואַרט, ביז זיי האָבן זיך דערוואַרט!

אַ ווינטער שניי האָט פֿאַדעקט די גאַסן און איז געווען ריין און קלאַר ווי זילבער. די כעלעמער זינען געווען זייער צופֿרידן. עס איז זיי געווען אַ שאַד צו צעטרעטן דעם ווייסן שניי מיט די פֿיס. האָבן זיך אוועקגעזעצט די איינוואוינערס פֿון כעלעם און גענומען טראַכטן וואָס זאָל מען טאָן, מע זאָל דעם שניי ניט דאַרפֿן צעטרעטן מיט די פֿיס.

זיבן שעה און זיבן מינוט האָבן זיי געטראַכט, ביז וואַנעט זיי האָבן געפֿונען אַ גוטן פֿלאַן: זאָל איינער גיין איבער די גאַסן און אַנזאָגן אין אַלע היזער:

— „קינער טאָר ניט אַרויסגיין פֿון שטוב.“

האַט איינער אַ כעלעמער געזאָגט: — „אַבער דער וואָס וועט גיין איבער די גאַסן וועט דאָך צעטרעטן דעם שניי.“

וואָס טוט מען? האָבן אַלע כעלעמער באַשלאָסן: — „דער וואָס וועט אַנזאָגן אז מען טאָר ניט אַרויס פֿון שטוב — זאָל אויך ניט גיין! פֿיר מענטשן זאָלן אים טראַגן אויף די הענט!“

אינוואוינער	זיך דערוואַרטן	באַשליסן	האַבן באַשלאָסן
-------------	----------------	----------	-----------------

פֿר א ג ע ס :

1. ווי האָט געהייסן די שטאַט מיט די קלוגע איינוואוינערס ?
2. פֿאַרוואָס האָבן די כעלעמער אַזוי ליב געהאַט דעם ווייסן שניי ?
3. וואָס האָבן זיי באַשלאָסן פֿדי קיינער זאָל ניט צעטרעטן דעם שניי ?
4. וואָס האָט געזאָגט איינער פֿון די כעלעמער ?
5. וואָס האָבן זיי גאָר צום סוף באַשלאָסן ?
6. האָט איר געהערט נאָך מעשיות וועגן כעלעם ? דערציילט אַ כעלעמער מעשה.

פֿאַרשעם ניט דיין חבר

יאָסעלע האָט זיך זייער גוט געלערנט. ער איז געווען גוט און קלוג. ער איז אַבער געווען אַ הינקעדיקער. ווען ער איז געווען אַ קליין קינד איז ער געווען זייער שטאַרק קראַנק. ער איז געזונט געוואָרן, אַבער געפֿליבן אַ הינקעדיקער. אין שול האָבן די קינדער ליב געהאַט יאָסעלען, ווייל ער האָט אַלע מאָל געהאַלפֿן זיינע חברים.

אין שול איז אָנגעקומען אַ נייער יינגל. ער איז געווען דער גרעסטער און שטאַרקסטער. איז ער גיך געוואָרן דער אָנפֿירער בײַ אַלע שפּילן. איין מאָל זיינען די קינדער אַרויס זיך שפּילן אין הויף. יאָסעלע האָט זיך געשפּילט צוזאַמען מיט אַלע חברים. אַבער דער נייער יינגל, שלמה האָט ער געהייסן, האָט געזאָגט יאָסעלען: — „דו גיי אַוועק אין אַ זײַט, דו קענסט זיך מיט אונדז ניט שפּילן, דו קענסט ניט לויפֿן.“

יאָסעלעס שטענדיקער חבר דוד האָט געזאָגט: — „אַלע מאָל שפּילט זיך יאָסעלע מיט אונדז. לאַז אים זיך שפּילן מיט אונדז.“

אַבער שלמה האָט געשרייען: — „ניין, ער דאַרף זיך מיט אונדז ניט שפּילן. ער וועט אונדז שטערן אין דער שפּיל.“

יאָסעלע האָט זיך צעוויינט. דערווייל איז אָנגעקומען דער
לערער און געפֿרעגט:

— „יאָסעלע, פֿאָרוואָס וויינסטו?“

האָט אים יאָסעלע ניט געענטפֿערט; אָבער דוד האָט
געזאָגט:

— „שלמה לאָזט אים ניט זיך שפּילן מיט אונדז.“

— „פֿאָרוואָס?“ — האָט דער לערער געפֿרעגט. קיינער

האָט ניט געענטפֿערט, אָבער דער לערער האָט פֿארשטאַ-
נען. ער האָט צוגערופֿן שלמהן און געזאָגט:

— „פֿארשעמען אַ חבר איז זייער אַ גרויסע זינד.“

שלמה האָט אראָפֿגעלאָזט דעם קאַפּ. ער איז צוגעגאַנגען

צו יאָסעלען, אים געגעבן די האַנט און אים געזאָגט:

— „זיי מיר מוחל, יאָסעלע.“

פֿון דעמאָלט אָן זיינען שלמה און יאָסעלע געוואָרן זייער

גוטע חברים. יאָסעלע האָט ווידער זיך געשפּילט מיט אַלע
קינדער, ווי פֿריער.

פֿאַרשעמען	שלמה	חברים	חבר
------------	------	-------	-----

פֿראַגעס:

1. פֿאָרוואָס האָט יאָסעלע זיך צעוויינט?
2. מיינט איר אַז יאָסעלע האָט מוחל געווען שלמהן?
3. וואָס האָט דער לערער געזאָגט?
4. האָבן די קינדער ליב געהאַט יאָסעלען?
5. קענט איר צוטראַכטן אָן ענלעכע מעשה?

דער האלצהעקער און די זשאבע

א

אמאל האט אן ארעמער האלצהעקער געהאקט האלץ
לעבן א טינד. די האק איז אים ארויסגעפאלן פון די הענט און
איז אריינגעפאלן אין וואסער. האט ער זיך אוועקגעזעצט
לעבן טינד און האט גענומען קלאגן און וויינען. ער האט
ניט געהאט קיין געלט מיט וואס צו קויפן א צווייטע האק.
ווי ער זיצט אזוי, רוקט ארויס א גרויסע זשאבע איר קאפ
פון וואסער און פֿרעגט:

— „פֿארוואס וויינסטו?“

— „מיין האק איז אריינגעפאלן אין וואסער און איר
האב ניט מיט וואס צו קויפן אן אנדערע.“

די זשאבע האט זיך אראפגעלאזט אין וואסער און אין
א ווייל ארום איז זי ארויף מיט א גאלדענער האק.

— „איז דאס דיין האק?“ — האט זי אים געפֿרעגט.

— „ניין,“ — האט דער האלצהעקער געענטפֿערט.

די זשאבע האט זיך ווידער אראפגעלאזט אין וואסער
און אין א ווייל ארום איז זי ארויף מיט א זילבערנער האק.

— „איז דאס דיין האק?“ — האט זי אים געפֿרעגט.

— „ניין,“ — האט דער האלצהעקער געענטפֿערט.

צום דריטן מאל האט די זשאבע זיך אראפגעלאזט אין
וואסער און אין א ווייל ארום איז זי ארויף מיט א האק פֿון
איזון און האלץ.

— „איז דאס דיין האק?“

— „יא,“ — האט דער האלצהעקער געענטפֿערט.

האט געזאגט די זשאבע: — „ווייל דו האסט ניט געוואלט
צונעמען קיין פֿרעמדע האק, שענק איר דיר אלע דריי העק.“

דער האלצהעקער האט גענומען די דריי העק און איז

אוועק אהיים. ער האט אלעמען דערציילט וואס מיט אים
האט געטראפן.

ב

א האלצהעקער, א שכן, האט דאס דערהערט, איז ער
אויף גיך אוועק צום טינד און האט אריינגעווארפן זיין פרא-
סטע האק אין וואסער. דערנאך האט ער זיך אוועקגעזעצט
פנים ברעג און האט גענומען וויינען.

האט זיך באוויזן די זעלביקע זשאבע און געפרעגט:

— „פארוואס וויינסטו?“

— „מיין האק איז אריינגעפאלן אין וואסער און איך קען

זי ניט ארויסנעמען.“ — האט דער שכן געענטפערט.

די זשאבע האט זיך אראפגעלאזט אין וואסער און איז

א ווייל ארום איז זי ארויף מיט א גאלדענער האק.

— „איז דאס דיין האק?“ — האט זי אים געפרעגט.

— „יא“, — האט ער געענטפערט.

ווען די זשאבע האט דאס דערהערט, האט זי זיך אראפ-

געלאזט אין וואסער און איז שוין מער ניט ארויף צוריק.

ארויסגעפאלן	אריינגעפאלן	שכן	זיך אראפגעלאזט
-------------	-------------	-----	----------------

פ ר א ג ע ס :

1. פארוואס האט דער האלצהעקער געוויינט?
2. וואסער האק האט די זשאבע געבראכט צום ערשטן מאל?
3. מיט וואסער האק איז די זשאבע ארויף צום דריטן מאל?
4. וואס האט געטאן דעם האלצהעקערס שכן?
5. פארוואס האט די זשאבע ניט געבראכט קיין האק דעם שכן?

די גוטע רבקה

אברהםס דינער איז געפארן זוכן א ווייב פאר אברהםס זון, פאר יצחקן. איז ער אנגעקומען אין דער שטאט וואו אברהם איז געבוירן געווארן. ער האט זיך אפגעשטעלט ביים ברונעם, ווען אלע מיידלעך פון שטאט גייען ארויס שעפן וואסער.

זעט אברהםס דינער ווי א קינד פאלט און צעקלאפט זיך א פיסל. און דאס קינד האט זייער געוויינט. אבער קיין איין מיידל האט זיך נישט אומגעקוקט אויפן קינד. און אט קומט איינע, די שענסטע צווישן די מיידלעך, און זי זעט דאס ווייגענדיקע קינד. זי איז בארד צוגעלאפן צום קינד און געפרעגט:

— „פארוואס וויינסטו?“

האט דאס קינד געוויזן דאס פארבלוטיקטע פיסל. די מיידל האט גלייך אנגעשעפט וואסער און אפגעווישט דאס בלוט פון קינדס פיסל. זי האט דערנאך גענומען דאס טיכל פון קאפ און פארבונדן די וואונד. דאס קינד האט אויפגע-הערט וויינען און געשמייכלט צו דער גוטער מיידל. דערווייל איז אנגעקומען אן אלטע, בלינדע פרוי, וואס מאפט מיטן שטעקן דעם וועג און קען אים נישט געפינען. און די מיידל איז צוגעלאפן צו דער בלינדער פרוי און גע-פרעגט:

— „וואוהין גייסטו, באפינקע? איך וועל דיך פירן.“

און די מיידל האט אפגעפירט די אלטע בלינדע פרוי אהיים דערנאך איז זי געקומען צוריק צום ברונעם א מידע און זיך געזעצט אפרוען.

ווען זי זיצט אזוי, זעט זי אברהםס דינער וואס איז געווען פארמאטערט פון וועג. איז זי צוגעגאנגען צו אים און גע-זאגט:

— „איך ווייס אז דו ביסט דא א פֿרעמדער און דו ביסט געקומען פֿון א ווייטן וועג. ביסט אַוודאי זייער דאַרשטיק.“
 ניט וואַרטנדיק אויף אַן ענטפֿער, האָט די גוטע מיידל אַנגעשעפֿט וואַסער פֿאַר אַבראַהאַם דינער, פֿאַר די מענטשן וואָס זיינען געווען מיט אים און פֿאַר זייערע קעמלען. און אַבראַהאַם דינער האָט געטראַכט: אַזאַ גוטע און טייערע מיידל איז ווערט צו זיין די פֿרוי פֿון אַבראַהאַם זון.

אַבראַהאַם	דער ברוינעם	פֿאַרמאַטערט	אַנשעפֿן
------------	-------------	--------------	----------

פֿראַגעס:

1. פֿאַרוואָס האָט אַבראַהאַם דינער אויסגעקליבן רבֿקה ?
2. ווי האָט רבֿקה געהאַלפֿן דעם קינד ?
3. ווי האָט רבֿקה געהאַלפֿן דער בלינדער פֿרוי ?
4. ווי האָט רבֿקה געהאַלפֿן אַבראַהאַם דינער ?

אַבראַהאַם רייזען און דער פֿאַרקויפֿער פֿון צייטונגען

אַבראַהאַם רייזען האָט זייער ליב געהאַט צו קומען אין ייִדישע שולן. אַבראַהאַם רייזען האָט ליב געהאַט צו זען ווי קינדער פֿירן דורך שמחות אין שול.
 איין מאל איז אַבראַהאַם רייזען געווען אין אַ ייִדישער שול. ים איז גראַד געווען אַ קאַלטער אָונט. די שמחה האָט זיך שפּעט געענדיקט.

ווען די שמחה האָט זיך פֿאַרענדיקט, האָט דער לערער פֿון דער שול געפֿירט דעם ליבן גאַסט צו דעם אָרט וואו עס שטעלט זיך אַפּ דער פּאַס. עס איז אויסגעקומען לאַנג צו אַרטן. אַט קומט שוין אַן דער פּאַס. אַבער אַבראַהאַם רייזען

דערזעט א ינגל וואס פארקויפט צייטונגען. דער ינגל צי
טערט פון קעלט.

אברהם רייזען האט צוגערופן מיטן פינגער דעם ינגל
צו זיך. דער ינגל האט דערלאנגט אברהם רייזענען א ציי-
טונג.

— „ניין, ניט איין צייטונג,“ — האט דער גרויסער
שרייבער געזאגט, — „גיב מיר אלע דינע צייטונגען.“
— „אלע?“ — האט דער ינגל זיך געוואונדערט.
— „צייל זיי אלע איבער און גיב מיר.“

דער ינגל האט אויסגעציילט דרייסיק צייטונגען. אברהם
רייזען האט אים באצאלט פאר אלע צייטונגען און דער
ינגל איז א פריילעכער געלאפן אהיים.

מיטן פעקל צייטונגען אונטערן ארעם און מיט א ליבן
שמיכל אויפן פנים האט אברהם רייזען זיך געשטעלט
ווארטן אויפן צווייטן באַם.

שמות	ציטערן	אויסגעציילט	פנים
------	--------	-------------	------

פֿר א ג ע ס :

1. ווער איז געווען אברהם רייזען?
2. פארוואס האט אברהם רייזען אפגעקויפט אלע צייטונגען?
3. ווען האט פאסירט די מעשה?
4. ווי אזוי האט דער לערער געוואוסט וועגן דער מעשה?

דאס רעדט דער טאטע

א קינד האט איין מאל נישט געוואלט גיין אין שול. האט
דאס קינד טעלעפאנירט אין שול אריין:
— „מיין קינד קען הינט ניט גיין אין שול.“ — פֿרעגט
מען פֿון דער שול: — „ווער רעדט דאס?“ — ענטפערט
דאס קינד: — „דאס רעדט מיין טאטע.“

דער ווילן צום לערנען

הלל האָט זייער שטארק געוואָלט זיך לערנען. געלעבט האָט הלל פֿון דעם וואָס ער האָט געהאַקט האַלץ. דאָס האַלץ פֿלעגט ער פֿאַרקויפֿן און אַ טייל פֿון דעם געלט האָט ער אוועקגעגעבן דעם היטער פֿון דער שול, ער זאָל אים אַרײַנלאָזן הערן ווי מע לערנט. דאָס איבעריקע געלט האָט הלל געניצט אויף צום לעבן פֿאַר זיך און זײַן משפּחה.

אַמאָל, ווינטער, האָט געטראָפֿן אַז דער וואַלד איז גע-
ווען פֿאַרשנייט. האָט הלל ניט געקענט גיין האַקן האַלץ.
האָט הלל קיין זאך נישט פֿאַרדינט. האָט ער ניט געהאַט
קיין געלט צו געבן דעם היטער פֿון דער שול. האָט אים
דער היטער ניט אַרײַנגעלאָזט אין שול.

אַבער הלל האָט זייער געוואָלט וויסן וואָס מע לערנט.
איז ער אַרויף אויפֿן דאָך, זיך געלייגט לעבן פֿענצטער פֿון
דאָך צו הערן די רײד פֿון די פֿאַרימטע לערערס.

דער שניי איז ווייטער געגאַנגען. הלל ליגט אזוי אויפֿן
דאָך ביים פֿענצטער און הערט זיך צו צו די רײד פֿון די לע-
רערס. דער שניי פֿאַלט אַלץ און פֿאַלט. ביז הלל ווערט
פֿאַרשאַטן פֿון דעם שניי. הלל איז שוין האַלב פֿאַרפרוירן.
אַ גאַנצע נאַכט איז הלל געלעגן אונטער דעם שניי. אויף
מאַרגן אין דער פֿרי זאָגט איין לערער צום צווייטן:

— „אַלע טאָג אין דער צײַט איז דאָ ליכטיק און הינט
איז נאָך פֿינצטער. וואָס קען עס פֿאַטײַטן?“

גיבן זיי אַ קוק אַרויף און זיי זעען — אַ מענטש ליגט אי-
בערן פֿענצטער פֿון דאָך. איז מען אַרויף אויפֿן דאָך. מען
האָט אָפּגעשאַרט דעם שניי און מען האָט געפֿונען היללן.
מען האָט אים געוואַשן מיט וואַרעם וואַסער, מען האָט אים
געשמירט דאָס לײַב מיט פֿוימל, ביז מען האָט אים דער-
וואַרעמט.

— „וואָס איז געשען מיט אייך?“ — האָבן די לערערס אים געפֿרעגט. האָט הלל דערציילט פֿאַרוואָס ער איז אַרויף אויפֿן דאָך.

האָט איין לערער געזאָגט דעם צווייטן: — „איך האָב קיין מאָל נישט געזען אַ מענטשן וואָס זאָל אזוי שטאַרק וועלן לערנען.“

און דער צווייטער האָט פֿאַרגעלייגט: — „לאַמיר אים אַלע מאָל לאָזן פֿריי אַריינקומען איז שוין.“

אזוי איז מאַקע געווען. הלל האָט פֿריי געקענט לער-נען און הלל איז געוואָרן דער גרעסטער געלערנטער פֿיי-יידן.

דער היטער	אַריינלאָזן	דערוואַרעמען	אַריינקומען
-----------	-------------	--------------	-------------

פֿראַגעס:

1. פֿון וואָס האָט הלל געלעבט?
2. פֿאַרוואָס האָט ער איין טאָג גאַרניט פֿאַרדינט?
3. וואָס האָט ער געטאָן צו הערן די רייד פֿון באַרימטע לערערס?
4. וואָס האָט פֿאַסירט ווען ער איז געלעגן אויפֿן דאָך?
5. ווי אזוי האָט מען געראַטעוועט הללן?
6. וואָס האָבן די לערערס געטאָן פֿאַר הללן?

דער דימענט

אין ארץ-ישראל האָט געלעבט זייער אַ גרויסער געלערנ-
טער וואָס האָט געהייסן שמעון. ער האָט געהאַט אַ סך
תלמידים, אָבער געלט האָט ער געהאַט ווייניק. ער האָט
געקליבן און געקליבן געלט, ביז ער האָט געקענט זיך קויפֿן
אַן אייזל צום רייטן, ער זאָל נישט דאַרפֿן אלע מאָל גיין צו
פּוס.

ווען רבי שמעון האָט געקויפט דעם אייזל האָבן זיינע
תלמידים באַקוקט און באַטאַפֿט דעם אייזל. פֿלוצלונג האָט
איינער פֿון זיי אויסגערופֿן מיט גרויס פֿרייד:

— „רבי! צווישן די האַר פֿון אייזל האָב איך געפֿונען
אַט דעם דימענט. זעט סאַראַ גרויסער דימענט!“
און אלע אַנדערע תלמידים האָבן געזאָגט:

— „דאָס האָט גאָט צוגעשיקט אַ מתנה דעם רבין, ער
זאָל מער נישט זיין קיין אַרעמאָן!“
רבי שמעון האָט גענומען דעם דימענט אין די הענט
ארײַן, אים באַטראַכט און געזאָגט:

— „גיין, דער דימענט איז נישט מײַנער! איך האָב גע-
קויפט אַן אייזל, אָבער נישט קיין דימענט. גייט און טראָגט
אַפֿ דעם דימענט דעם מענטשן, בײַ וועמען איך האָב גע-
קויפט דעם אייזל. דער דימענט איז זײַנער!“

— „אָבער דער וואָס האָט פֿאַרקויפט דעם אייזל האָט
דאָך נישט געוואוסט וועגן דימענט. דאָס האָט גאָט אײַך צו-
געשיקט דעם דימענט!“ — האָבן די תלמידים געזאָגט.

— „גיין, מײַנע תלמידים,“ — האָט זיי רבי שמעון גע-
ענטפֿערט, — „דעם דימענט האָב איך נישט געקויפט. גע-
הערט ער דעם פֿרײַערדיקן באַלעבאָס פֿון אייזל. טראָגט
אים גלײַך אָפֿ!“

די תלמידים האָבן געטאָן וואָס זייער רבי האָט זיי גע-
הייסן.

מתנה	רבי	תלמידים	שמעון	ארץ-ישראל
------	-----	---------	-------	-----------

פֿר אַ ג ע ס :

1. איז רבי שמעון געווען אַ רייכער מאַן ?
2. צו וואָס האָט רבי שמעון געקויפֿט דעם אייזל ?
3. וואָס האָט מען געפֿונען צווישן די האָר פֿון אייזל ?
4. וואָס האָבן די תלמידים געזאָגט ?
5. פֿאַרוואָס האָט רבי שמעון ניט גענומען דעם דימענט ?

די מענטשן פֿון סדום

די מענטשן פֿון סדום זיינען געווען זייער שלעכטע. ווען איין מענטש האָט געשלאָגן אַ צווייטן, האָבן די ריכטערס געזאָגט: „דער געשלאָגענער דאַרף באַצאלן געלט דעם וואָס האָט אים געשלאָגן.“

איין מאָל איז אַ קלוגער מענטש געקומען קיין סדום. זעט ער ווי איין מענטש שלאָגט אַ צווייטן. האָט דער פֿרעמד-דער געפֿרעגט: „פֿאַרוואָס שלאָגסטו אים?“

האָט דער מענטש פֿון סדום געענטפֿערט: „איך האָב אים געהייסן, ער זאָל מיר אָפֿגעבן זיינע קליידער — האָט ער ניט געוואָלט. דערפֿאַר שלאָג איך אים.“

האָט דער פֿרעמדער געזאָגט: — „שלאָג ניט! ער האָט דיר דאָך קיין שלעכטס ניט געטאָן!“

איז דער מענטש פֿון סדום געוואָרן אין פעס; ער האָט געכאַפט אַ שטיין און געוואָרפֿן דעם פֿרעמדן אין שטערן. פֿון שטערן האָט גענומען רינען בלוט. האָט דער פֿרעמדער אָנגעכאַפט דעם מענטש פֿון סדום פֿאַר דער האַנט און גע-זאָגט: — „קום צום ריכטער!“

האָט דער שלעכטער ריכטער געזאָגט: — „אין אונד-זער שטאַט דאַרף דער געשלאָגענער באַצאלן דעם וואָס

שלאַנט אים. דו דארפסט באצאלן דעם מענטשן וואָס האָט געוואָרפֿן אַ שטיין דיר אין שטערן." האָט דער קלונער מענטש געכאַפט אַ שטיין און גע-וואָרפֿן דעם ריכטער אין שטערן און געזאָגט: — „באצאל מיר און איך וועל דאָס געלט אָפּגעבן דעם וואָס האָט אין מיר געוואָרפֿן דעם שטיין."

דער געשלאָגענער	אין פעם	עס רינט בלוט
-----------------	---------	--------------

פֿראַגעס:

1. ווי הייסט די שטאָט פֿון די שלעכטע מענטשן?
2. ווייסט איר נאָך מעשיות וועגן די שלעכטע מענטשן פֿון סדום?
3. ווייסט איר וואָס איז געשען מיט דער שטאָט?
4. וואָס האָט דער שלעכטער ריכטער געזאָגט דעם געשלאָגענעם?
5. וואָס האָט דער געשלאָגענער געטאָן?

דאָס גאלדענע קריגעלע

עס איז זייער לאַנג קיין רעגן נישט געגאָנגען. אַלע טײַכן זײַנען געווען טרוקן. עס איז אין ערגעץ ניט געווען קיין וואַסער.

רחלעס מאַמע איז געווען קראַנק. זי האָט געהאַט פֿיבער. זי האָט געבעטן: — „גיט מיר וואַסער, כאַטש אַ טראָפּן וואַסער." — אָבער אַפֿילו קיין טראָפּן וואַסער איז אויך ניט געווען.

האַט רחלע גענומען דאָס לײַמענע קריגעלע וואָס איז געשטאַנען אַ לײַדיקס לעבן אויוון און איז אַרויס קריגן וואַסער פֿאַר דער קראַנקער מוטער. זוכט זי און זוכט וואַסער און קען נישט געפֿינען.

רחלע איז שוין לאַנג אַרויס פֿון דעם דאָרף וואו זיי האָבן

געלעבט. זי איז שוין אין וואַלד וואָס טריקנט, ווייל עס פֿעלט
אים וואַסער. זי איז אזוי פֿאַרמאַטערט אַז זי קען מער נישט
גיין. זעצט זי זיך אַוועק אַפֿרוען און זי שלאָפֿט איין.
אַבער רחלע כאַפט זיך גיך אויף. זי דאַרף דאָך געפֿינען
וואַסער פֿאַר דער מאַמען!

זעט זי לעבן זיך דאָס ליימענע קריגעלע איז פֿול מיט
פֿרישן, קאַלטן וואַסער. ווייל רחלע אַליין אַ ביסל טרינקען
דאָס וואַסער. אַבער זי דערמאַנט זיך אַז די קראַנקע מוטער
וואַרט אויף דעם ביסל וואַסער. זאָגט זי צו זיך: גיין. איך
וועל שוין אויסקומען אַן וואַסער. איך מוז דאָס וואַסער ברענג־
גען דער מאַמען.

טראַגט רחלע דאָס וואַסער אין דעם ליימענעם קריגעלע.
זעט זי: אַ הינטעלע ליגט. דאָס הינטעלע ליגט אַן אַטעם —
אזוי דאַרשטיק איז עס. דאָס הינטעלע האָט קוים אַ קוויטש
געטאָן, ווען עס האָט דערפֿילט וואַסער. האָט רחלע גענו־
מען אַ ביסעלע וואַסער אויף דער האַנט און געגעבן דעם
הינטעלע צו לעקן. דאָס הינטעלע האָט זיך געשטעלט אויף
די פֿיסלעך. רחלע איז געגאַנגען ווייטער אַהיים.

גיט רחלע און זעט: זי האַלט אין האַנט נישט קיין ליי־
מען קריגעלע, נאָר אַ זילבערן קריגעלע. וואונדערט זיך
רחלע זייער שטאַרק, אַבער זי האָט נישט קיין צייט צו טראַכטן.
זי מוז וואָס גיכער קומען צו דער מוטער.

רחלע איז שוין בײַ דער טיר פֿון זייער שטיבל. קומט
צו איר אַן אַלטער מאַן און בעט זיך בײַ איר: — „האַב
רחמנות, גיב מיר אַ ביסל וואַסער. איך שטאַרב פֿון דאַרשט.“
רחלע פֿאַרגעסט אַז זי איז אַליין אויך זייער, זייער דאָר־
שטיק און גיט דעם מאַן אַ העלפט פֿון דעם וואַסער אין
קריגעלע. און רחלע עפֿנט די טיר און קומט צו דער מוטער
מיטן קריגעלע וואַסער. זעט רחלע: דאָס קריגעלע איז אַ
נאָרדן קריגעלע!

רחלע האָט אָבער נישט קיין צײַט צו טראַכטן וואָס דאָ
איז געשען. זי גיסט אָן דער מאַמען אַ גלאַז וואַסער און
זאָגט:

— „נאָ, מאַמע, טרינק.“

אָבער די מאַמע זאָגט:

— „ניין, מיין טאָכטער, פֿריער טרינק דו. ביסט אַזוי
ווייט געלאָפֿן זוכן וואַסער פֿאַר מיר. דו ביסט זיכער זייער
דאַרשטיק.“

האַט רחלע געענטפֿערט: — „ניין, מאַמע, איך בין גע-
זונט, אָבער דו ביסט קראַנק. איך וויל נישט טרינקען אידער
דו וועסט טרינקען.“

האַט רחלעס מאַמע אויסגעטרונקען די גלאַז וואַסער.
רחלע האָט שוין געוואַלט אוועקשטעלן דאָס גאַלדענע קריי-
געלע, ווייל דאָס גאַנצע וואַסער האָט זי שוין אָפֿגעגעבן דעם
הינטעלע, דעם אַלטן מאַן און איצט דער מאַמען. אָבער
ווי פֿאַרוואַנדערט איז זי געוואָרן, ווען זי האָט דערווען אַז דאָס
גאַלדענע קריגעלע איז נאָך אַלץ פֿול מיט וואַסער! האָט
רחלע אַליין געטרונקען, זי האָט געגעבן אַנדערע מענטשן
צו טרינקען — און דאָס גאַלדענע קריגעלע איז אַלץ געווען
פֿול מיט וואַסער.

רחל	רחלע	דאַרשטיק	אויסגעטרונקען
-----	------	----------	---------------

פֿראַגעס:

1. פֿאַרוואָס מיינט איר איז דאָס גאַלדענע קריגעלע די גאַנ-
צע צײַט געווען פֿול מיט וואַסער?
2. וואַסערע גוטע זאַכן האָט רחלע געטאָן?
3. פֿאַרוואָס האָט רחלע פֿריער אַליין נישט געטרונקען פֿון
דעם וואַסער?
4. וואָס לערנט אונדז די מעשה?

דאס ווייסע ציגעלע אונטערן קינדס וויגעלע

א

עס איז אמאל געווען א גרויסע און א שווארצע ציג. איז
בני איר געבוירן געווארן א ציגעלע, א קליין ווייס און שיין
ציגעלע. האט די גרויסע שווארצע ציג געהאדעוועט דאס
קליינע ווייסע ציגעלע מיט איר מילך. דאס ווייסע ציגעלע
איז אויסגעוואקסן מיט שטארקע הערנער און מיט דינע פיס-
לעך. דאס ווייסע ציגעלע איז געווען זייער א פריילעכס. עס
האט שטענדיק געטאנצט און געשפרונגען.

ווען דאס ווייסע ציגעלע איז אלט געווארן א יאר, האט
עס געזאגט צו דער מאמען, דער שווארצער ציג: — „מאמע,
איך האב דיך ליב, אבער איך בין שוין א גרויסע. איך דארף
גיין איבער דער וועלט און זען וואס עס טוט זיך אויף דער
וועלט.“

האט די שווארצע מאמע-ציג געזאגט: — „מיין ריין,
ווייס ציגעלע, צו וואס דארפסטו גיין איבער דער וועלט און

זען וואָס עס טוט זיך אויף דער וועלט? איז דיר שלעכט
בײַ מיר?"

האַט דאָס קליינע ווייסע ציגעלע געמעקעט און גע-
זאָגט: — „איך דאַרף גיין העלפֿן קליינע קינדערלעך. איך
דאַרף גיין צו קינדערלעך וואָס ליגן נאָך אין די וויגעלעך.“
— „אויב אזוי“, — האָט די מאמע-ציג געזאָגט, — „גי,
מיין טאכטער, און זאָל דיר גאָט העלפֿן.“

און די מאמע-ציג האָט אויפֿגעהאַנגען איר טעכטערל
אויפֿן האַלדז אַ שנידעלע מיט אַ גלעקעלע.

— „צו וואָס איז דאָס?“ — האָט דאָס ציגעלע געפֿרעגט.
האַט די מאמע-ציג געזאָגט: — „אז דו וועסט גיין דורך
אַ וואַלד, וועט דאָס גלעקעלע קלינגען און שלעכטע חיות
וועלן זיך דערשרעקן און דיר ניט פֿאַן קיין שלעכטס.“
האַט דאָס ציגעלע געקושט-געלעקט איר מאמע און איז
אוועק אין ווייטן וועג.

ב

דאָס ווייסע ציגעלע איז געגאַנגען איבער פֿעלדער, זי איז
געגאַנגען דורך אַ פינצטערן וואַלד. אָבער דאָס ווייסע צי-
געלע האָט זיך ניט געשראַקן. דאָס גלעקעלע האָט געקלונג-
גען און די פֿיסלעך האָבן פֿריילעך געטאַנצט.

ווען דאָס ציגעלע איז אַרויס פֿון וואַלד איז עס אָנגעקומען
צו אַ קליין שטעטעלע. דאָס ציגעלע האָט זיך אָפֿגעשטעלט
בײַ דעם ערשטן הייזל און אָנגעקלאַפט מיט די הערנער.
איז אַרויסגעקומען אַ פֿרוי, אַ יונגע פֿרוי, אַ שיינע פֿרוי.
אָבער אירע אויגן זיינען געווען פֿאַרוויינט. האָט דאָס צי-
געלע געפֿרעגט:

— „וואוינט דאָ אַ קליין קינדעלע?“ — האָט די פֿרוי
געענטפֿערט:

— „יא, מיין ציגעלע, דאָ וואוינט מיין קינד. דאָס קינד-

דעלע מינים איז נאך זייער קליין און ליגט אין א וויגעלע.
אבער מיין קינדעלע איז קראנק און מיין קינדעלע וויינט.
מיין קינדעלע קען נישט אינשלאפן. איך האב שוין מיין קינד-
דעלע אויסגעזונגען אלע לידעלעך וואס איך קען. אבער
דאס קינדעלע וויל נישט שלאפן."

— „אויב אזוי", — האט דאס ציגעלע געזאגט, — „דארף
איך טאקע קומען צו אייך."

ג

איז דאס ציגעלע אריינגעקומען. דאס ציגעלע איז צו-
געגאנגען צום וויגעלע און געזען: עס ליגט א קליין מיידעלע
און וויינט. האט דאס ציגעלע גענומען קלינגען מיטן גלע-
קעלע. האט דאס מיידעלע אויפגעהערט וויינען. האט דאס
ציגעלע געפרעגט: — „ווי הייסטו, קליין מיידעלע?"

האט דאס מיידעלע געזאגט: — „פריידעלע."

— „אויב דו הייסט פריידעלע, וואס זשע וויינסטו?"

— „איך וויין, וויל איך קען נישט שלאפן."

— „פארוואס קענסטו נישט שלאפן?"

— „איך קען נישט שלאפן, וויל איך שרעק זיך."

— „פארוואס שרעקסטו זיך?"

— „וויל דאס הייזל איז לעבן א וואלד, און דער וואלד

מאכט בור-בו, און די פיימער מאכן בור-בור, און איך וויין

אויך בור-בור."

האט דאס ציגעלע געזאגט: — „א מיידעלע פריידעלע

דארף זיך נישט שרעקן. אט בין איך א קליין ווייס ציגעלע

דורכגעגאנגען דעם גאנצן וואלד. איך האב געטאנצט און

געשפרונגען און מיין גלעקעלע האט געקלונגען. און דו

זעסט, איך בין גאנץ און געזונט. קיינער האט מיר קיין

שלעכטס נישט געטאן."

האַט דאָס מיידעלע אין וויגעלע אָנגעהויבן צו שטייכ-
לען און האָט געזאָגט:

— „בלײַב בײַ מיר, ציגעלע, וועל איך קיין מאָל נישט
וויינען, וועל איך זיך נישט שרעקן פֿאַר קיינעם און איך
וועל שלאָפֿן אַ גאַנצע נאַכט.“

האַט דאָס ציגעלע געזאָגט: — „גוט, מיידעלע.“ —
און דאָס ציגעלע האָט זיך געלייגט אונטער דעם קינדס ווי-
געלע. דאָס ציגעלע איז געווען פֿאַרמאַטערט פֿון וועג און
איז איינגעשלאָפֿן.

די מאַמע האָט זיך געזעצט לעבן קינדס וויגעלע און גע-
נומען זינגען אַ נײַ לידעלע:

„אונטער מיין מיידעלעס וויגעלע
שלאָפט אַ קלאַר-ווייס ציגעלע . . .“

דאָס מיידעלע איז אויך איינגעשלאָפֿן. ווען דאָס מי-
דעלע איז איינגעשלאָפֿן איז דאָס ציגעלע אויפֿגעשטאַנען
און געוואָלט אוועקגיין.

— „וואוהין גייסטו, ציגעלע?“ — האָט די פֿרוי געפֿרעגט.
האַט דאָס ציגעלע געענטפֿערט: — „דיין מיידעלע שלאָפט
שוין, אָבער אַנדערע קינדער שלאָפֿן ניט. איך גיי צו אַנדע-
רע קינדער וואָס ליגן אין וויגן און קענען ניט שלאָפֿן. איך
גיי אויך האַנדלען מיט ראַזינקעס און מיט מאַנדלען.“

— „צו וואָס דאַרפֿסטו ראַזינקעס מיט מאַנדלען?“

האַט די פֿרוי געפֿרעגט, — „דו עסט דאָך גראַן.“

האַט דאָס ציגעלע געענטפֿערט: — „איך דאַרף ראַ-
זינקעס מיט מאַנדלען פֿאַר קינדער וואָס האָבן עס ליב. איך
וועל זיי עס פֿרענגען אַ מתנה. זיי וועלן זיך פֿרייען און זיין
גוטע קינדער און וועלן שלאָפֿן בײַנאַכט.“

און אזוי גייט דאָס קליינע ווייסע ציגעלע פֿון הויז צו
הויז. עס ליגט אונטער וויגעלעך פֿון קינדער; עס פֿרענגט

ראזינקעס מיט מאַנדלען. און אַלע ייִדישע מאַמעס האָבן זיך אויסגעלערנט צו פֿאַרוויגן זייערע קינדער מיט דעם לייִ-דעלע:

אונטער מיין קינדס וויגעלע
 ליגט אַ קלאַר־ווייס ציגעלע.
 דאָס ציגעלע איז געפֿאַרן האַנדלען,
 קויפֿן ראַזינקעס מיט מאַנדלען.

פֿאַרוויגן	פֿון הויז צו הויז	שמייכלען	גלעקעלע
------------	-------------------	----------	---------

פֿראַגעס:

1. קענט איר זינגען דאָס לידעלע: „אונטער מיין קינדס וויגעלע...“?
2. קענט איר אַנדערע וויגלידער?
3. צו וואָס איז דאָס ווייסע ציגעלע אַוועק איבער דער וועלט?
4. צו וואָס איז געווען דאָס גלעקעלע?
5. וואו איז דאָס ציגעלע געקומען?
6. וואָס האָט דערציילט די מאַמע?
7. וואָס האָט פֿריידעלע דערציילט?
8. וואָס האָט דאָס ציגעלע געזאָגט פֿריידעלען?
9. ווי אזוי האָבן די ייִדישע מאַמעס זיך אויסגעלערנט דאָס לידעלע מיטן ציגעלע?

דער קליינער לינקאַלן

אייברעהעם (אַברעם) לינקאַלן איז געווען אַן אַרעמער ייִנגל. זיין פֿאַטער האָט אַ גאַנצן טאַג געאַרבעט, און דער קליינער לינקאַלן האָט געהאַלפֿן דעם פֿאַטער אין דער אַר־בעט. דער פֿאַטער האָט געאַרבעט אַרום די שיפֿן. אויף די שיפֿן האָט דער קליינער לינקאַלן געזען אַ סך נעגערס. די נעגערס זיינען געווען שקלאַפֿן. זיי האָבן זייער שווער געאַרבעט און מען האָט זיי געשלאָגן מיט בייטשן. איין מאָל האָט דער קליינער לינקאַלן געזען ווי אַן אַל־

טער נענער טראַגט אויפן רוקן א שווערן קאַסטן. דער
אַלטער נענער האָט מער דעם קאַסטן נישט געקענט טראַגן.
האַט דער אַלטער שקלאַף אויסגערופֿן: — „איצט וועט מען
מיד שלאָגן!“

איז לינקאָלן צוגעלאָפֿן צו אים און אים געזאָגט:
— „איך וועל דיר העלפֿן טראַגן דעם קאַסטן.“ — און
דער קליינער אייברעהעם האָט געהאַלפֿן דעם נענער אַרויפֿ-
נעמען דעם קאַסטן אויף די פֿלייצעס. ער האָט דעם קאַסטן
אונטערגעהאַלטן מיט די הענט, ביז דער אַלטער שקלאַף
האַט צוגעטראַגן דעם קאַסטן. דער אַלטער מאַן האָט אים
געזאָגט:

— „א דאַנק דיר, א דאַנק דיר! דאָס איז דאָס ערשטע
מאַל ווען אַ ווייטער העלפֿט מיר אין דער אַרבעט.“
ווען לינקאָלן איז געוואָרן אַ גרויסער, איז ער געוואָרן
דער פֿרעזידענט פֿון די פֿאַראייניקטע שטאַטן און ער האָט
באַפֿרייט די שקלאַפֿן.
לינקאָלן האָט געגלייבט אז אַלע מענטשן זיינען פֿרידער.

דער שקלאַף	די בייטש	דער קאַסטן	אונטערגעהאַלטן
------------	----------	------------	----------------

פֿר אַ געט:

1. איז לינקאָלנס פֿאַטער געווען אַ רייכער ?
2. ווען האָט לינקאָלן געזען די שקלאַפֿן די נעגערס ?
3. וואָס איז געשען מיט אַן אַלטן שקלאַף ?
4. ווי האָט לינקאָלן אים געהאַלפֿן ?
5. אין וואָס האָט לינקאָלן געגלייבט ?

דזשאַרדזש וואַשינגטאָן

ניו־פּאָרט איז אַן אַלטע שטאָט. און ייִדן וואוינען אין
ניו־פּאָרט שוין אַ סך, אַ סך יאָרן.
ווען עס איז געווען די אַמעריקאַנער רעוואָלוציע האָבן
ייִדן פֿון ניו־פּאָרט זייער אַ סך געהאַלפֿן צו זיגן איבער די
ענגלענדער.

ווען דזשאַרדזש וואַשינגטאָן איז געווען פּרעזידענט פֿון
די פֿאַראייניקטע שטאַטן, איז ער איין מאָל געקומען צו גאַסט
אין ניו־פּאָרט. ער איז אָנגעקומען מיט אַ שיה פֿון ניו־יאָרק.
אַלע איינוואוינערס פֿון דער שטאַט זיינען געלאָפֿן אים באַ־
געגענען. מען האָט אים פֿאַרגעשטעלט די וויכטיקסטע
מענטשן פֿון ניו־פּאָרט. צווישן זיי איז אויך געווען דער אַל־
טער משה לאָפּעז.

וואַשינגטאָן האָט געפֿרעגט: — „פֿאַרדריסט אייך נישט
וואָס איר האָט פֿאַרלוירן אַלע אייערע שיפֿן אין דער מלחמה?
די ענגלענדער האָבן דאָך צוגענומען אַלע אייערע שיפֿן.“
משה לאָפּעז האָט געענטפֿערט: — „עס פֿאַרדריסט מיך
נישט וואָס איך האָב פֿאַרלוירן אַלע מינע שיפֿן. איך בין
גרייט אויך איצט אָפּצוגעבן פֿאַר מיין לאַנד אַלץ וואָס איך
האַב.“

וואַשינגטאָנען איז זייער געפֿעלן געוואָרן דער ענטפֿער.
דער לעצטער וואָס מען האָט פֿאַרגעשטעלט איז געווען
משה סיישאַס. ער האָט אין נאָמען פֿון די ייִדן אין ניו־פּאָרט
געלייענט אַזאַ באַגריסונג:

„גאָט האָט צוגעזאָגט ייִדן דאָס לאַנד פֿנען, און יהושע
האָט אַרײַנגעפֿירט די ייִדן אין דעם צוגעזאָגטן לאַנד. גאָט
האָט צוגעזאָגט דעם אַמעריקאַנער פֿאָלק די פֿאַראייניקטע
שטאַטן און דזשאַרדזש וואַשינגטאָן האָט זיי באַפֿרייט.
דזשאַרדזש וואַשינגטאָן איז אַזוי ווי יהושע.“

פרעזידענט וואשינגטאן איז געווען זייער שטארק צו-
 פרידן. ער האט געזאגט: — „איך וועל עס קיין מאל ניש
 פארגעסן! איך וועל עס נישט פארגעסן! איך וועל איך
 ענטפערן אויף אייער שיינער באגריסונג.“

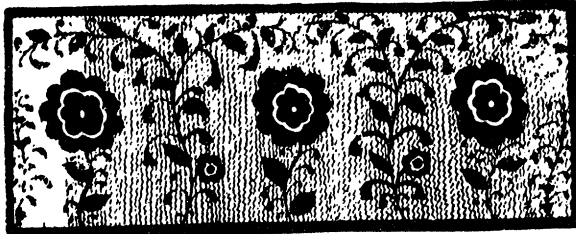
און דער ענטפער איז געקומען. אלע יידן פון ניו-פארט
 זיינען געווען אין סינאגאגע און האבן געהערט דעם ענטפער
 פון פרעזידענט וואשינגטאן. און פרעזידענט וואשינגטאן
 האט אין זיין ענטפער געשריבן:

— „יידן וועלן אלע מאל קענען לעבן אין אמעריקע
 פריי. יידן וועלן דא קענען בלייבן יידן. די געזעצן פון לאנד
 וועלן פארטיידיקן יידן ווי אלע אנדערע מענטשן.“
 וואשינגטאנס בריוו צו די יידן אין ניו-פארט איז געבליבן
 ביזן היינטיקן טאג. יידן האלטן עס פאר זייער א טייערע
 זאך.

פארגעשטערט	יהושע	פנען	צוגעזאגט	באגריסונג
------------	-------	------	----------	-----------

פ ר א ג ע ס :

1. וואו געפינט זיך ניו-פארט ?
2. וואס האט משה לאפעז פארלוירן אין דער צייט פון דער
 אמעריקאנער רעוואלוציע ?
3. וואס האט לאפעז געענטפערט וואשינגטאנען ?
4. וואס האט משה סיישאס געזאגט אין דער באגריסונג ?
5. וואס האט וואשינגטאן געזאגט ?
6. וואס האט וואשינגטאן געשריבן אין זיין בריוו צו די יידן
 אין ניו-פארט ?
7. מיינט איר אז וואשינגטאנס בריוו איז א וויכטיקע זאך ?
8. פארוואס איז דער בריוו וויכטיק פאר יידן ?

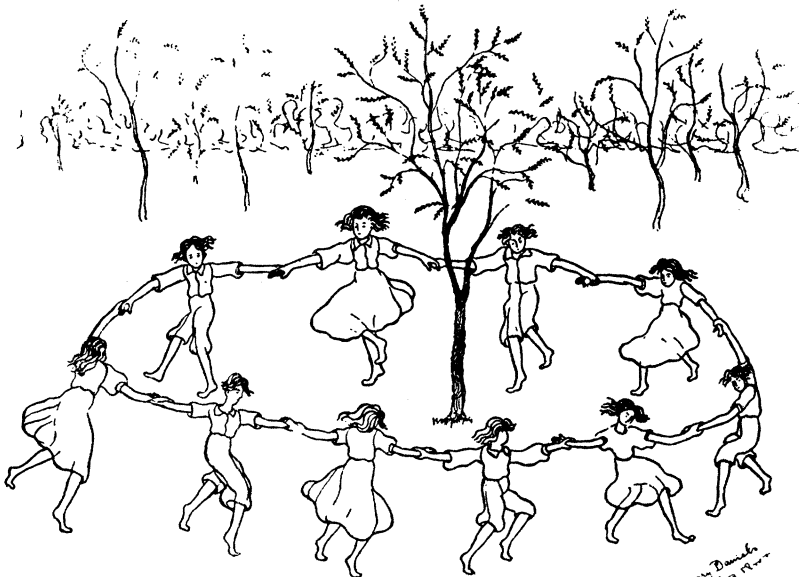

ד'משה-עשר בשבט

הינט איז חמשה-עשר בשבט !
לאַמיר אַלע ניט פֿאַרגעסן,
ארץ-ישראל-פֿרוכטן צו עסן.
ייִדישע קינדער, נעמט איך. נאַט :

פֿינג, טייטלען אָן אַ שיעור,
איינס פֿאַר דיר און איינס פֿאַר מיר,
פֿאַר די קינדער פֿון דער ווינט
און פֿאַר אַלע גוטע לייט.

ארץ-ישראל	אָן אַ שיעור	די פֿינג	דער טייטל
-----------	--------------	----------	-----------

Marie Demuth
1911

געשלאָפֿן זיבעציק יאָר

אין ירושלים האָט אמאָל געלעבט זייער אַ גוטער מענטש.
ער האָט געהייסן חוני. איין מאָל גייט חוני אין וועג. זעט ער:
אַן אַלטער מאַן פֿלאַנצט אַ בוים.

— „וואָסער בוים פֿלאַנצט איר?“ — האָט חוני געפרעגט
דעם אַלטן מאַן.

— „איך פֿלאַנץ אַ באַקסער-בוים“, — האָט דער אַלטער
מאַן געענטפֿערט.

— „אין וויפֿל יאָר אַרום וועט דער באַקסער-בוים ברענגן-
גען באַקסערן?“ — האָט חוני געפרעגט.

— „אין זיבעציק יאָר אַרום“, — האָט דער אַלטער גע-
ענטפֿערט.

— „מיינט איר דען אַז איר וועט נאָך לעבן זיבעציק
יאָר, צו קענען עסן די באַקסערן פֿון דעם בוים?“ — האָט
חוני ווידער געפרעגט.

— „גיין“, — האָט דער אַלטער געענטפֿערט, — „איך
וועל שוין ניט לעבן ווען אויפֿן בוים וועלן וואַקסן באַקסערן,
אַבער מיינע אייניקלעך וועלן עסן די באַקסערן פֿון דעם
בוים. מיינע זיידעס האָבן געפֿלאַנצט פֿאַר מיר באַקסער-
ביימער און איך פֿלאַנץ אַ באַקסער-בוים פֿאַר מיינע איי-
ניקלעך.“

חוני האָט פֿאַרשטאַנען אַז ער האָט ניט געדאַרפֿט פֿרעגן
דעם אַלטן צו וואָס ער פֿלאַנצט אַ בוים. אַ מענטש אַרבעט
דאָך ניט נאָר פֿאַר זיך אַליין.

חוני איז געווען פֿאַרמאָטערט פֿון וועג. האָט ער זיך
געלייגט אַפרוען און איז איינגעשלאָפֿן. ער איז געשלאָפֿן
און געשלאָפֿן — ביז ער האָט זיך אויפֿגעכאַפֿט. זעט ער —
ער ליגט אונטער אַ גרויסן באַקסער-בוים וואָס איז פֿול מיט

באַקסערן. עס שטייט אן אַלטער מאן און רײסט די באַקסערן פֿון בוים.

— „דאָס האָט איר געפֿלאַנצט דעם באַקסער-בוים?“ —
האַט חוני געפֿרעגט.

— „ניין, ניט איד“, — האָט געענטפֿערט דער אַלטער מאן, — „מיין זיידע האָט געפֿלאַנצט דעם בוים, ווען איד בין געווען נאָך גאָר אַ קליין קינד.“
האַט חוני פֿאַרשטאַנען אז ער האָט געשלאָפֿן זיבעציק יאָר.

באַקסער	פֿלאַנצן	איז אינגעשלאָפֿן
---------	----------	------------------

פֿראַגעס:

1. ווייטט איר אן אַנדער מעשה וועגן שלאָפֿן אַ סך יאָרן?
2. מיט וואָס איז די מעשה אַנדערש?
3. איז דער לאַנגער שלאָף געווען אַ שטראַף פֿאַר חונין?
4. ווי אזוי האָט חוני פֿאַרשטאַנען אז ער האָט געשלאָפֿן זיבעציק יאָר?
5. וואָס האָט געענטפֿערט חונין דער אַלטער מאן וואָס האָט געפֿלאַנצט דעם באַקסער-בוים?
6. געפֿינט דעם זאָץ וואָס גיט איבער דעם געדאַנק פֿון דער מעשה.

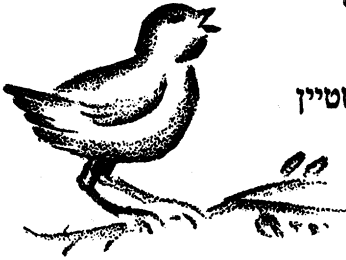
אַ שפּאַם

אַ שטורעם אויפֿן „ים“.
דער „ים“ האָט זיך איבערגעקערט.

וואָס איז דאָ געשען? דערצייל.

א, פייגעלעך, בלייבט אויף א רגעלע שטיין

א, פייגעלעך, בלייבט אויף א רגעלע שטיין
 און לאזט זיך אראפ צו מיר.
 צי ווייסט איר וואוהין איך וואלט
 זיך געלאזט.
 ווען איך האב אויך פליגל ווי איר?

איך וואלט אויך געפלויגן אנטקעגן דער זון,
 צום היימלאנד פֿון אונדזער אמאל,
 געפלויגן בייטאג און געפלויגן ביינאכט,
 געקומען קיין ארץ-ישראל.

וואלט געפלויגן	ארץ-ישראל	רגע
----------------	-----------	-----

Moderato

און שטיין לע- נע - רע א אויפגלייבט לעך-נע- פיי א
 איך היינוו אירווייסט צי סיר צו ראפ- א זיך לאזט
 איך איר ווי נע-פלי אויך האב איך ווטןלאזט- נע זיך וואלט
 צום זון דער נן - קע- אנט-נן-פלו-נע אויך וואלט
 נע און סאג ביי נן-פלו-נע סאל - א זעראונ פוןלאנד-היים
 ראל - יס רץ- א קיין טון-קו- נע נאכט- ביי נן-פלו

דער טייטלבוים

א

אין ארץ-ישראל האט אמאל געלעבט א ייד וואס האט געהייסן מיכה. זיין הויז איז געשטאנען ביים וועג וואס האט געפירט קיין ירושלים. איין מאל ווען עס איז געקומען חמשה-עשר בשבט, האט מיכה פארפלאנצט א טייטלבוים לעבן זיין הויז. דער טייטלבוים איז אויסגעוואקסן און איז געווארן א הויכער און שיינער בוים. דער בוים האט געגעבן א סך שאטן און מיכה האט ליב געהאט צו זיצן אונטערן שאטן פון זיין בוים.

מיכה איז געווען א גוטער מענטש. האט ער געוואלט אז אויך אנדערע זאלן זיך אפרוען אונטערן שאטן פון זיין בוים. האט ער געשטעלט א טיש און בענק אונטער דעם טייטלבוים. יעדערער וואס איז געגאנגען אויפן וועג קיין ירושלים האט געקענט זיך אפרוען אין שאטן פון מיכהס טייטלבוים.

ב

איין מאל איז פארבייגעגאנגען אן אלטער מאן. מיכה האט אים פארבעטן זיך אפצורוען אונטערן טייטלבוים. ער האט אים געגעבן צו עסן. דער אלטער האט זיך זייער דער-פרייט. ער האט געזאגט: — „איך בין מאקע פארמאטערט פון וועג און איך בין הונגעריק אויך.“

דער אלטער האט געענדיקט עסן. האט ער ארויסגע-נומען געלט און געלאזט אויפן טיש. מיכה האט גענומען דאס געלט און ווען ער האט געמיינט אז דער אלטער זעט ניט, האט ער דאס געלט אריינגעלייגט אין דעם זעקל וואס דער אלטער האט געהאט מיט זיך.

דער אלטער האט זיך געמאכט ניט זעענדיק. ביים אוועק-גיין האט ער געזאגט:

— „זאל גאט געבן אז דיניע קינדער און די קינדער
פון דיניע קינדער זאלן עסן די טייטלען פון אט דעם טייטל-
בוים.“

ג

עס זיינען געקומען שלעכטע צייטן פאר דעם יידישן
פאלק. די רוימער האבן איינגענומען ירושלים. צוזאמען מיט
א סך יידן האבן די רוימער געפאנגען מיכהס קינדער און
זיי פארטריבן קיין רוים. אויפן וועג צוריק האט דער קיניג
פון די רוימער געזען דעם שיינעם טייטלבוים, און ער האט
געזאגט: — „אזא שיינעם טייטלבוים האב איך נאך קיין
מאל נישט געזען. פרענגט מיר פון זיין פרוכט.“

אבער ווען דער קיניג האט אויפגעגעסן איין איינציקן
טייטל, איז דאס ביינדרל געבליבן שטעקן אים אין האלדז.
ער האט דאס ביינדרל נישט געקענט ארויסשפייען, ער האט
דאס נישט געקענט ארויסנעמען. ער האט דאס אפילו נישט
געקענט אראפשלינגען. דער קיניג איז געווארן קראנק. מען
האט אים אוועקגעלייגט אויף א בעט און געטראגן קיין רוים.

ד

מען האט דעם קיניג געבראכט אהיים. מען האט צונויפ-
גערופן די גרעסטע דאקטוירים. זיי האבן זיך שטארק געמיט
ביז זיי האבן דאס ביינדרל ארויסגענומען פון דעם קיניגס
האלדז.

מען האט דאס ביינדרל ארויסגעווארפן דורכן פענצטער.
דאס ביינדרל האט זיך איינגעגראבן אין דער ערד. פון דעם
ביינדרל איז געווארן א בוים, א גרויסער, הויכער טייטלבוים.
עס האט זיך גראד אזוי געמאכט אז מיכהס קינדער האבן
געוואוינט נישט ווייט פון דעם ארט וואו עס איז געוואקסן
דער טייטלבוים. אז עס פלעגט קומען חמשה-עשר בשבט,

האָבן מיכהס קינדער געגעסן די טייטלען פֿון דעם בוים
אזוי ווי דער אַלטער האָט זיי געבענטשט.

מיכהס אייניקלעך זיינען אזעק וואוינען אין אַנדערע
לענדער. נאָר יעדערער האָט מיטגענומען מיט זיך אַ ביינדל
פֿון אַ טייטל. מען האָט דאָס ביינדל פֿאַרפֿלאַנצט וואו מען
איז געקומען און אומעטום וואו עס האָבן געלעבט מיכהס
אייניקלעך, — אומעטום האָבן זיי געגעסן די טייטלען פֿון
דעם טייטלבוים וואָס זייער זידע האָט פֿאַרפֿלאַנצט.

דעריבער טרעפט זיך אַז ווען ייִדישע קינדער עסן טייט-
לען חמשה-עשר בשבֿט — זאָגן זיי אַדער טראַכטן זיי:
ווער ווייס, אפשר זיינען מיר אויך פֿון מיכהס קינדס-קינ-
דער!

מייטל	ירושלים	פֿאַרפֿלאַנצט	אָרויסגעוואָרפֿן
-------	---------	---------------	------------------

פֿראַגעס:

1. איז אַנגעקומען דאָס וואָס דער אַלטער האָט געבענטשט ?
2. וואָס פֿאַר אַ מענטש איז געווען מיכה ?
3. וואָס איז געשען מיט מיכהן און מיט זיינע קינדער ?
4. וואָס איז געשען מיט דעם קיניג פֿון די רוימער ?
5. ווי אזוי איז געשען אַז מיכהס קינדער האָבן געגעסן אין
רוים טייטלען פֿון מיכהס טייטלבוים ?
6. ווי אזוי איז געשען אַז מיכהס אייניקלעך האָבן געקענט
עסן די פֿרוכטן פֿון זייער זיידנס טייטלבוים ?

שבת

קומט דער ליבער שבת,
 בענטשט די מאמע ליכט,
 און עס שטראַלט פֿאַר נחת
 ליכטיק איר געזיכט.

מאַכט דער טאַטע קידוש
 אויפֿן זיסן ווייַן.
 טאַטע-מאַמע ליבע,
 געזונט זאָלט איר מיר זיין!

Andantino

בַּת - שַׁבָּת
 לִיכְט
 חַת - נֶחַם
 זִיכְט - גֵּעַ
 זִיכְט - גֵּעַ

די קו וואָס רוט שבת

אין ארץ-ישראל איז געווען א ייד וואָס האָט געארבעט אין פֿעלד מיט זײַן קו. זי האָט געשלעפט זײַן אַקער. זעקס טעג האָט דער ייד געארבעט און דעם זיבעטן טאָג, שבת, האָט ער גערוט.

דער ייד האָט געמוזט פֿאַרקויפֿן זײַן קו. א ניט-ייד האָט זי אָפּגעקויפט. ער האָט געוואוסט אז די קו איז צוגעוואוינט צו שלעפֿן דעם אַקער. די קו האָט די גאַנצע וואָך געארבעט בײַ איר נייעם באַלעבאַס.

ווען עס איז געקומען שבת, האָט די קו זיך אוועקגעלייגט און ניט געוואָלט זיך אויפֿהייבן פֿון אַרט. דער נייער באַלעבאַס פֿאַס האָט זי געשלאָגן, אָבער די קו האָט זיך ניט גערירט פֿון אַרט.

איז דער נייער באַלעבאַס פֿון דער קו געקומען צום ייד און געזאָגט:

— „פֿאַרוואָס האָסטו מיך אָפּגענאַרט?“

— „מיט וואָס האָב איך דיך אָפּגענאַרט?“ — האָט דער

ייד געפֿרעגט.

— „דו האָסט געזאָגט אז די קו איז צוגעוואוינט צו שלעפֿן

דעם אַקער, אָבער בײַ מיר וויל זי זיך ניט אויפֿהייבן פֿון אַרט.“

— האָט געזאָגט דער נייער באַלעבאַס פֿון דער קו.

— „איז דאָס יעדן טאָג אזוי?“ — האָט דער ייד ווידער

געפֿרעגט.

— „ניין, נאָר ווען עס קומט שבת“, — האָט דער ניט-

ייד געענטפֿערט, — „מײַן קו איז געווען צוגעוואוינט זעקס

טעג צו אַרבעטן און דעם זיבעטן טאָג צו רוען.“

דעם ניט-ייד איז די זאך געפֿעלן געוואָרן. ער האָט גע-

זאָגט: — „אַלע מענטשן דאַרפֿן אָננעמען אַ טאָג פֿון רו,

אזוי ווי יידן האָבן איינגעפֿירט.“

ש'לעפן	דער אקער	אפגענארט	צוגעוואוינט
--------	----------	----------	-------------

פֿר א ג ע ס :

1. וואָס האָט די קו געטאָן ביי דעם ייד ?
2. ווי אַזוי האָט די קו זיך צוגעוואוינט צו רוען שבת ?
3. ווער איז געווען דער נייער באַלעבאָס פֿון דער קו ?
4. וואָס האָט דערציילט דער ייד דעם נייעם באַלעבאָס ?
5. האָבן אויך ניט-יידן אָנגענומען אַ טאָג פֿון רו ?

אין דער שטילער שבת-שעה

ווייסע, שטילע פֿליגל שוועפן —
 שבת קומט אין אונדזער לעבן.
 שענער, ליכטיקער איז היינט !

לאַמיר אַלע, אַלע דאָ
 אין דער שטילער שבת-שעה
 ווערן גוטע, ליבע פֿריינד !

חנהלעס שבת-קליידל

די מאמע האָט געקויפט פֿאַר חנהלען אַ ניי קליידל.
 עס איז אַ שיינ און אַ ווייס קליידל, און די מאמע האָט גע-
 זאָגט :

— „חנהלע, דאָס וועט זיין דיין שבת-קליידל.“

חנהלע האָט זיך זייער געפֿרייט מיט איר שבת-קליידל.
 פֿרייטיק נאָך מיטאָג האָט חנהלע אָנגעטאָן דאָס שבת-
 קליידל און איז אַרויסגעגאַנגען אין גאַס.

— „פארשמיר ניט דיין שבת-קליידל“, — האָט די מאַד-
מע נאַכגעשרייען, — „עס איז אַ שיין, ווייַס און נייַ קליי-
דעלע.“

— „מאַמע, איך ווייס ווי צו האַלטן דיין מיין
שבת-קליידל“, — האָט חנהלע געזאָגט און
אַ פריילעכע איז זי געשפרונגען איבער דער
גאַס.

גייט פאַרביי אַן אַלטער מאַן מיט אַ זאַק
שוואַרצע קוילן אויף די פלייצעס. דער אַלטער
איז געווען פאַרמאַטערט. ווען ער האָט געזען
חנהלען, האָט ער געזאָגט:
— „העלף מיר אַ ביסל, מיידעלע. האַלט
צו דעם זאַק.“

חנהלע איז געווען אַ גוט מיידעלע און זי
האָט געהאַלפֿן דעם אַלטן. דער אַלטער האָט
געטראָגן דעם זאַק און זי האָט אונטערגע-
האַלטן דעם זאַק מיט אירע הענטלעך. דער
אַלטער איז געקומען צו זיין הויז און האָט גע-
זאָגט: — „אַ דאַנק דיר, מיידעלע. זאָל גאַט
דיר געבן זיין לויב פאַר דיין גוטסקייט.“

דער אַלטער איז אַוועק צו זיך און חנהלע
איז אַ צופרידענע געלאָפֿן אַהיים. ווען זי איז
שוין געווען לעבן איר הויז, האָט זי דערזען:
איר נייַ, שבתדיק קליידעלע איז פול מיט שוואַרצע פֿלעקן.
די פֿלעקן זיינען געקומען פֿון דעם זאַק וואָס חנהלע האָט
געהאַלפֿן טראָגן.

חנהלע האָט זיך זייער דערשראָקן. די מאַמע וועט זייער
שרייען, האָט זי געטראַכט. אפשר וועט די מאַמע שלאָגן ?
איז חנהלע ניט אַרײַן צו זיך אין שטוב. זי איז גיך געלאָפֿן
און געלאָפֿן און געקומען אין אַ פאַרק. זי האָט זיך אַוועקגע-
—

זעצט אויף א בענקל און האָט געוויינט. איז שוין געוואָרן
פינצטער און די לבנה איז אַרויס צו זען וואָס עס טוט זיך
אויף דער וועלט. האָט די לבנה געזען: חנהלע זיצט אין
פאַרק אויף אַ באַנק און וויינט.

— „וואָס טוסטו דאָ, חנהלע?“ — האָט די לבנה גע-
זאָגט אָן ווערטער. און חנהלע האָט דערציילט דער לבנה
אַלץ וואָס מיט איר האָט פאַסירט.

— „פאַרדריסט עס דיך וואָס דו האָסט געהאַלפֿן דעם
אַלטן טראַגן דעם זאַק קוילן?“ — האָט די לבנה ווייטער
געפֿרעגט אָן ווערטער.

— „ניין, עס פאַרדריסט מיך נישט,“ — האָט חנהלע
געזאָגט.

— „אַבער די מאַמע — דו ווייסט?“ — האָט די לבנה
ווידער גערעדט אָן ווערטער. — „די מאַמע זאָגט זיך שטאַרק.
זי ווייס ניט וואו עס איז פאַרפּאַלן געוואָרן איר מיידעלע.
לויף גיכער אַהיים.“

און חנהלע איז אויפֿגעשטאַנען און איז געלאָפֿן אַהיים.
די לבנה איז איר נאַכגעגאַנגען און האָט איר באַלויכטן
דעם וועג. ווען חנהלע איז אַריין אין שטוב, האָט די מאַמע
זייער שטאַרק זיך דערפֿרייט מיט איר טעכטערל. חנהלע
האָט גענומען דערציילן אַז זי האָט געהאַלפֿן אָן אַלטן מאַן
טראַגן אַ זאַק קוילן און אַז איר שבת־קליידל איז געוואָרן
אין שוואַרצע פֿלעקן.

— „וועלכע פֿלעקן?“ — האָט די מאַמע געפֿרעגט.
דאָס שבתדיקע קליידעלע איז געווען ריין און שוין און
אינגאַנצן ניין. דאָרטן וואו עס זיינען געווען די פֿלעקן זיינען
איצט געווען שיינע העלע זילבערנע פֿרימעלעך. אזוי ווי
די לבנה וואָלט זיי געמאַכט פֿון אירע בלאַסע שטראַלן.
און חנהלעס קליידעלע איז געווען דאָס שענסטע שבת-
קליידעלע וואָס אַ ייִדיש מיידעלע האָט ווען ניט איז געהאַט.

חנה	שבתדיק	לבנה	דער פלעק	עם פארדריסט
-----	--------	------	----------	-------------

פֿראַגעס :

1. וואָס האָט די מאַמע אָנגעזאָגט חנהלען וועגן איר ניי שבת-קליידל ?
2. וועמען האָט חנהלע באַגעגנט אין גאָס ?
3. וואָס האָט דער אַלטער געבעטן חנהלען ?
4. וואָס האָט חנהלע געטאָן ?
5. וואָס איז געשען מיט חנהלעס קליידעלע ?
6. פֿאַרוואָס איז חנהלע אַוועקגעלאָפֿן ?
7. וואָס האָט די לבנה געפֿרעגט חנהלען ?
8. וואָס האָט די לבנה געהייסן חנהלען ?
9. ווי האָט אויסגעזען חנהלעס קליידעלע ?

דער שבת איז נאָר פֿאַר פֿרייע מענטשן

משה איז געווען נאָך אַ ייִנגל און געלעבט בײַ פֿרעהן. ער האָט געזען ווי ייִדישע שקלאַפֿן אַרבעטן יעדן טאָג. איז ער געקומען צו פֿרעהן און האָט געזאָגט :

— „די ייִדישע שקלאַפֿן אַרבעטן און אַרבעטן יעדן טאָג. זאָלן זיי אַרבעטן זעקס טעג און דעם זיבעטן זאָלן זיי רווען.“
— „צו וואָס דאַרפֿן שקלאַפֿן רווען ?“ — האָט פֿרעה געפֿרעגט.

— „שקלאַפֿן דאַרפֿן אויך רווען,“ — האָט געזאָגט דער יונגער משה.

— „קען זײַן, אַז דו ביסט גערעכט,“ — האָט געענטפֿערט פֿרעה, — „ווען די שקלאַפֿן וועלן רווען איין טאָג אין זיבן טעג, וועלן זיי שפעטער קענען בעסער אַרבעטן.“
און פֿרעה האָט געהייסן אַז זעקס טעג זאָלן די שקלאַפֿן אַרבעטן און דעם זיבעטן זאָלן זיי רווען. אָבער ווען די שקלאַפֿן האָבן גערוט דעם זיבעטן טאָג, האָבן זיי געהאַט צײַט צו טראַכטן און זיי האָבן געזאָגט :

— „מיר ווילן מער ניט זיין קיין שקלאפן.“
האַט מען עס דערציילט פּרעהן און ער האָט געהייסן
אַז די שקלאפן זאלן ווידער אַרבעטן יעדן טאָג. האָט משה
פאַרשטאַנען אַז נאָר פֿרײַע מענטשן קענען האָבן אַ טאָג
פֿרײַ.

ווען משה האָט אַרויסגעפֿירט די יידן פֿון מצרים און
זיי געמאַכט פֿאַר פֿרײַע מענטשן, האָבן יידן אָנגענומען דעם
טאָג שבת, דעם טאָג פֿון רו.

מצרים	שקלאפן	פרעה	משה
-------	--------	------	-----

פֿראַגעס:

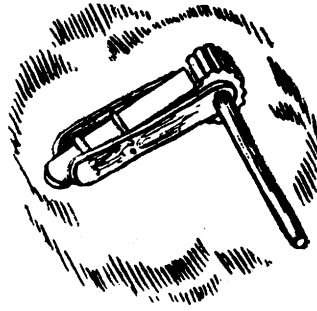
1. וואו האָט משה געלעבט ווען ער איז געווען אַ קינד ?
2. וואָס האָט משה געזאָגט פּרעהן וועגן די שקלאפן ?
3. וואָס האָבן די יידן, די שקלאפן, געטראַכט אין דעם טאָג פֿון רו ?
4. וואָס האָט משה פאַרשטאַנען וועגן דעם טאָג פֿון רו ?

הינט עלי פורים

הינט איז פורים, ברידער,
 עס איז דער יום-טוב גרויס,
 לאמיר זינגען לידער
 און גיין פון הויז צו הויז.

לאך, ידעלע, לאך,
 א יום-טוב מאך!
 קינדס-קינדער געדענקען דעם נס
 זינגט, קינדערלעך, זינגט!
 טאנצט פריילעך און שפרינגט!
 דעם טייערן טאג ניט פארגעסט.

דער נס	קינדס-קינדער	פון הויז צו הויז
--------	--------------	------------------

con motto

טוב יום דער איז יום דער-פרי רים-פון איז היינט
 צו הויז פון גיין און דער-לי גען-זיין סיר-לא גרויס
 קינדס מאך טוב יום א לאך לט-דע-יי לאך הויז
 זינגט נס דעם קען-דען-גע דער-זיין
 דעם שפרינגט און לטך-פריי טאנצט זינגט לטך-דער-זיין
 געסט-פאר ניס טאג רן-ע-סיי

די מעשה פון פורים

א

דאס איז געווען אין די צייטן פון קיניג אחשורוש וואס האט געקיניגט איבער הונדערט און זיבן און צוואנציק לענדער.

דער קיניג האט געמאכט א גרויסע סעודה. ער האט געהייסן אז די קיניגין זאל קומען צו דער סעודה און זאלן אלע זען ווי שייך זי איז. אבער די קיניגין האט ניט געוואלט קומען. האט דער קיניג אחשורוש זי געמאכט אויס קיניגין. ער האט אויף איר ארט גענומען פאר א ווייב די יידישע טאכטער אסתר.

אסתר האט געהאט א פעטער. האט ער געהייסן מרדכי. מרדכי פלעגט זיצן ביים קיניגס טויער. איין מאל האט מרדכי געהערט ווי צוויי וועכטערס רעדן אפ צו טייטן דעם קיניג. האט מרדכי דאס דערציילט דער קיניגין אסתר. אסתר האט דאס דערציילט דעם קיניג. און אזוי האט דער קיניג זיך געראטעוועט.

דער קיניג אחשורוש האט גרויס געמאכט א שלעכטן מענטשן מיטן נאמען המן. אלע האבן זיך געבוקט פאר המנען. אבער דער ייד מרדכי האט זיך פאר המנען ניט געבוקט. איז המן געקומען צום קיניג און האט געזאגט:

— „גרויסער קיניג! עס איז פאראן א פאלק, וואס איז צעזויט און צעשפרייט איבער דיין גאנץ לאנד. דינע געזעצן פאלגן זיי ניט. עס איז ניט גוט, גרויסער קיניג, אז אזא פאלק זאל לעבן!“

— „טו מיט דעם פאלק ווי דיר געפעלט!“ — האט דער קיניג אחשורוש געענטפערט.

המן האט ארויסגעשיקט א באפעל, אז מע זאל אין איין טאג אויסהרגענען אלע יידן, אלט און יונג, ווייבער און קינדער.

ב

אלע יידן האָבן געוויינט און געקלאָגט. מרדכי האָט גע-
הייסן אסתּרן:

— „גיי צום קיניג און בעט פֿאַר דיין פֿאַלק. דו ביסט
אויך אַ ייִדישע טאָכטער.“

און אסתּר האָט געטאָן ווי מרדכי האָט געהייסן. זי איז
געגאַנגען צום קיניג און האָט אים און המנען פֿאַרבעטן צו
זיך אין פֿאַלאַץ צו אַ סעודה.

דערווייַל האָט אין יענער נאַכט דער קיניג ניט געקענט
שלאָפֿן. האָט ער געהייסן, אַז מע זאָל לייענען פֿאַר אים
דאָס בוך וואו מע פֿאַרשרייבט אַלץ וואָס פֿאַסירט אין קיניגס
הויף. האָט מען געלייענט פֿאַרן קיניג די געשיכטע מיט
די צוויי וועכטערס און ווי מרדכי האָט געראַטעוועט דעם
קיניגס לעבן. האָט דער קיניג אַחשוּרוש געזאָגט:

— „האָט מען מרדכי דערפֿאַר באַלוינט?“

— „גיי! — האָבן די דינערס געענטפֿערט.

דערווייַל איז אַרײַנגעקומען המן. האָט דער קיניג אים
געפֿרעגט:

— „המן, וואָס דאַרף מען טאָן מיט אַ מענטשן, וואָס

דער קיניג וויל אים שנייער האַלטן?“

האָט המן געטראַכט: — ער מיינט דאָך אַוודאי מיך, און

ער האָט געזאָגט:

— „זאל מען אזא מענטשן אנטאן קיניגלעכע קליידער.
 זאל ער רייטן אויף דעם קיניגלעכן פערד. און דעם קיניגס
 א דינער זאל פירן דאס פערד איבער די גאסן און אויסרופן:
 — „אזוי ווערט געטאן צו א מענטשן, וואס דער קיניג
 וויל אים טייער האלטן!“

— „גוט, — האט דער קיניג אהשורוש געזאגט, — „נעם
 דאס פערד און די קליידער און טו אזוי צו דעם ייד
 מרדכי.“

ג

המן האט אזוי געטאן. דעם זעלבן טאג אין אונט אין
 המן געקומען מיט דעם קיניג צו אסתרס סעודה. אין מיטן
 דער סעודה האט דער קיניג אהשורוש געזאגט צו אסתרן:
 — „ווילסט ביי מיר עפעס בעטן, אסתר? א העלפט
 פון מיין לאנד וועל איך דיר געבן!“
 האט אסתר געזאגט:

— „אויב דער קיניג איז אזוי גוט צו מיר, זאל מיר דער

קיניג שענקען דאָס לעבן און דאָס לעבן פֿון מיין פֿאַלק.
 מע וויל אויסהרגענען מיך און מיין פֿאַלק."
 — „ווער איז דאָס דער שלעכטער מענטש?" — האָט
 דער קיניג אַחשוּרוש געפֿרעגט מיט פעס.
 — „אַט דער המן!" — האָט אסתר געענטפֿערט און
 האָט געווין אויף המנען.

— „הענגט אים אויף!" — האָט דער קיניג געהייסן.
 דער קיניג אַחשוּרוש האָט גרויס געמאַכט מרדכי. מרדכי
 איז געוואָרן דער צווייטער צום קיניג. די יודן האָבן זיך גע-
 ראַטעוועט. יודן האָבן זיך געפֿרייט און געטאַנצט אויף
 אַלע גאַסן. זיי האָבן געשיקט מתנות איינער צום צווייטן און
 האָבן געמאַכט דעם פֿריילעכן יום-טובֿ פורים.

אחשוּרוש	סעודה	אסתר	מרדכי	המן
אויסהרגענען		באַליינען		פֿאַרבעטן

פֿראַגעס:

1. ווער איז געווען אַחשוּרוש?
2. ווי אַזוי איז אסתר געוואָרן די קיניגין?
3. ווי האָט מרדכי געראַטעוועט דעם קיניגס לעבן?
4. ווער איז געווען המן?
5. וואָס האָט המן געזאַגט וועגן יודן?
6. וואָס פֿאַר אַ באַפֿעל האָט המן אַרויסגעשיקט?
7. וואָס האָט מרדכי געהייסן אסתרן?
8. וואָס האָט אסתר געטאַן?
9. ווי אַזוי איז געשען אַז אַחשוּרוש האָט געוואָלט באַליינען מרדכי?
10. וואָס האָט המן פֿאַרגעלייגט? פֿאַרוואָס האָט ער עס פֿאַר-געלייגט?
11. וואָס איז געשען ביי דער סעודה?
12. ווי איז געוואָרן דער יום-טובֿ פורים?

היינט איז פורים

קומט אַרויס	היינט איז פורים,
און קומט אַרײַן,	מאַרגן איז אויס;
סױעט אין שול	קינדער, קינדער,
אַ שפּיל היינט זײַן.	קומט אַרויס.

א גוט יום-טוב, יידן

פורים איז מיר פריילעך,	א גוט יום-טוב, יידן! —
פורים איז מיר גוט,	א גוט-פורים זאג איך.
לאָמיר אַלע טאַנצן	א גוט יום-טוב, מענטשן,
א שעה מיט א מינוט.	שלח-מנות טראָג איך.
המז איז א רשע, —	מאַנדעלעך און טאַרטן,
יידן וויל ער טייטן.	פֿלאָדן, המז-טאַשן, —
וועלן מיר אים הענגען,	פֿאַר ייִנגעלעך צו עסן,
שמידן אים אין קייטן.	פֿאַר מיידעלעך צו נאַשן.

און מיט זיין מפלה
וועלן מיר זיך פרייען,
המז-טאַשן עסן
און דעם גראַגער דרייען.

Allegro

ריים-יו גוט א דן-יי סוב יום גוט א
נות-ס לח-ט מסן-סטן סוב יום גוט א איך זאג
סן-ח דן-פלא סן-פאר און לעך-דט-סאנ איך סראג
צו לעך-דט-סיי פאר סן-ט צו לעך-נט-יינ פאר סן-סא
גוט סיר איז ריים-טן לעך-פריי סיר איז ריים-טן נא
גוט-סי א סיס טעה א צו-סאנ לע-א סיר-לע

צוֹלֵיב די קינדער

דער בייזער המן האָט שוין געהאַט פֿאַרטיק זײַן פֿלאַן
ווי אזוי אויסצוהרגענען אַלע יידן.

איך וועל אָנהייבן פֿון די קינדער, האָט ער געמראַכט:
איך וועל פֿאַנגען אַלע ייִדישע קינדער. דערנאָך וועל איך
אויפהענגען מרדכיִן אויפֿן בוים. די ייִדישע מוטערס וועלן
נאָך ניט וויסן, אַז זייערע קינדער זײַנען שוין טויט און וועלן
ברענגען פֿאַר זיי שפּײַז. וועל איך דערהרגענען די ייִדישע
מוטערס. דערנאָך וועל איך דערהרגענען די ייִדישע פֿאַ-
טערס.

דאָס איז געווען המנס פֿלאַן. אָפּער מרדכי האָט גע-
וואוסט וועגן המנס פֿלאַן אויסצוהרגענען אַלע יידן. מרדכי
און אסתר האָבן אויסגערופֿן:

— „דריי טעג און דריי נעכט זאָלן אַלע יידן פֿאַסטן, זיי
זאָלן ניט עסן און זאָלן נישט טרינקען, און זאָלן בעטן גאָט.
אפשר וועט גאָט רחמנות קריגן אויף אונדז און וועט אונדז
לאַזן לעבן.“

אַלע יידן האָבן אָנגעהויבן פֿאַסטן און בעטן גאָט. עס
זײַנען געווען ייִדישע מאַמעס וואָס האָבן געוואַלט געבן
טרינקען זייערע קינדער. זיי האָבן געמראַכט: די קינדער
זײַנען נאָך קליין. זיי מעגן עסן און טרינקען ווען די גרויסע
פֿאַסטן.

אָפּער אַלע ייִדישע קינדער האָבן נישט געוואַלט ניט
עסן און ניט טרינקען ווען די גרויסע פֿאַסטן. זיי האָבן גע-
זאָגט: — „מיר זײַנען ייִדישע קינדער. אונדז וויל מען אויך
אויסהרגענען. דאַרפֿן מיר אויך פֿאַסטן ווי די גרויסע.“

אַלע ייִדישע קינדער האָבן געפֿאַסט און געבעטן גאָט
ער זאָל רחמנות קריגן אויף יידן און צעשטערן המנס פֿלאַן.
און גאָט האָט געזען ווי ייִדישע קינדער עסן נישט און טרי-
נען.

קען נישט, ווי זיי פֿאסמן ווי די גרויסע, ווי זיי בעטן בני אים רחמנות. און גאט האט געקריגן רחמנות אויף די יידישע קינדער און ער האט געזאגט: „צוליב די יידישע קינדער וועט דאס גאנצע יידישע פֿאלק זיך ראטעווען.“
און אזוי איז טאקע געווען. אזוי איז טאקע געשען:
אַלץ צוליב די יידישע קינדער.

אויסהרגענען	מרדכי	פֿאסמן	רחמנות
-------------	-------	--------	--------

פֿר א ג ע ס :

1. ווער האט געמאכט דעם פלאן אויסצוהרגענען אַלע יידן ?
2. וואָס איז געווען המנס פלאן ?
3. וואָס האָבן אויסגערופֿן מרדכי און אסתר ?
4. וואָס האָבן די מוטערס געטראַכט וועגן די קינדער ?
5. וואָס האָבן די קינדער געזאָגט ?
6. צוליב וועמען האָט גאָט רחמנות געקריגן אויף אַלע יידן ?

בשורה

דער פאסטער משה

משה איז אנטלאָפֿן פֿון מצרים און איז געווען אַ סך יאָרן אַ פֿאָסטער. ער איז געווען אַ גוטער פֿאָסטער און האָט לײַב געהאַט זײַנע שאַת.

עס איז געווען זייער אַ הייסער טאָג. זעט דער פֿאָסטער משה, ווי אַ שעפֿעלע לויפט גיך אַוועק פֿון די אַנדערע שאַת. משה איז נאָכגעלאָפֿן דעם שעפֿעלע. זעט ער ווי דאָס שעפֿעלע קומט צו אַ טײַכל און טרינקט וואַסער פֿון דעם טײַכל. האָט משה פֿאַרשטאַנען אַז דאָס שעפֿעלע איז געווען זייער דאַרשטיק. און ער האָט געטראַכט:

איך האָב געדאַרפט וויסן אַז דאָס שעפֿעלע איז דאַר-שטיק. איך האָב געדאַרפט אַליין ברענגען וואַסער פֿאַרן שעפֿעלע.

און משה האָט גענומען דאָס שעפֿעלע אויף די הענט און עס געטראָגן צוריק צו די איבעריקע שאַת. און ווײַל משה איז געווען אַזאַ גוטער פֿאָסטער, איז ער שפעטער געוואָרן דער פֿירער פֿון די ייִדן און האָט זיי פֿאַרפֿירט פֿון זײַן שקלאָפֿן.

דער פאסטער	משה	א סך	נאכגעלאָפֿן
------------	-----	------	-------------

פֿר אַ ג ע ס :

1. וואָס האָט משה געטאָן ווען ער איז אַנטלאָפֿן פֿון מצרים?
2. פֿאַרוואָס איז איין שעפֿעלע אַנטלאָפֿן פֿון די איבעריקע שאַת?
3. וואָס האָט משה געטראַכט, ווען ער האָט געזען ווי דאָס שעפֿעלע טרינקט?
4. וואָס האָט משה געטאָן מיטן שעפֿעלע?
5. וואָס איז דער פֿאָסטער משה שפעטער געוואָרן?

פֿאַרוואָס האָט משה געשטאַמלט?

פרעהס טאָכטער האָט געראַטעוועט דאָס קינד אין דעם קעסטעלע. זי האָט אָנגערופֿן דאָס קינד משה. משה איז געוואַקסן אין פרעהס הויז. ווען משה איז שוין געווען דריי יאָר אַלט, איז ער איין מאָל געזעסן אויפֿן שוים פֿון פרעהס טאָכטער. פרעה איז צוגעקומען, זיך אַראָפֿגעפֿויגן צו זיין טאָכטער און צום קינד וואָס זי האָט געהאַלטן אויפֿן שוים.

האָט דער קליינער משה דערזען די גאַלדענע קרוין מיט די טייערע שטיינער וואָס פינקלען. האָט משה אויסגע- שטרעקט דאָס הענטל, ער האָט אַראָפֿגענומען די קרוין פֿון פרעהס קאַפּ און זי אָנגעטאַן אויף זיין קעפל.

פרעה און אַלע מענטשן אַרום אים האָבן זיך זייער דער- שראַקן. זיי האָבן געזאָגט:

— „וואָס קען דאָס באַטייטן? אפֿשר וועט דאָס קינד שפּעטער אַראָפֿנעמען די קרוין פֿון פרעהס קאַפּ און אַליין ווערן פרעה?“

און איינער פֿון פרעהס מענטשן האָט געזאָגט: — „זאָל דער גרויסער פרעה לאָזן טייטן דאָס קינד. אויב דאָס קינד וועט אויסוואַקסן, וועט עס צונעמען פֿון דיר דיין קרוין.“ האָט פרעהס טאָכטער זיך זייער דערשראַקן און זי האָט געזאָגט:

— „לאָזט אים אָפּ! ער איז דאָך נאָך אַ קינד. ער ווייס ניט וואָס ער טוט.“

— „ווי זאָלן מיר עס אויספרוואַוּן?“ — האָט פרעה גע- פֿרעגט.

האָט איינער פֿון זיינע מענטשן געגעבן אַזאַ עצה: זאָל מען ברענגען צוויי שיסלען, איין שיסל מיט גאַלד און טייערע שטיינער און אַ צווייטע שיסל מיט ברענענדיקע קוילן. אויב דאָס קינד וועט אויסשטרעקן דאָס הענטל צו דעם גאַלד

און די טייערע שטיינער — הייסט עס אז דאָס קינד פֿאַר־
 שטייט וואָס עס טוט. אויב דאָס קינד וועט אויסשמרעקן
 דאָס הענטל צו די ברענעדיקע קוילן — הייסט עס אז דאָס
 קינד פֿאַרשטייט ניט וואָס עס טוט, און עס וויל נאָר עפעס
 וואָס גלאַנצט.

פרעה האָט באַפוילן אזוי צו טאָן. מען האָט אוועקגע־
 שטעלט פֿאַר דעם קליינעם משהן צוויי שיסלען: אַ שיסל
 מיט גאָלד און טייערע שטיינער, און אַ שיסל מיט ברענע־
 דיקע קוילן. דער קליינער משה האָט אויסגעשמרעקט דאָס
 הענטל צום גאָלד מיט די טייערע שטיינער. אָבער פרעהס
 טאַכטער האָט אויף גיך אַ שטופּ געטאָן זיין הענטל צו די
 ברענעדיקע קוילן. דער דריי־יאָריקער משה האָט אַ כאַפּ
 געטאָן אַ ברענעדיקע קויל און זי צוגעטראָגן צו די ליפּן.
 ער האָט אַ ביסל אָפּגעברענט די צונג און ער האָט אַ גאַנץ
 לעבן געשטאַמלט.

פרעה	פֿינקלען	אויסשמרעקן	עצה	ברענעדיק
------	----------	------------	-----	----------

פֿרילינג

פֿרילינג קומט אויף אלע וועגן,
 לויפט דעם ליבן גאסט אנטקעגן!
 לויפט צום וואלד, לויפט צום פֿעלד —
 אומעטום אַ פֿרייע וועלט!
 קלינגט און זינגט, שפּרינגט און ברומט!
 פֿרילינג קומט, פֿרילינג קומט!

העלע פֿרימאָרגנס

בלוי איז דער הימל	העלע פֿרימאָרגנס
ווי בלימלעך פֿון ליין,	אין גאַלדענעם שיין,
קינדערלעך טאַנצן	קינדערלעך קליינע,
ראָד-אויס און ראָד-אין.	געזונט זאָלט איר זיין!

פֿאַרוואָס וואַקסן רויזן אויף אַ דאַרן- ביימל?

עס איז געקומען דער פֿרילינג. אלע ביימער האָבן זיך אויסגעפּוּצט אין נייע גרינע בלעטער. ביימער קענען אויך ריידן. זיי ריידן ניט מיט אַ צונג ווי מענטשן, נאָר זיי ריידן מיטן ווינט וואָס שפּילט זיך אין די בלעטער. האָט איר גע-
הערט ווי בלעטער ריידן?

וועגן וואָס ריידן די ביימער? זיי ריידן וועגן די ליכטיקע טעג וואָס וועלן זיין, וועגן דער זון וואָס וועט זיי וואַרעמען, וועגן דעם רעגן וואָס וועט זיי וואַשן און וועגן נאָך אַ סך וויכ-
טיקע זאַכן. און איצט האָבן די ביימער גערעדט וועגן דעם אַז באַלד דאַרפֿן קומען צו זיי צוויי באַרימטע זינגערס, דער מאַן און די פֿרוי-נאַכטיגאַל.

— „די באַרימטע זינגערס וועלן זיכער בויען זייער נעסט בײַ מיר,“ — האָט געזאָגט דער דעמב, — „איך בין דאָך דער שטאַרקסטער בוים אין וואַלד.“

— „די באַרימטע זינגערס וועלן בויען זייער נעסט בײַ מיר,“ — האָט געזאָגט דער ליפּע-בוים, — „איך בין דער בעסטער בוים אין וואַלד.“

עס איז אויך געווען אַן עפּל-בוים אין מיטן וואַלד. האָט ער געזאָגט: — „די באַרימטע זינגערס וועלן בויען זייער נעסט בײַ מיר. איך בין דאָך אַ פֿרוכט-בוים און מיניע עפּל זיינען געשמאַק.“

אזוי האָבן אלע ביימער אין וואַלד זיך געקריגט בײַ וועמען וועלן וואוינען די באַרימטע זינגערס. נאָר דאָס נײַ-
דעריקע דאַרן-ביימל איז געשטאַנען פֿאַרשעמט און גאָר-
נישט געזאָגט. עס האָט טרויעריק געטראַכט: איך האָב נאָר דערנער. בײַ מיר וועלן די באַרימטע זינגערס ניט וואוי-
נען. און עס איז נאָך קלענער געוואָרן און נאָך שטעטיקער ווי פֿריער.

ווען דער מאן- און די פרוי-נאכטיגאל זיינען געקומען צו פלען אין וואלד, האבן זיי באקוקט אלע ביימער און געהערט ווי די אלע ביימער פארבעטן זיי צו זיך.

— „מיר וועלן בויען אונדזער נעסט אויף דעם נידע-ריקן שטעכיקן ביימל“, — האט געזאגט די פרוי-נאכטיגאל און געוויזן איר מאן אויף דעם פארשעמטן דארן-ביימל.
— „פארוואס דא?“, — האט דער מאן-נאכטיגאל גע-פרעגט.

— „די דערנער וועלן שיצן אונדזער נעסט און ניט צו-לאזן קיין ווילדע קעץ אדער אנדערע שלעכטע חיות צו אונדזערע קינדערלעך אין נעסט“, — האט די פרוי-נאכטי-גאל געזאגט.

— „ביסט גערעכט, מיין ווייב“, — האט געזאגט דער בארימטער זינגער.

און זיי האבן אויסגעבויט זייער נעסט צווישן די דערנער פון דעם פארשעמטן און נידעריקן דארן-ביימל.
יעדן אונט און יעדן פרימארגן האבן זיי געגעבן זייערע קאנצערטן פון דעם נידעריקן און פארשעמטן דארן-ביימל.
און דאס דארן-ביימל איז געווען אזוי גליקלעך, אז זיין הארץ האט געשפרונגען פון פרייד. און דאס דארן-ביימל האט מיט אלע פוחות געוואלט געבן וואס מער גליק און פרייד די ליבע און בארימטע זינגערס. עס האט זיך אזוי שטארק געמיט — ביז אויפן דארן-ביימל האבן גענומען וואקסן רויון, שיינע און שמעקעדיקע רויון.

די נאכטיגאלן האבן זיך געפרייט מיט די רויון, און די רויון האבן זיך געפרייט מיט די נאכטיגאלן.
פון יעמאלט אן וואקסן רויון אויף נידעריקע דארן-ביימלעך.

פוחות	פוח	נאכטיגאל
-------	-----	----------

פֿראַגעס:

1. אויף וועמען האָבן די ביימער געוואָרט?
2. וואָס האָבן די ביימער גערעדט צווישן זיך?
3. פֿאַרוואָס האָבן די נאַכטיגאַלן אויסגעקליבן דאָס דאַרן-ביימל?
4. וואָס איז געשען מיטן דאַרן-ביימל?

פֿרילינג אין שטאָט

דער הימל ריין, דער הימל בלוי,
עס שימערט און עס שיינט;
און פֿרעמדע מענטשן גריסן זיך
אַזוי ווי גוטע פֿרײַנד.

די גאַס איז פֿול מיט קינדערלעך,
מע טאַנצט בײַ יעדער הויז;
און פֿון אַ פֿענצטער שמייכלענדיק
אַ מאַמע קוקט אַרויס.

ס'איז שיינענדיק, און לעבעדיק,
און טומלדיק אַרום;
אין מיטן גאַס צוויי פֿייגעלעך,
צוויי קליינע טאַנצן אום.

— טשיר-טשיר, טשיר-טשיר, מײַן טײַערע,
ס'איז פֿרילינג, וואָס זאַגסטו?
— געוויס, מײַן ליבער, — צוויטשערט אויך
זײַן חֶבֶרֶטע אים צו.

און ביידע אויף דער מיטן גאַס
צופֿרידן טאַנצן אום.
ס'איז לעבעדיק און טומלדיק
און שיינענדיק אַרום.

הוידע

הוידע, הוידע, הוידלקע,
פֿיסלעך אין דער הייד,
ווייסע קליינע טייבעלעך
פֿליען אין דער הייד.

העכער, העכער, הוידלקע,
באלד איז שוין דער הימל,
נאָך אַ ביסל, נאָך אַ ביסל,
ריר איך אָן דעם הימל.

Allegro

הויד דער אין לעך- פיס קט- ודל- חוי דט- חוי דט- חוי
הייד דער אין טן - פלי לעך- נט- סיי . נט-קליי סע- וויי
הייד דער אין טן- פלי לעך- נט - סיי נט-קליי סט- וויי
דער שוין איז באלד קט- רל- חוי כטר - חט כטר - חט
סל - ביי א נאך סל - ביי א נאך סל ד הי
סל - חיי סל הי דעם אן איך ריר

ווייל צום סדר קומט ער בענטשן
יעדן ייִדנס הויז;
און פֿאַר אים דעם כּוּס דעם שענסטן
קלייבט מען שטענדיק אויס.

ער איז שוין בײַ אונדז צום סדר
וויפֿל מאָל געווען . . .
אַבער איך ווייס, אַז אליהו
קאָן ניט קיינער זען.

עפֿנט מען פֿאַר אים די טירן
און איך קוק זיך איין —
אפֿשר וועל איך פֿאַרט דערזען אים
ווען ער וועט אַרײַן.

פסח	סדר	כּוּס	אליהו הנביא
-----	-----	-------	-------------

א גאַסט אויף פסח

אַמאָל האָט געלעבט אַ גוטער און ערלעכער ייד. ער
איז געווען זייער אַרעם, האָבן מענטשן אים געוואַלט העלפֿן.
אַבער ער האָט געזאָגט:

— „איך וויל ניט אומזיסט קיין געלט. איך וויל אַרבעט.“
נאָר קיין אַרבעט האָט דער גוטער ייד ניט געפֿונען.
און אָט קומט באַלד דער יום־טובֿ פסח. דער ערלעכער ייד
האָט נישט קיין מצות, האָט נישט קיין ווײַן, האָט נישט קיין
נייע קליידער פֿאַר זיך און פֿאַר די קינדער. עס איז אַפֿילו
נישטאָ קיין געלט צו קויפֿן פֿיש און פֿלייש. די ווײַב און
די קינדער זיצן און וויינען.

גייט דער אַרעמער ייד אַרויס אין גאַס. אפֿשר וועט ער

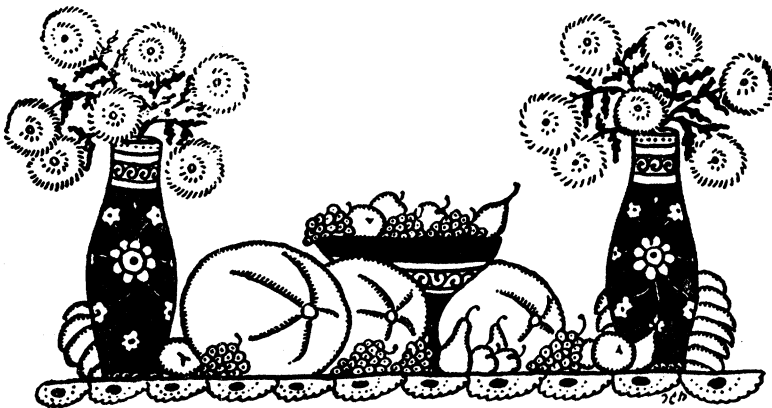
דאך געפינען ארבעט! שטעלט אים אפ אן אלטער ייד,
 א הויכער מיט א לאנגער וויסער בארד, און ער זאגט:
 — „איך בין דא א פרעמדער. איך האב נישט וואו צו
 זיין פסח. אפשר קען איך זיין אייער גאסט אויף פסח?“
 ענטפערט דער ייד:

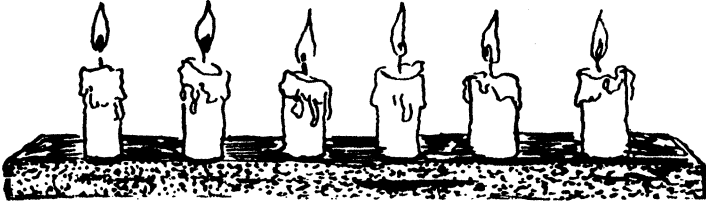
— „איך האב אליין קיין זאך נישט אויף פסח.“
 האט דער אלטער מאן ארויסגענומען געלט און געזאגט:
 — „אט האסטו גענוג געלט צו קויפן אלץ וואס א ייד
 דארף אויף פסח: מצות, וויין, פיש, פלייש און אנדערע זאכן.
 מיר וועלן פראווען דעם יום-טוב אינאיינעם.“
 דער ארעמער ייד איז מיט פרייד געלאפן אהיים. ער האט
 געגעבן זיין ווייב דאס געלט און זי איז גלייך געלאפן איינ-
 קויפן אלץ אויף פסח. דער ייד און זיין משפחה האבן גע-
 האט א שיינעם פסח צוזאמען מיט דעם גאסט.

פסח	מצה	אפשר	פראווען דעם יום-טוב
-----	-----	------	---------------------

פ ר א ג ע ס :

1. פארוואס האט דער ערלעכער ייד נישט געוואלט נעמען קיין געלט ביי מענטשן?
2. פארוואס האט ער גענומען געלט ביי דעם פרעמדן?
3. וואס דארף מען אויף פסח?

הַיְנֵט טאַר מען נִיט לאַכן

הַיְנֵט טאַר מען נִיט לאַכן,
הַיְנֵט טאַר מען נִיט שפּילן;
הַיְנֵט דאַרף מען אומגיין
אין אומעט אין שטילן.

הַיְנֵט צינדט מען ליכט
אין טרויער אין מידן;
הַיְנֵט זאַגט מען קדיש —
נאָך זעקס מיליאָן יידן.

דער גוטער שכן

אמאל, אמאל האט א שלעכטער קיניג ארויסגעגעבן
א באפעל: „אלע יידן מוזן פארלאזן מיין לאנד.“

די יידן האבן געמוזט פארלאזן זייערע היימען אין א פאר
טעג. זיי האבן קיין זאך נישט געטארט מיטנעמען.

איינער א ייד האט געהאט געלט און צירונג. איז ער
אוועק מיט דעם צו זיין שכן, א קריסט, און האט אים געבעטן,
ער זאל עס באהאלטן, ביז ער וועט קענען קומען צוריק.
דער קריסט האט צוגעזאגט צו היטן דעם יודנס פארמעגן,
און דער ייד איז אוועק מיט אלע יידן אן אנדער לאנד.
מיט יארן שפעטער איז דער שלעכטער קיניג גע-
שטארבן. דער נייער קיניג האט דערלויבט די יידן קומען
צוריק אין זייער לאנד.

דער ייד, וואס האט איבערגעלאזט זיין פארמעגן ביים
שכן, איז אויך געקומען צוריק מיט אלע יידן. ווען ער איז
געקומען אהיים האט ער זיך דערוואוסט, אז דער שכן פון
וועמען ער האט איבערגעלאזט זיין פארמעגן, איז געווארן
א גרויסער ארעמאן. ער וואוינט ערגעץ זייער ווייט אין א
שטיבל הינטער דער שטאט.

דעם ייד האט זייער פארדראסן וואס זיין פריינד איז גע-
ווארן אן ארעמאן. איז ער אוועק אים אויפזוכן און זען וואס
ער מאכט.

ער האט געפונען זיין פריינד אין א קאלט נידעריק שטיבל.
זיין פריינד איז געווען הונגעריק און האט געציטערט פון
קעלט. ווען דער ייד האט דערזען אזא ארעמקייט, האט
ער שוין נישט געוואלט דערמאנען וועגן זיין געלט און צירונג.
דער פריינד אבער האט באלד געעפנט א קאסטן און
האט געזאגט:

— „אָט איז זײַן גאַנץ פֿאַרמעגן! איך האָב עס פֿאַר דיר אָפּגעהיט.“

— „וואָס?“ — האָט דער ייד אויסגעשרייען. — „דו לעבסט אין אזאָ אַרעמקייט און האָסט אַפֿילו ניט אַנגע-
רירט זײַן געלט?“

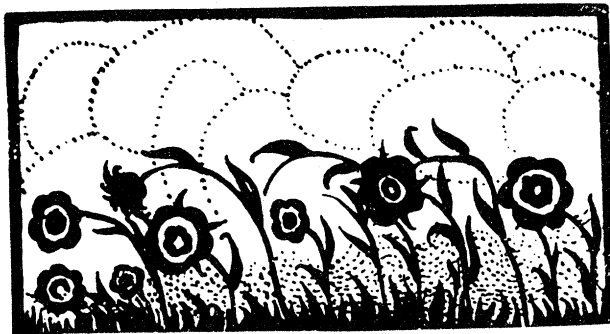
— „אָודאי ניט,“ — האָט דער פֿרײַנד געענטפֿערט. —
„דו האָסט עס מיר געטרויט, און איך האָב דיר צוגעזאָגט
עס אָפּצוהיטן.“

— „דו ביסט אַ גוטער פֿרײַנד,“ — האָט געזאָגט דער
ייד. — „מער וועסטו שוין ניט דאַרפֿן לעבן אין אַרעמקייט.“
ער האָט אָפּגעגעבן אַ העלפט פֿון זײַן פֿאַרמעגן צו דעם
שכן, און זיי האָבן געלעבט ווי פֿרײַנד און ווי ברידער.

פֿאַרמעגן	אָפּהיטן	אָודאי	געטרויען
-----------	----------	--------	----------

פֿראַגעס:

1. פֿאַרוואָס האָבן ייִדן געמוזט פֿאַרלאָזן זייערע היימען?
2. וועמען האָט אַ רייכער ייד איבערגעגעבן זײַן פֿאַרמעגן?
3. וואָס איז געשען מיט דעם מענטשן וואָס האָט געהאַלטן
דעם ייִדנס פֿאַרמעגן?
4. האָט דער ייד באַקומען צוריק זײַן פֿאַרמעגן?
5. ווי האָט דער ייד באַלוינט זײַן גוטן שכן?

דער קליינער העלד

אין דער שטאָט ירושלים איז געווען אַ מלחמה צווישן יידן און אַראַבער. די אַראַבער האָבן אַרומגערינגלט די יידן פֿון ירושלים און נישט געלאָזט מע זאָל זיי ברענגען שפּיז צו עסן און וואַסער צו טרינקען.

אין איין הויז זיינען געבליבן נאָר אַ זיידע און אַ באַבע מיט אַ יינגל פֿון ניין יאָר. ער האָט געהייסן שלמה. דער פֿאַטער און די מוטער זיינען ביידע אַוועק אויף מלחמה. דער פֿאַטער איז געווען אין דער אַרמיי און די מוטער האָט געהאַלפֿן היילן קראַנקע. אין שטוב איז נאָך געווען וואַס צו עסן, אַבער עס איז נישט געווען קיין וואַסער צו טרינקען. דער זיידע און די באַבע האָבן זייער געוואַלט טרינקען, און קיין ביסל וואַסער איז ניט געווען.

ווען עס איז געקומען די נאַכט, איז דער קליינער שלמה אַרויס פֿון הויז. שטיל איז ער געגאַנגען איבער דער גאַס, ביז ער איז געקומען צו אַ ברונעם מיט וואַסער. ער האָט אָנגעשעפּט אַ קרוג מיט וואַסער און געבראַכט אַהיים דאָס וואַסער פֿאַרן זיידן און דער באַבען. דער זיידע און די באַבע האָבן געטרונקען דאָס וואַסער און האָבן געזאָגט: — „ביסט אַ העלד, שלמה, אַ העלד!“

ירושלים	מלחמה	שלמה
---------	-------	------

פֿר אַ ג ע ס :

1. וואו זיינען געווען שלמהס פֿאַטער און מוטער?
2. פֿאַרוואָס האָבן שלמהס זיידע און באַבע ניט געהאַט קיין וואַסער?
3. וואָס האָט שלמה געטאָן ביינאַכט?
4. פֿאַרוואָס איז שלמה אַ העלד?

פּרץ און ייִדישע קינדער

עס איז געווען א מלחמה. אין דער שטאָט וואַרשע זײַן גען אָנגעקומען א סך קינדער וואָס האָבן נישט געהאַט קיין פֿאַטער און קיין מוטער.

אין דער שטאָט וואַרשע האָט געלעבט דער גרויסער ייִדישער שרײַבער פּרץ. ער האָט געזאָרגט פֿאַר די קינדער וואָס האָבן נישט געהאַט קיין פֿאַטער און קיין מוטער. ער האָט פֿאַר די קינדער געפֿונען היימען. מען האָט די קינדער געגעבן אַן אָרט צו שלאָפֿן און שפּײַז צו עסן.

יעדן טאָג איז דער שרײַבער געקומען צו די קינדער און ער האָט פֿאַר זיי געמאַכט פֿריילעכע לידעלעך. פּרץ האָט זייער ליב געהאַט קינדער און געוואַלט אז זיי זאָלן האָבן אַלץ וואָס זיי דאַרפֿן און אז די קינדער זאָלן זײַן פֿריילעך. אַט איז איינס פֿון די לידעלעך וואָס פּרץ האָט געמאַכט פֿאַר די קינדער:

טאַנץ, מיידעלע, טאַנץ
אין דעם פֿלומענקראַנץ.
זעסט — דער הימל לאַכט מיט טרערן,
וועסט אין גיכן אַ פֿלה ווערן.

טאַנץ, מיידעלע, טאַנץ
אין דעם פֿלומענקראַנץ.

די קינדער האָבן געמאַנצט און האָבן פֿאַרגעסן אז עס איז אַ מלחמה.

פּרץ	מלחמה	פֿלה
------	-------	------

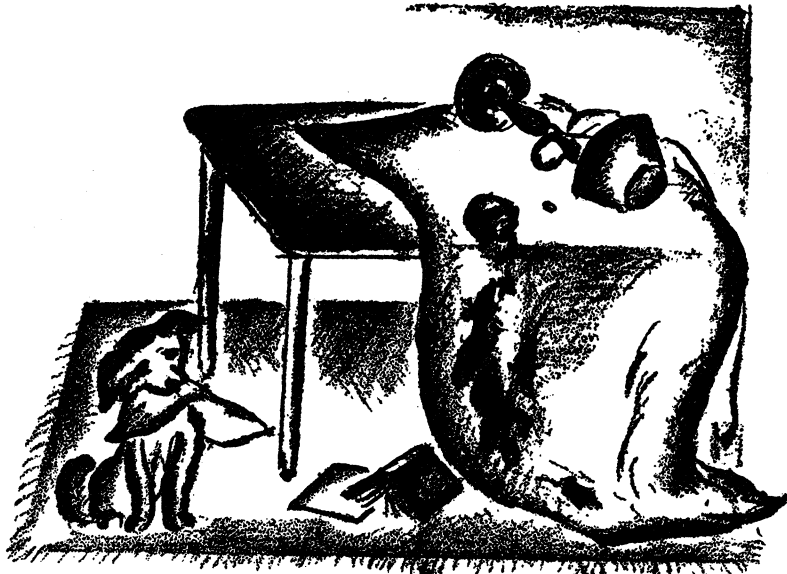
פֿ ר א ג ע ס :

1. ווי אזוי האָבן די קינדער פֿאַרלוירן זייער פֿאַטער און מוטער?
2. ווער האָט געזאָרגט פֿאַר די קינדער?
3. וואָס האָט דער גרויסער שרײַבער פּרץ געטאָן פֿאַר די קינדער?

אַרבעט

דערצייל וואָס עס טוען די מענטשן.

ווער קען צוטראַכטן אַ מעשהלע צו דעם בילד?

ל"ג בעומר

די ל"ג-בעומר-פֿייל

א

עס איז ל"ג-בעומר. גייען קינדער ארויס אין פֿעלד מיט פֿייל-און-בויגנס. האָט אַ יונגעלע אויסגעשאָסן אַ פֿייל פֿון בויגן. אָבער ביים שיסן האָט ער אַנגעזאָגט דער פֿייל:

— „הערסט, פֿייל? דו זאָלסט קיין שום פֿייגעלע ניט פֿאַרטשעפֿען! פֿלי גלאַט אין דער וועלט אַרײַן!“

אָבער די פֿייגעלעך האָבן דערזען די פֿייל און האָבן זיך דערשראָקן. זיי האָבן דאָך ניט געוואוסט אז דאָס איז אַ ל"ג-בעומר-פֿייל. האָבן די פֿייגעלעך זיך אָפּגעקערט אין אַ זײַט, די פֿייל זאָל זיי ניט טרעפֿן. האָט די פֿייל געזאָגט צו די פֿייגעלעך:

— „ליבע פֿייגעלעך, פֿשרע אייגעלעך, שרעקט זיך ניט פֿאַר מיר, איך בין נאָר אַ ל"ג-בעומר-פֿייל. איך וועל פֿלײַען אַ ווײַל, דערנאָך וועל איך אויף דער ערד פֿאַלן און זיך רוען.“

אָבער די פֿייגעלעך האָבן דאָך זיך געשראָקן, ווײַל זײַע-רע מאַמעס האָבן זיי אַנגעזאָגט: — „געטרויט ניט אַ פֿייל! וואָס גיכער אַזעק פֿון איר!“

נאָר איין קלײַן מוטיק פֿייגעלע האָט געפֿרעגט בײַ דער פֿייל:

— „איך ווײַל וויסן, אויב ניט צום שיסן, וואָס זשע פֿלײ-סטו? גלאַט אין דער וועלט אַרײַן?“

— „יא, גלאַט אין דער וועלט אַרײַן.“ — האָט די פֿייל געזאָגט, — „איך בין דאָך אַ ל"ג-בעומר-פֿייל.“

— „און וואָס איז אַ ל"ג-בעומר-פֿײַל?" — האָט דאָס פֿייגעלע ווידער געפֿרעגט.

— „עס איז בײַ ייִדישע קינדער אזא יום-טובֿ. זײ גײען אַרויס אין וואַלד און אין פֿעלד. זײ שפּײַלן זיך. זײ שיסן פֿײַלן — ניט אין פֿייגעלעך. זײ שיסן גלאַט אין דער וועלט אַרײַן. זײ זײנען גוטע קינדער.“

האַבן די פֿייגעלעך שוין מער זיך ניט געשראַקן פֿאַר דער פֿײַל. די ליבע פֿייגעלעך מיט די פֿשרע אײגעלעך זײנען נאַכגעפֿלויגן דער פֿײַל און האָבן איר געוואונטשן :

— „אַ גוט יום-טובֿ דיר, אַ גוט יום-טובֿ דיר, ל"ג-בעומר-פֿײַל!“

ב

אַבער ווי ווײַט קען פֿלײען אַ פֿײַל וואָס מען האָט זי אויסגעשאָסן גלאַט אין דער וועלט אַרײַן? זי איז געפֿלויגן און געפֿלויגן, ביז די פּוּחות זײנען איר אויסגעגאַנגען און זי איז אַראָפּגעפֿאַלן. גײען פֿאַר בײַ ייִנגעלעך מיט פֿײַל-און-פּײַנגס. צווישן זײ איז געווען דאָס ייִנגעלע וואָס האָט אויס-געשאָסן די פֿײַל. דאָס ייִנגעלע האָט דערקענט זײַן פֿײַל, זי אויפֿגעהויבן און געוויזן :

— „זעט, קינדער, דאָס איז מײַן פֿײַל! דאָס איז די פֿײַל וואָס איך האָב פֿרײער אויסגעשאָסן!“

— „ווי אזוי ווײַסטו אַז דאָס איז די פֿײַל וואָס דו האָסט אויסגעשאָסן?“ — פֿרעגן אים די ייִנגלעך.

— „איך האָב געמאַכט אַ מן-דוד אויף איר,“ — האָט דאָס ייִנגעלע געענטפֿערט, — „איר זעט דעם מן-דוד אויף מײַן ל"ג-בעומר-פֿײַל?“

— „טאַקע, טאַקע!“ — האָבן די קינדער געזאָגט, — „אַט איז דער מן-דוד.“

און דאָס ייִנגעלע האָט גענומען די פֿײַל מיטן מן-דוד,

האַט אַנגעשטעלט דעם בויגן און האָט ווידער אויסגעשאַסן
די פֿייל גראַט אין דער וועלט אַרײַן. די פֿייל האָט אויפֿגע-
הויבן זיך זייער הויך, אַז מען האָט זי מער ניט געקענט זען.
און די פֿייגעלעך האָבן זיך פֿאַר דער פֿייל ניט געשראַקן.
זיי האָבן שוין געוואוסט אַז היינט איז ל"ג-בעומר און אַז
ל"ג-בעומר-פֿיילן טוען קיינעם ניט קיין שלעכטס. די פֿייל-
געלעך האָבן געהערט ווי די ייִדישע קינדער זינגען:

ל"ג-בעומר, ל"ג-בעומר,
זיצט, פֿייגעלעך, אויף ביימער.

פֿליט אַ פֿייל פֿון בויגן
אַן פֿליגל און אַן אויגן.

האַט ניט מורא, פֿייגעלעך,
מאַכט ניט צו די אייגעלעך!

און די פֿייגעלעך האָבן די אייגעלעך ניט צוגעמאַכט.
זיי האָבן געקוקט ווי עס פֿלייט די ל"ג-בעומר-פֿייל מיטן מגן-
דוד און פֿלייט, פֿלייט און פֿלייט, ביז זי פֿאַלט אַרײַן אין אַ
טייכל.

האַבן די פֿישעלעך זיך דערשראַקן. זיי האָבן געמיינט אַז
דאָס איז אַ ווענטקע צו כאַפֿן זיי. אָבער די פֿייל האָט זיי
דערציילט:

— „איך בין נאָר אַ ל"ג-בעומר-פֿייל.“
האַבן די פֿישעלעך גענומען טאַנצן און פֿאַטשן מיט די
עקלעך. און די פֿייל איז אַרויפֿגעשוואומען אויפֿן וואַסער.
און די פֿייל איז געשוואומען און געשוואומען אויפֿן וואַסער,
ביז דאָס ייִנגעלע איז געקומען און האָט זי אַרויסגענומען. ער
האַט זי גלייך דערקענט:

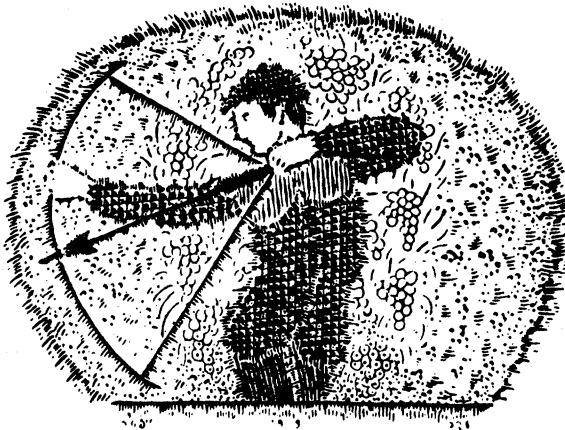
— „דאָס איז דאָך מיין ל"ג-בעומר-פֿייל!“

— „ווי אזוי ווייסטו אז דאס איז דיין פֿייל?“
 — „איך האָב געמאכט אַ מגן־דוד אויף איר. איר זעט?
 אַט איז דער מגן־דוד אויף מיין ל"ג־בעומר־פֿייל!“
 און אלע זינען געווען גליקלעך: די פֿייגעלעך, די פֿי־
 שעלעך און דאָס יינגעלע מיט זיין ל"ג־בעומר־פֿייל.

פֿשר	יום־טוב	פוחות	מגן־דוד	מורא
------	---------	-------	---------	------

פֿ ר א ג ע ס :

1. ווען גייען יידישע קינדער אַרויס אין פֿעלד מיט פֿייל און בויגנס?
2. וואָס האָט דאָס יינגעלע אָנגעזאָגט דער פֿייל?
3. וואָס האָבן די פֿייגעלעך געמיינט?
4. וואָס האָט די פֿייל דערציילט די פֿייגעלעך?
5. ווי אזוי איז די פֿייל אַרײַן אין וואסער?
6. וואָס האָבן די פֿישעלעך געמיינט?
7. ווי אזוי האָט דאָס יינגעלע דערקענט זיין פֿייל?

טיטא און פיטא

טיטא איז א הינטעלע,
א קליינער און א גוטער.
טרינקט ער מילך פֿון טעצל,
עסט ער ברויט מיט פוטער.

און מע וואַשט אים יעדן טאָג,
און מע קעמט אים אויס.
אין א ווייך און וואַרעם בעטל
רוט זיך טיטא אױס.

פיטא איז א יינגעלע —

סאַמע הויט און ביין.

האַט ער ניט קיין ברויט צו עסן,

האַט ער ניט קיין היים.

קלייבט ער דאַרע ברעקלעך אויף,

פֿון יעדער מיסט און קויט,

און ווערט אַנטשלאַפֿן אויף אַ שוועל,

חלומט ער פֿון ברויט . . .

חלומען

דאָס ברעקל ברויט

פֿר אַ ג ע ס :

1. ווער איז טיטאָ ? ווער איז פיטאָ ?
2. פֿאַרוואָס איז טיטאָן גוט ?
3. פֿאַרוואָס איז פיטאָן שלעכט ?

מיט מענטשן אדער אן מענטשן?

אמאל איז געווען א יונגל, האט מען אים גערופן קאפל.
ער האט זיך אריינגענומען אין קאפ א געדאנק — אז אן
מענטשן איז בעסער ווי מיט מענטשן.

ליינט ער זיך איין מאל שלאפן און טראכט: ווי גוט
וואלט געווען, ווען ער זאל זיין איינער אליין אויף דער גאנצ-
צער וועלט.

דערווייל איז ער איינגעשלאפן.

תלומד זיך אים, אז ער איז אין וואלד איינער אליין. א
ווינטל בלאזט, א רעגן פאלט, און ער איז נאקעט. ציטערט
ער פאר קעלט און וויינט.

באווייזט זיך אן אלטער מאן און זאגט:

— „קאפעלע, וואס וויינסטו? האסט דאך געוואלט זיין

אליין — ביסטו אליין.“

— „יא“ — זאגט קאפל, — „אבער וואו זיינען מיניע

קליידער? מיין קישן און מיין קאלדרע?“

— „קליידער, מיין קינד, פאלן ניט פון הימל און וואקסן

ניט אין וואלד. קליידער נייען שניידערס פון שטאף. דעם

שטאף האבן ארבעטער געמאכט.“

— „גוט,“ — זאגט קאפל, — „איצט פארשטיי איך שוין,

אז אן מענטשן וואלט איך קיין קליידער ניט געהאט. גיט

מיד מיניע קליידער, ס'איז מיר קאלט.“

דער אלטער איז אוועק און געבראכט קאפלען די קליי-

דער. קאפל האט זיך אנגעטאן. אים איז ווארעם געווארן

און ער האט זיך צעלאכט:

— „נו, איצט וועל איך זיך שוין באגיין אן מענטשן.“

— „און עסן?“ — פֿרעגט דער אלטער.

— „כזועל שיסן פייגל און עסן.“ — רופט זיך אן קאפל.

— „מיט וואס וועסטו שיסן? מיט א בעזעם?“

— „כ'זועל נעמען ביים פרודער אַ ביקס און שיסן.“
— „און וואו האָט דיין פרודער די ביקס גענומען ? די
ביקס האָבן אַרבעטער געמאַכט.“

קאַפּלען האָט זיך דערווייל פֿאַרוואַלט עסן, נאָר זאָגן
דעם אלטן שעמט ער זיך. דער אלטער וועט ווידער זאָגן,
אַז אַן מענטשן קען מען אַפילו קיין עסן ניט האָבן.

דער אלטער קוקט קאַפּלען אין די אויגן און פֿרעגט :

— „אַז דו שטייסט אויף פֿון שלאָף, וואָס טוסטו ?“

— „וואָס זאַל איך טאָן ? איך וואַש זיך.“

— „און וואו נעמסטו וואַסער ?“

— „פֿון קראַן.“

— „און ווער האָט עס געמאַכט ? פֿאַטראַכט אלץ,

וואָס ביי אַינך איז פֿאַראַן אין שטוב, דיניע ביכער, העפּטן

און זאָג : קאָן אַ מענטש לעבן אויף דער וועלט אַן מענטשן ?“

— „ניין, טייערער זיידע !“ — האָט אויסגערופֿן קאַפּל

און זיך אויפֿגעכאַפּט.

ער קוקט און זעט אַז ער איז אין בעט, ניט אין וואַלד.

פֿון גרויס פֿרייד איז ער אַראָפּ פֿון בעט און אויסגערופֿן :

— „זאַלן לעבן די מענטשן וואָס אַרבעטן !“

יִשְׂרָאֵל פֿאַר אַרבעטער

עס איז געווען אַמאָל אַ תּלמיד פֿון אַ גרויסן רבין. האָט
דער תּלמיד געדונגען אַ פֿאַר אַרבעטער, זיי זאַלן אַריבער-
טראָגן אַ פֿאַס וויין. ביים טראָגן האָט די פֿאַס זיך צעבראַכן
און דער וויין האָט זיך אויסגעגאַסן.

דער תּלמיד איז געוואָרן זייער אין פעס. ער האָט אַראָפּ-
געריסן די רעקלעך פֿון די אַרבעטער. זיינען די אַרבעטער
אוועק צום רבין און האָבן אים דערציילט :

— „מיר האָבן געטראָגן אַ פֿאַס וויין פֿאַר אַייער תּלמיד.

די פאס איז אראפגעפאלן פון אונדזערע הענט און דער ווײַן
האָט זיך אויסגעגאָסן. אַײַער תלמיד איז געוואָרן זייער אין
פעס אויף אונדז און האָט פֿון אונדז אַראָפּגעריסן אונדזערע
רעקלעך. זאָגט אונדז, רבי, האָט ער געדאַרפֿט אזוי טאָן?
דער רבי האָט גלײַך געהייסן זײַן תלמיד, ער זאָל אָפֿ-
געבן די אַרבעטער זייערע רעקלעך. דער תלמיד איז גע-
שטאַנען אַ פֿאַרשעמטער און האָט געזאָגט:

— „איר זײַט גערעכט, רבי!“

די אַרבעטער זײַנען אָבער ניט אַוועק און זיי האָבן ווײַ-
טער גערעדט:

— „עס איז שוין אין מיטן טאָג. מיר וועלן שוין קיין
אַנדער אַרבעט ניט קריגן. ווילן מיר אז אַײַער תלמיד וואָס
האָט אונדז געדונגען זאָל אונדז באַצאָלן פֿאַר אַ טאָג אַר-
בעט.“

— „איר זײַט גערעכט,“ — האָט דער רבי געזאָגט צו די
אַרבעטער. און צו זײַן תלמיד האָט ער געזאָגט: — „באַצאָל
זיי פֿאַרן טאָג אַרבעט!“

— „איר פֿאַרשטיי אײַך ניט, רבי,“ — האָט דער תלמיד
געזאָגט, — „די אַרבעטער האָבן מיר אָנגעמאַכט שאָדן.
איר קען פֿון זיי פֿאַרן שאָדן קיין זאַך ניט קריגן. אָבער פֿאַר-
צאָלן זיי פֿאַר דער אַרבעט דאַרף איר דאָך ניט. דאָס איז
דאָך ניט קיין יושר!“

— „יא, עס איז יושר,“ — האָט דער רבי רואיק געענט-
פֿערט, — „דו האָסט טאַקע געהאַט שאָדן, אָבער זיי, זייער-
רע ווייבער און קינדער וועלן היינט זײַן הונגעריק, אויב דו
וועסט זיי ניט באַצאָלן פֿאַרן טאָג אַרבעט. טאָ זיי אזוי גוט
און באַצאָל זיי.“

דער תלמיד האָט פֿאַדאַנקט דעם רבין און געזאָגט:

— „איר האָב היינט געלערנט פֿון אײַך זייער אַ וויכ-
טיקע זאַך — יושר פֿאַר אַרבעטער.“

תלמיד	רבי	געדונגען	אין פעם
-------	-----	----------	---------

פֿר אַ געס :

1. צו וואָס האָט דער תלמיד געדונגען אַרבעטער ?
2. וואָס האָט פּאַסירט מיט דעם ווײַן ?
3. וואָס האָט דער תלמיד געטאַן ?
4. וואָס האָט דער רבי אים געהייסן טאַן ?
5. וואָס האָבן די אַרבעטער נאָך געוואָלט ?
6. וואָס האָט דער רבי געזאָגט ?
7. האָט דער רבי גוט געטאַן ?

אַ פּאַר קליינע שיכעלעך

אַט-אַ איז אַ הויכער באַרג, אַט-אַ — נידעריק אַ טאַל.
 זיצט אַ שוסטער אויפֿן באַרג מיט אַ האַמער, מיט אַ נאַל.
 קלאַפט דער שוסטער, קלאַפט דרײַ מאַל:
 איינס, צוויי, דרײַ — אויף גיך.
 שטעכט דער שוסטער מיטן נאַל —
 וואַקסן אויס צוויי קליינע שיד.
 זאָגט דער שוסטער:

— „שיכעלעך, גייט!“

גייען שיכעלעך אַוועק וואו די וועלט האָט נאָר אַן עק;
 גייען שיכעלעך אַרום וואו דער שוסטער שיקט זיי אום.

— „גייט נאָך פרויט!“

— „מיר זײַנען גרייט!“

— „גייט נאָך זאַלץ!“

— „אַט-אַ באַלד!“

— „גייט נאָך כריין!“

— „אַט-אַ שוין!“

אין מאַל נעמען שיכעלעך גיין; פֿי אַ טויער פֿלייבן
 שטיין. קלאַפט דאָס רעכטע שיכל איינס, קלאַפט דאָס לינקע
 שיכל צוויי. עפנט זיך אַ טיר פֿאַר זיי. קומען שיכעלעך אַריין,
 זיצט אַ באַרוועס קינד אַליין.

בלויבן שיכלעך דארטן שטיין, ווילן שוין צוריק ניט גיין.
 און דער שוסטער אויפן בארג — ווארט און ווארט, ווארט
 און ווארט . . .

דער אלטער שניידער דאָדל

דער אלטער שניידער דאָדל
 פֿארלירט די שאַרפֿע נאָדל.
 מיט וואָס זשע וועט ער נייען
 אַ קליידעלע פֿאַר לאהן ?
 ער טוט אָן די שפּאַקולן
 און שרייט : — „הערט אויף צו דולן.
 איך זוך שוין פֿון באַגינען
 און קען זי נישט געפֿינען.“

— „דו אלטער שניידער דאָדל,
 דו האַלטסט אין לאַץ די נאָדל.
 אַצינד קענסטו שוין נייען
 אַ קליידעלע פֿאַר לאהן !“

דער אלטער שניידער דאָדל
 צעזינגט זיך — טיראַ-ראָדל.
 אַ שניידערל אַ זינגער
 צעשטעכט זיך באַלד דעם פֿינגער.

איז אויס שוין מיטן נייען
 אַ קליידעלע פֿאַר לאהן.
 דער אַלטער שניידער דאָדל
 צעברעכט פֿאַר פעס די נאָדל.

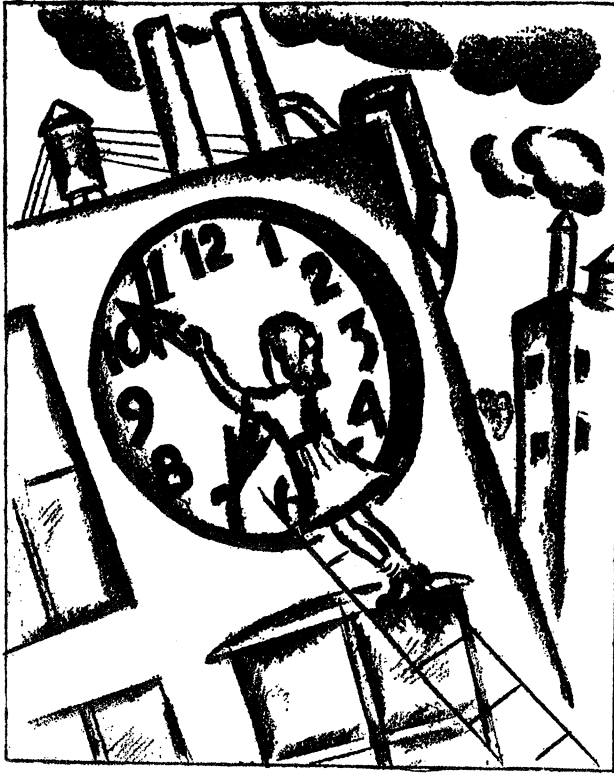
דער שניידער מאַכט געשרייען
 אויף מאַמען און אויף לאהן.
 מיט לאַפקעס שלעפט דאָס קעצל
 דעם פֿאָדעם פֿונעם קלעצל.

לאה	פעס	צעשטעכט זיך	דער פֿאָדעם
-----	-----	-------------	-------------

Allegretto

- פאר - דל - דא - דער - שניי - סטר - אל - דער
 ער וועט זען וואָס סיך - דל - נאָ - פע - שאר - די לירם
 סיט אהן - ל פאר - לט - דע - קליי - א - ען - ניי
 א - ען - ניי - ער וועט זען וואָס
 אהן - ל פאר - לט - דע - קליי

מע רוקט דעם זייגער

א. דער טאטע קומט פֿרי אַהיים

שרהלעס טאטע איז איין מאל אַהיים געקומען פֿון
דער אַרבעט פֿרי. האָט די מאמע געפֿרעגט:

— „וואָס איז געשען?“

— „גאַרנישט,“ — האָט דער טאטע געוואָגט און גע-

לאַכט.

— „ביסט עפעס נישט געזונט?“

— „ניין.“

— „סטרייקסטו?“

— „ניין.“

— „וואָס זשע דען?“ — האָט די מאמע געפֿרעגט.

— „טרעה!“

שרהלעס מאמע האט געקלערט און געקלערט און
באלד זיך דערמאנט:

— „אהא! כהאב גאר פארגעסן. מען האט דאך הינט
גערוקט דעם זייגער.“

שרהלע האט זיך אויך געוואונדערט וואס דער טאטע
איז אהיים געקומען פריער. ווען זי האט געהערט, אז דאס
איז דערפאר וואס מען האט גערוקט דעם זייגער, האט זי
זיך שטארק דערפרייט.

— „מאמע,“ — האט זי געפרעגט, — „אז מען רוקט
דעם זייגער, קומט דער טאטע אהיים פריער?“
— „יא.“

— „קאן מען דאך אלע טאג רוקן דעם זייגער!“

ג. די קינדער פרייען זיך

די מאמע מיטן טאטן האבן געלאכט. שרהלע איז
ארויסגעלאפן אין גאס צו אירע חברים מיט א שמחה:
— „מיין טאטע איז הינט געקומען פרי, ווייל מען האט
גערוקט דעם זייגער.“

— „און מיין טאטע איז אויך געקומען פרי,“ — האט
בערעלע געזאגט.

— „און מייןער אויך,“ — האט יאנקעלע צוגעגעבן.
— „אז מען רוקט די זייגערס, קומען די טאטעס אהיים
פרי.“

— „מע דארף אלע טאג רוקן די זייגערס!“
— „איך ווייס ווי אזוי מען רוקט א זייגער,“ — זאגט
שרהלע.

— „איך אויך.“
— „און איך,“ — זאגט יאנקעלע, — „וועל זאגן מיין
מאמען, וועט זי מיר ווייזן.“

דעם אונטן זיינען די קינדער געווען זייער פריילעך.

ג. די קינדער ווייסן שוין וואָס צו טאָן

אויף מאָרגן, ווען דער זייגער איז געווען פֿיר, האָבן אלע קינדער פֿון דער גאָס איבערגערוקט די זייגערס אויף אַ שעה און אַרויסגעלאָפֿן וואַרטן אויף די מאַמעס.

— „מיין מאַמע,“ — האָט געזאָגט שרהלע, — „וועט פֿאַלד קומען. איך האָב גערוקט דעם זייגער אויף אַ שעה.“
— „און מינער אויך,“ — האָט געזאָגט בערעלע, — „איך האָב גערוקט דעם זייגער אויף צוויי שעה.“
— „און איך,“ — האָט געזאָגט יאַנקעלע, — „האָב אַראָפֿגערוקט ביידע ווייזערס אונטן.“

— „אויב אזוי, דאַרף שוין זיין פֿני דיר נאַכט!“
— „עס איז שוין נאַכט.“
— „פֿאַרוואָס זשע איז נישט פֿינצטער?“ — האָט בערעלע געפֿרעגט.

— „ווייל... די נאַכט ווייס נישט, אז איך האָב גערוקט דעם זייגער.“
— „דאַרפֿסט דעם זייגער אַרויסנעמען אין גאָס, וועט זי זען.“

שרהלע האָט געלאַכט:
— „די נאַכט קוקט נישט אויף יאַנקעלעס זייגער. זי האָט אַליין אַ זייגער...“

ד. אומזיסט געוואַרט

די קינדערלעך זיינען דעם טאָג געשטאַנען און גע-וואַרט. אָבער די מאַמעס זיינען נישט געקומען.
— „פֿאַרוואָס קומען זיי נישט?“ — האָט יאַנקעלע געפֿרעגט.

— „איך גיי פֿרעגן מיין מאַמען.“
— „איך אויך.“
שרהלע איז אַריינגעלאָפֿן אין שטוב צו דער מאַמען מיט אַ טענה:

— „דער טאטע קומט נישט.“
 — „וואָס ווילסטו, מיידעלע, עס איז נאָך פֿרי.“
 — „ניין, עס איז שוין נישט פֿרי. איך האָב גערוקט דעם
 זייגער.“

— „אַבער דער טאטע ווייס דאָך נישט . . .“
 ווען דער טאטע איז געקומען, האָט אים שרהלע גע-
 זאָגט:

— „טאטע, מאָרגן זאָלסטו קומען פֿרי, איך וועל רוקן
 דעם זייגער.“ — דער טאטע האָט געלאַכט:
 — „יא. אַבער אין פֿאַבריק איז דאָך דאָ אַן אַנדער זיי-
 גער.“

שרהלע לויפט צו צום טיש, כאַפט דעם זייגער און גיט
 אים דעם טאָטן.

— „נא! נעם מיט דעם זייגער צו דער אַרבעט און קוק
 אויף מיין זייגער און נישט אויפן זייגער פֿון דער פֿאַבריק.“

ה. ווען די קינדער וועלן גרויס ווערן

אין אַזונט האָבן שוין אַלע קינדער פֿון דער גאַס גע-
 וואוסט, אַז רוקן דעם זייגער פֿון שטוב העלפט גאַרנישט.

— „מע דארף רוקן דעם זייגער פֿון פֿאַבריק.“
 — „מע דארף רוקן אַלע זייגערס פֿון דער גאַנצער
 שטאָט.“

און די קינדער רעדן אָפּ, אַז ווען זיי וועלן ווערן גרעסער,
 וועלן זיי גיין איבער אַלע גאַסן, אין אַלע פֿאַבריקן, אומעטום
 וועלן זיי רוקן פֿאַרויס די זייגערס, אַז די טאטעס זאָלן אַהיים
 קומען פֿרי און נישט דאַרפן אַזוי פֿיל אַרבעטן.

שרה	זיך געוואונדערט	שמחה	שעה	טענה
-----	-----------------	------	-----	------

1. פֿאַרוואָס ווילן קינדער אַז די טאַטעס זאָלן קומען פֿרי אַהיים?
2. פֿאַרוואָס זינען איין מאָל די טאַטעס געקומען פֿון דער אַר-בעט מיט אַ שעה פֿרֿיער ?
3. זינען די טאַטעס געקומען פֿרי ווען די קינדער האָבן אליין גערוקט די זייגערס ?
4. וואָס האָבן די קינדער אָפּגערעדט צו טאָן ווען זיי וועלן גרויס ווערן ?

שלום-עליכם און אַ שוואַרצער יינגל

שלום-עליכם האָט שפּאַצירט מיט זיינעם אַ יונגן פֿרײַנד, אַ ייִדישן שרײַבער. גייען זיי ביידע פֿאַרביי אַ ניט-פֿאַרבויען פֿלאַץ אין אַ ניט-ייִדישער געגנט. זעען זיי, ווי קינדער שפּילן זיך. שטעלט זיך שלום-עליכם אָפּ און קוקט זיך צו. שלום-עליכם האָט הנאה געהאַט פֿון דעם ווי קינדער שפּילן זיך. דערזעט שלום-עליכם אַז אין אַ זײַט שטייט אַ שוואַר-צער יינגל פֿון אַ יאָר זעקס צי זיבן. ער קוקט מיט זײַנע גלאַנ-ציקע אויגן אויף די קינדער. ער וואָלט געוואָלט מיטשפּילן, אָבער ער האָט מורא — אפּשר וועט מען אים אַוועקטרייבן. שלום-עליכם שטייט אַזוי און קוקט. קומט צו לויפֿן אַ יינגל מיט רויטע האָר און מיט אַ רונד פנים. ער האָלט אַ שטיק קוכן אין מויל און גאָר אַ גרויס שטיק אין דער האַנט. ער קומט צו צו די קינדער.

די קינדער רינגלען אַרום דעם יינגל מיטן קוכן און דער יינגל נעמט טיילן יעדערן אַ פּיס. יעדער קינד קריגט אַ פּיס — ווער אַ גרעסערן, ווער אַ קלענערן. דער שוואַרצער יינגל קוקט פֿון ווייטן. זײַנע אויגן גלאַנצן נאָך מער. ער-שטעלט עטלעכע טריט צוצוקומען נעענטער. אָבער ער גייט ניט צו. קיינער קוקט ניט אין זײַן זײַט. די אויגן פֿייען שוואַרצן יינגל ווערן טרויעריקער און פֿיכטער. שלום-עליכם בעט זײַן יונגן פֿרײַנד:

— „רויפֿט צו אין בעקערֿי און ברענגט א שטיק קוכן,
 אָבער קויפֿט דעם בעסטן וואָס איר קענט קריגן!“
 יענער האָט עס געמאָן. דער שוואַרצער יינגל האָט מיט
 דאָנק צוגענומען דאָס שטיק קוכן וואָס שלום-עליכם האָט
 אים געגעבן. צו זיינע ווייסע „פֿריינד“ איז ער שוין גיט צו־
 ריקגעגאָנגען.

— „אזוי יונג און שוין געבעך פֿאַרשוואַרצט!“ — זאָגט
 שלום-עליכם, אזוי ווי ער גיט זיך א זאָג אין זיינע מעשיות:
 האַלב אין ערנסט, האַלב אין שפּאַס.

הנאה	מורא	אפשר	פנים
------	------	------	------

פֿר אַ ג ע ס :

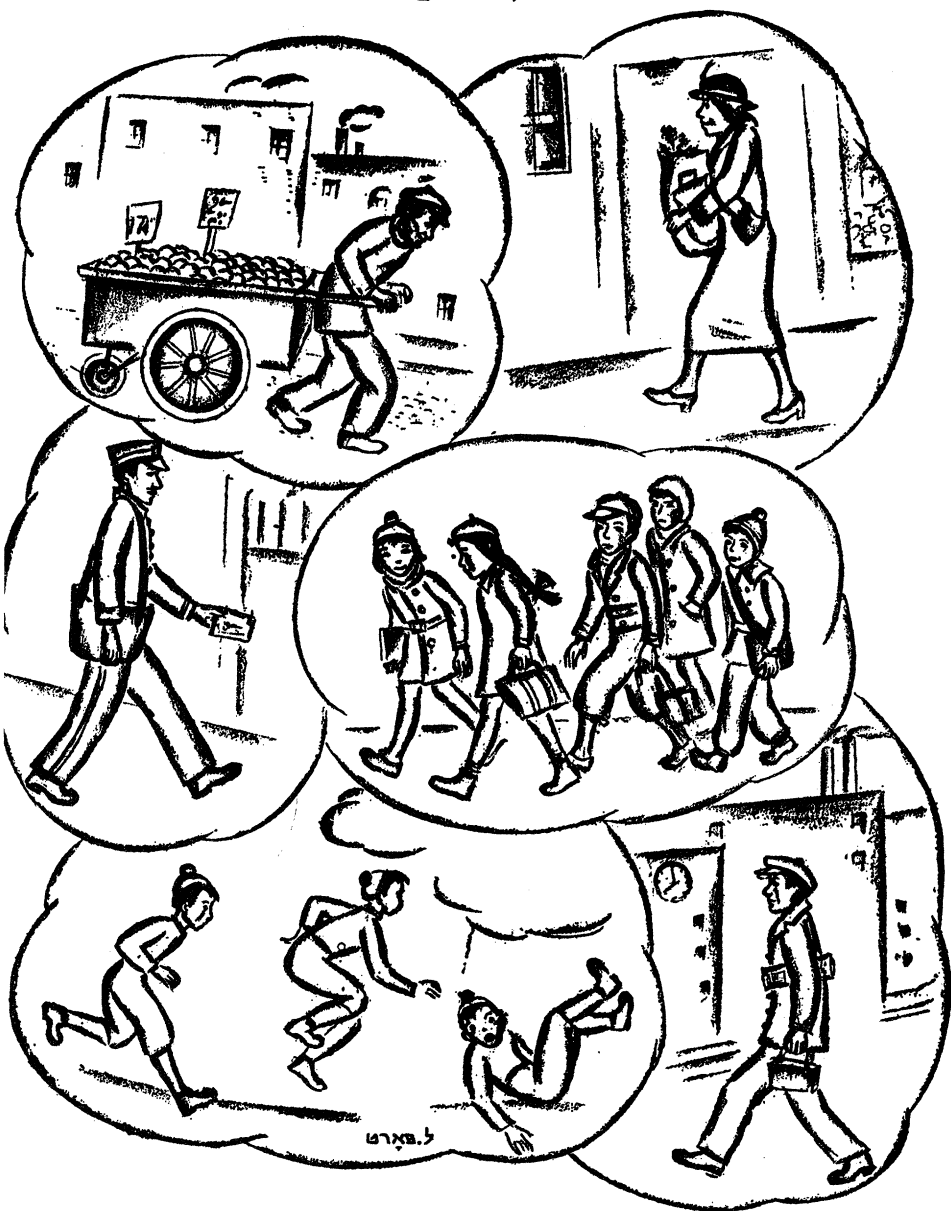
1. וויסן מיר פֿון דער מעשה אָז שלום-עליכם האָט ליב גע-
 האָט קינדער ?
2. וואָס האָט ער געזען אויף אַ ניט-פֿאַרבוטן פּלאַץ ?
3. ווער איז געשטאַנען אין אַ זיט און זיך געשפּילט מיט
 די קינדער ?
4. וואָס האָט אַ יינגל געגעבן די קינדער ?
5. האָט דער שוואַרצער יינגל אויך באַקומען אַ שטיק קוכן ?
6. וואָס האָט שלום-עליכם געבעטן זיין יונגן פֿריינד ?
7. וואָס האָט שלום-עליכם געזאָגט וועגן שוואַרצן יינגל ?

קינדערלעך שפּילן זיך

קינדערלעך שפּילן זיך
 אין גליקלעכער שעה,
 היינט איז זונשיין
 און מאַרגן ניטאָ.

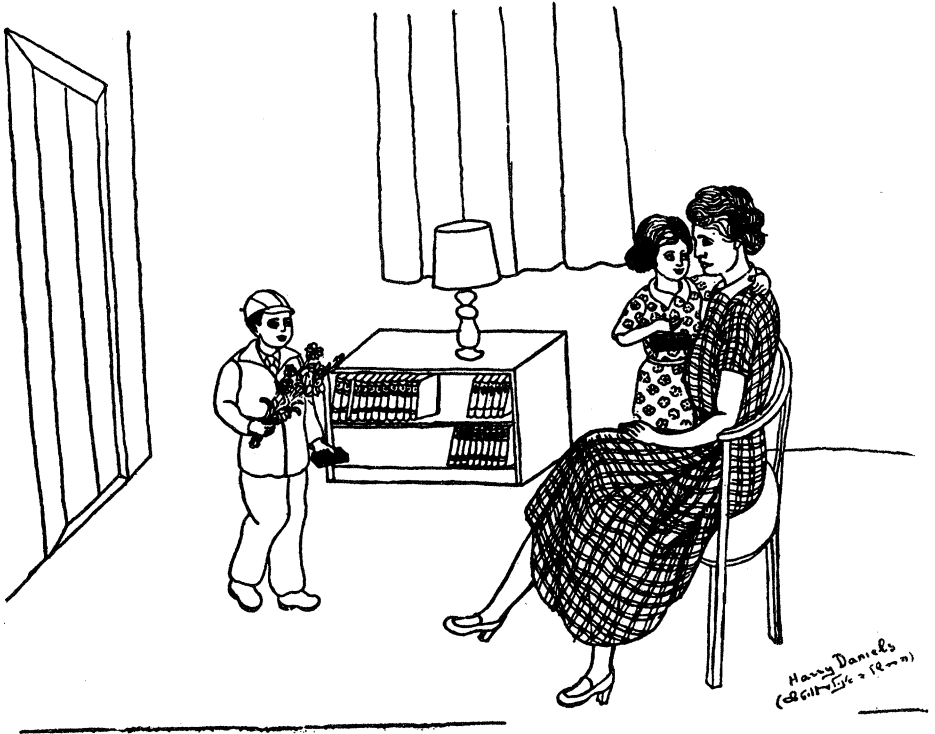
גלעקעלעך קלינגען —
 א זילבערנער קלונג!
 נאָך אַ מאָל, קינדער,
 אַ זונג און אַ שפרונג!

אין גאס

דערצייל וואָס דו זעסט אויף די בילדער.

מוטערסטאג

אויפגעשטאנען זיינען מיר
פריער פארן מאָרגן.
הײַנט איז מאַמעס יום-טובֿ-טאָג,
דאַרף זי גאַרנישט זאָרגן.

אויסגערייניקט, אויפגערוימט
האַבן מיר די דירה.
מעג די מאַמע גיין אַ טאַגן
מיט די קינדער אירע.

מוטערסטאג

אלע קינדער האָבן זיך געגרייט צו מוטערסטאָג. אין שול האָט מען זיך אויך געגרייט צו מוטערסטאָג און דער לערער האָט געזאָגט די קינדער, אז זיי זאָלן אָנשרײַבן אַ קאָמפּאָזיציע וועגן דער מאַמען.

דודל האָט נישט געוואוסט ווי אָנצוהײבן די קאָמפּאָזיציע. אין אַוונט האָט ער געפרעגט דעם מאַטן וואָס ער זאָל שרײַבן אין דער קאָמפּאָזיציע וועגן דער מאַמען. דודלס מאַטע האָט אַ שמייכל געטאָן און געזאָגט:

— „זייער איינפאך, שרײַב אזוי: אלע מאמעס זיינען שלעכט, אָבער מיין מאמע איז די ערגסטע. אין דער פֿרי הייסט זי מיר אויפֿשטיין, זי הייסט מיר זיך וואַשן מיט קאלט וואַסער, זי הייסט מיר מאַכן די היימאַרבעט, זי הייסט מיר טאָן אלע זאַכן וואָס איך וויל נישט טאָן.“

דודל האָט געלאַכט: „אזוי טוען אלע גוטע מאמעס.“

— „נו, אויב דו ווייסט וואָס אלע גוטע מאמעס טוען, שרײַב אַרײַן די קאָמפּאָזיציע.“

אלע קינדער האָבן אָנגעשריבן קאָמפּאָזיציעס וועגן דער מאַמען. דודלס קאָמפּאָזיציע איז געווען די בעסטע. ער האָט אָנגעהויבן די קאָמפּאָזיציע מיט אַ ליד:

אַלצדינג קריגט מען דאָך צו קויפֿן,
אַלצדינג קריגט מען אין דער וועלט,

נאָר אַ מאַמע, זי איז איינע,
נאָר זי קריגט מען נישט פֿאַר קיין געלט.

דער לערער האָט זייער געלויבט דודלען פֿאַר דער שיי-
נער קאַמפּאָזיציע.

ווען דודל איז געקומען אַהיים האָט ער געלייענט דער
מאַמען זיין קאַמפּאָזיציע. די מאַמע האָט אים געקושט, גע-
לעט און זי האָט געפֿרעגט :

— „הייסט עס אַז דו האַסט אַ גוטע מאַמע?“

— „די בעסטע“, האָט דודל געזאָגט.

שפעטער איז דודל אַרויס זיך שפּילן מיט די חברים. עס
איז שוין געוואָרן אַוונט און דודלס מאַמע איז אַרוסגעקומען
אין גאס און גענומען רופן איר קינד :

— „דודל, דודל!“

אַבער דודל האָט נישט געהערט ווי די מאַמע רופֿט. די
מאַמע האָט אים געדאַרפֿט נאַכיאַגן און אַנכאַפֿן בני דער
האַנט: — „דודל!“

— „וואָס איז?“ — האָט דודל געפֿרעגט.

— „דער טאַטע קומט פֿאַרד אַהיים. גיי אין קראָס און
ברענג מיר ברויט.“

— „שפעטער, מאַמע.“

— „גיי שוין! איך דאַרף שוין!“

— „גיי אַליין, מאַמע, עס איז דאָך נאָר אַ טריט.“

— „דודל!“

— „איך וויל זיך נאָך שפּילן.“

די מאַמע האָט גאַרנישט געזאָגט מער און איז אַליין
אוועק אין קראָס קויפֿן ברויט.

* *

ווען מען האָט פֿאַרענדיקט עסן, האָט דודל געלייענט
פֿאַרן טאַטן די קאַמפּאָזיציע וועגן דער מאַמען. דער טאַטע

האַט געזאָגט אַז די קאַמפּאָזיציע איז אַ גוטע. אָבער די מאַמע האָט געזאָגט אַז די קאַמפּאָזיציע טויג נישט.

— „פאַרוואָס?“ — האָט דער טאַטע געפּרעגט.

— „ווייל אַלץ וואָס דודל שרײַבט איז ניט אמת,“ — האָט די מאַמע געזאָגט.

— „וואָס איז נישט אמת?“ — האָט דער טאַטע ווידער געפּרעגט.

— „ער שרײַבט אַז ער האָט ליב די מאַמע, אַז אַ מאַמע קריגט מען נישט פאַר קיין שום געלט אין דער וועלט, אָבער ווען איך האָב אים געשיקט קויפֿן ברויט . . .“

דודל האָט אַראָפּגעלאָזט די אויגן. זיי זײַנען פֿול גע-וואָרן מיט טרערן.

— „זיי מיר מוחל, מאַמע.“ — דודל איז צוגעקומען צו דער מאַמען, האָט זי אַרומגענומען און האָט צוגעזאָגט אַז ער וועט אַלע מאָל, אַלע מאָל פֿאַלגן זײַן מאַמען. די מאַמע האָט אים מוחל געווען.

אַרומגענומען	מוחל זײַן	חברים
--------------	-----------	-------

פֿר אַ ג ע פ :

1. וואָס שענקט איר דער מוטער צו מוטערסטאָג?
2. איז אַ קאַמפּאָזיציע אויף ייִדיש אַ גוטע מתנה פֿאַר דער מאַמען?
3. וואָס האָט דער טאַטע געזאָגט דודלען, ער זאָל שרײַבן אין דער קאַמפּאָזיציע?
4. וואָס האָט דודל געשריבן אין דער קאַמפּאָזיציע?
5. פֿאַרוואָס האָט די מאַמע געזאָגט אַז דודל האָט געשריבן ניט אמת?
6. האָט די מאַמע מוחל געווען דודלען?
7. צי טרעפֿט זיך אַז איר ענטפֿערט אויך: „שפעטער“, ווען די מאַמע בעט עפעס?

א וויגליד

אליע-ליוליע, אליע-ליוליע –
 שלאָף, מיין טייערער, און רו;
 וואויל איז דעם וואָס האָט אַ מאַמע
 און אַ וויגעלע דערצו.

אַלצדינג קען מען נאָך געפֿינען,
 אַלצדינג קריגט מען נאָך פֿאַר געלט;
 נאָר אַ מאַמע, זי איז איינע –
 מערניט איינע אויף דער וועלט.

שלאָף, מיין טייערער, מיין ליבער,
 מאַך די אויגן צו און רו;
 גוט איז דעם וואָס האָט אַ מאַמע.
 אליע-ליוליע ליוליע-ליו.

Andantino

לייט לייט לייט לייט לייט לייט לייט לייט

רו און רער - ט- סיי סיי סיי סלאָף

א און סט - סא א האָט וואָס דעם איז וואויל

לייט לייט לייט לייט לייט לייט לייט לייט

לייט לייט

שְׁבוּעוֹת

כִּזְעֵי אֵין דַּעַר הַיֵּךְ	פֶּסַח אַוּעֶק, שְׁבוּעוֹת גַּעְקוּמַעַן.
פֵּיגַעְלַעךְ שַׁינַע,	וואַרַעמַע טַעג,
לויבן זַי אַוּיךְ	גַרַעזַעלַעךְ, פֶּלומַעַן.
מִשֶּׁה רַפִּינֹו.	
נֶאָר אַוּיף צוּוּי טַעג	ס'רוּישן אֵין וואַלד
שְׁבוּעוֹת גַּעְקוּמַעַן;	פֵּימַעלַעךְ גַרִינַע,
גַיט עַר אַוּעֶק -	זאַגן אַ סוּד
פֶּלִיפֶּן אַונדז פֶּלומַעַן.	פֶּון דַעם פֶּאַרג סִינִי.

מִשֶּׁה רַפִּינֹו	פֶּאַרג סִינִי	דַעַר סוּד
-------------------	----------------	------------

Andantino

סטן-קו - נט עות-נו - וועק-א סה - פ
 סטן-בלו לעך-זע - גרע סטן סע - רע - ווא
 נע - גרי לעך - סע-ביי וואלד אין טן-ס'רוי
 ני - סי פארג דעם פון סוד א גן - זא

דאס צענטע געבאט

אלע קינדער האבן געהאט אויף פסח נייע קליידער. נאך שלמהלע האט נישט געהאט קיין נייע קליידער אויף פסח. זיין פאטער האט ניט געארבעט און ער האט ניט געהאט קיין געלט צו קויפן שלמהלען נייע קליידער אויף פסח.

אבער נאך פסח האט דער פאטער שוין געארבעט. אז עס איז געקומען דער יום-טוב שבועות האט שלמהלע גע-האט נייע קליידער. שלמהלע איז געווען זייער צופרידן.

שלמהלע איז געקומען אין שול. ער האט געוווין זיינע חברים ווי שוין ער איז אנגעטאן. די קליידער וואס מען האט געקויפט זיינע חברים אויף פסח זיינען שוין ניט געווען ני. שלמהלע איז איצט געווען אויסגעפוצט.

איין יינגל האט עס פארדראסן. האט ער געזאגט:

— „דיינע נייע קליידער זיינען מיאוס.“

די קינדער זיינען אריין אין קלאס. אויפן טאוול זיינען געווען אנגעשריבן די צען געבאט. נאך אונטן איז געווען דאס לעצטע, דאס צענטע געבאט: „וויל ניט דאס וואס איז ניט דיינס.“

דער יינגל האט דערזען דאס לעצטע געבאט און ער האט זיך פארשעמט. ער האט אראפגעלאזט דעם קאפ און געשוויגן.

שלמהלע איז געווען א גוטער חבר און ער האט אלץ פארשטאנען. ער איז צוגעגאנגען צום יינגל און געזאגט:

— „מיר זיינען דאך חברים ווי פריער. ניט אמת?“

דער יינגל האט אים געגעבן די האנט און זיי זיינען גע-בליבן גוטע חברים.

דאס געבאט	פסח	שבועות	אויסגעפוצט
-----------	-----	--------	------------

פֿר א ג ע פ :

1. פֿאַרוואָס האָט שלמהלע נישט געהאַט קיין נייע קליידער אויף פסח ?
2. וואָס האָט געזאָגט דער ייִנגל וואָס אים האָט פֿאַרדראַסן וואָס שלמהלע האָט איצט נייע קליידער ?
3. וואָס איז געווען אָנגעשריבן אויפֿן טאַוול ?
4. וואָס האָט דער ייִנגל איצט פֿאַרשטאַנען ?

די גאַנצע תורה אויף איין פֿום

עם האָבן געלעבט צוויי גרויסע ייִדישע געלערנטע. איינער האָט געהייסן שמאי און דער צווייטער האָט געהייסן הלל.

איין מאל איז אַ ניט־ייד געקומען צו שמאין און האָט גע־זאָגט :

— „איך וויל ווערן אַ ייד. אָבער איך וויל אַז דו זאָלסט מיך לערנען די גאַנצע ייִדישע תורה, אַט ווי איך שטיי דאָ אויף איין פֿום.“

שמאי איז געוואָרן אין פעם און האָט געענטפֿערט :

— „די ייִדישע תורה קען מען נישט אויסלערנען אין אַ קורצער ווײַלע, אין עטלעכע מינוט. די תורה איז גרויס און מע קען זי נישט קענען אין אַ פֿאַר מינוט. גיי פֿון דאַנען. דו זאָכסט פֿון מיר!“

איז דער ניט־ייד אוועק צו הללן און האָט אים געזאָגט דאָס זעלביקע :

— „איך וויל ווערן אַ ייד. אָבער איך וויל אַז דו זאָלסט מיך לערנען די גאַנצע ייִדישע תורה, אַט ווי איך שטיי דאָ אויף איין פֿום.“

האָט הלל אַ שמייכל געטאָן און האָט געענטפֿערט :

— „דאָס איז זייער גרינג. מו נישט אַ צווייטן וואָס דו

ווילסט ניט אז מע זאל עס דיר טאן. דאס איז די גאנצע יידי-
שע תורה. אל דאס איבעריקע איז נאר א דערקלערונג. און
אויב דו ווילסט מער — גיי און לערן!"
דעם ניט-ייד איז זייער געפעלן געווארן דער קורצער
ענטפער. ער איז געווארן א ייד און ער האט געלערנט די
גאנצע יידישע תורה.

די דערקלערונג	אין פעס	הלל	תורה
---------------	---------	-----	------

פ ר א ג ע ט :

1. וואס האט דער ניט-ייד געזאגט שמאין ?
2. וואס האט שמאי געענטפערט ?
3. וואס האט דער ניט-ייד געזאגט הללן ?
4. וואס האט הלל געענטפערט ?
5. וואס האט דער ניט-ייד געטאן ?

דער לױתן און דער פּוקס

דער קיניג פון די פּיש, דער לױתן, האָט זיך דערוואוסט אז אויף דער ערד איז דאָ אַ באַשעפֿעניש וואָס איז קליגער פון אַלע אנדערע חיות. דאָס איז דער פּוקס. האָט דער לױתן געוואָלט ווערן אזוי קלוג ווי דער פּוקס.

דער לױתן האָט געמיינט אז די גאַנצע חכמה איז אין דעם האַרץ פון אַ באַשעפֿעניש. האָט דער לױתן געטראַכט: ווען איך וועל אויפֿעסן דאָס האַרץ פון דעם פּוקס, וועל איך ווערן גאָר קליגער פון דעם פּוקס. צו מײַן גאַנצער חכמה וועט צוקומען די חכמה פון דעם פּוקס.

האָט ער געשיקט פּיר גרויסע פּיש, זיי זאָלן כאַפֿן דעם פּוקס און אים ברענגען צו אים. זײַנען די פּיר פּיש געשוואוּר-מען און געשוואומען, ביז זיי האָבן דערזען דעם פּוקס בײַם ברעג ים. האָבן די פּיש געזאָגט צו דעם פּוקס:

— „אונדזער קיניג, דער לױתן, איז אַלט. ער האַלט בײַם שטאַרבן. האָט ער געהערט אז דו ביסט די קלינסטע חיה אויף דער וועלט. האָט ער געזאָגט: — זאָל דער פּוקס זײַן אײַער קיניג. אין מיטן ים איז דאָ אַ גרויסער פֿעלדז. ברענגט דעם פּוקס צום פֿעלדז אין מיטן ים און קרוינט אים דאָרטן פֿאַרן קיניג פון אַלע פּיש.“

— „גוט,“ — האָט געזאָגט דער פּוקס, — „איך וועל זײַן אײַער קיניג. אָבער ווי קען איך קומען צום פֿעלדז אין מיטן ים? איך קען דאָך נישט שווימען.“

האָבן די פּיש געזאָגט: — „מיר זײַנען פּיר. שטעל אַ פּוס אויף יעדן פּיש באַזונדער. מיר וועלן שווימען אויף דער אײַבערפֿלאַך פון וואַסער און מיר וועלן דײַך ברענגען צום פֿעלדז אין מיטן ים. דאָרטן וועלן אַלע פּיש דײַך קרוינען פֿאַר זײַער קיניג.“

דער פּוקס האָט זיי געגלייבט. די פּיש זײַנען צוגעשוואוּר-מען גאָר גאַענט צום ברעג. דער פּוקס האָט זיך געשטעלט

אויף די פֿיש און די פֿיש האָבן אים געזאָלט ברענגען צום פֿעלדן.

מען איז געווען שוין ווייט אין ים. האָבן די פֿיש גע-
זאָגט :

— „אומזיסט זאָגט מען, אז דו ביסט אזוי קלוג. מיר זיינען קליגער פֿון דיר. מיר האָבן דיר אָפּגענאַרט. אונדזער קיניג, דער לויטן, וויל אויפֿעסן דיין האַרץ. דערפֿאַר האָט ער אונדז געהייסן דיר ברענגען צו אים.“

— „פֿאַרוואָס האָט איר דאָס מיר פֿריער ניט געזאָגט?“
— האָט דער פֿוקס געפרעגט, — „איך האָב דאָך נישט מיין האַרץ מיט זיך!“

— „וואָס הייסט דו האָסט ניט דיין האַרץ מיט זיך?!“
— „מיר פֿוקסן נעמען ניט מיט דאָס האַרץ מיט זיך ווען מיר לויפֿן אַרום. מיר פֿאַהאַלטן דאָס האַרץ, פֿרי מיר זאָלן עס נישט פֿאַרלירן. איצט, ווען איר וועט מיך ברענג-
גען אָן אַ האַרץ צום לויטן, וועט אייער קיניג זיין אין פעס
אויף אייך און וועט אייך פֿאַשטראָפֿן.“

— „וואָס זאָלן מיר טאָן?“ — האָבן די פֿיש געפרעגט.
— „ברענגט מיך צוריק צום ברעג, וועל איך נעמען
דאָס האַרץ מייןס פֿון פֿאַהעלטעניש און מיט פֿרייד ברענגען
עס אייער קיניג ווי אַ מתנת. ער וועט מיך פֿאַלויגען און ער
וועט אייך אויך פֿאַלויגען.“

די פֿיש האָבן געטאָן ווי דער פֿוקס האָט זיי געזאָגט און
— דאָס האַרץ פֿון פֿוקס איז נאָך אַלץ ביים פֿוקס.

פֿאַשעפעניש	חכמה	ים	פֿאַהעלטעניש	מתנת
-------------	------	----	--------------	------

פֿ ר א ג ע ס :

1. פֿאַרוואָס האָט דער לויטן געוואָלט אויפֿעסן דאָס האַרץ פֿון פֿוקס?
2. ווי אזוי האָבן די פֿיש אָפּגענאַרט דעם פֿוקס?
3. ווי אזוי האָט דער פֿוקס אָפּגענאַרט די פֿיש?

דריי קלונע עצות

א מאן איז ארומגעגאנגען אין זיין גארטן. האָט ער גע-
זען ווי אַ פייגעלע האָט זיך פאַרפלאַנטערט אין אַ נעץ. האָט
ער באַפרייט דאָס פייגעלע פֿון נעץ און גענומען עס אין
האַנט אַרײַן. האָט דאָס פייגעלע גערעדט צו אים מיט אַ
מענטשלעכן קול:

— „לאַז מיר אָפּ. דו דאַרפסט דאָך מיר נישט. איך
בין ניט שייך; איך קען ניט זינגען און צום עסן טויג איך
אויך ניט. אויב דו וועסט מיר באַפרייען, וועל איך דיר געבן
דריי גוטע עצות.“

האַט דער מענטש געזאָגט: — „גוט. גיב מיר די עצות.“
האַט דאָס פייגעלע געזאָגט:

— „מיין ערשטע עצה איז: זאָרג ניט וועגן דעם וואָס
איז שוין פאַרביי. מיין צווייטע עצה איז: וויל ניט דאָס וואָס
דו קענסט ניט קריגן. מיין דריטע עצה איז: גלייב ניט אין
דעם וואָס קען ניט זיין.“

דעם מאָן זיינען געפֿעלן געוואָרן די עצות און ער האָט
אָפגעלאָזט דאָס פייגעלע. האָט דאָס פייגעלע זיך צעלאַכט
ווי אַ מענטש.

— „וואָס לאַכסטו?“ — האָט דער מענטש געפֿרעגט.
און דאָס פייגעלע האָט געענטפֿערט: — „איך לאַך פֿון דיר,
ווייל איך האָב דיר אָפגענאַרט. אינעווייניק אין זיך האָב
איך אַ דימענט וואָס איז גרויס ווי אַן איי.“
האַט דער מענטש געזאָגט:

— „פייגעלע טייערס, קום צו מיר צוריק. איך וועל דיר
געבן קערנדלעך צו עסן און וואַסער צו טרינקען. דו וועסט
דאָך באַלד אויסגיין פֿון הונגער און פֿון קעלט, ווען דער
קאַלטער ווינטער וועט קומען.“

האַט דאָס פייגעלע נאָך מער געלאַכט און געזאָגט:

— „דו האַסט שוין פֿאַרנעסן אַלע דרײַ עצות. מיין ער-
 שטע עצה איז געווען: זאָרג זיך ניט וועגן דעם וואָס איז
 שוין פֿאַרבײַ. און דײַך פֿאַרדריסט וואָס דו האַסט מיך אָפּגע-
 לאָזן. מיין צווייטע עצה איז געווען: ווײַל ניט וואָס דו קענסט
 ניט קריגן, און דו ווײַלסט מיך איצט קריגן צוריק. מיין דריטע
 עצה איז געווען: גלייב ניט אין דעם וואָס קען ניט זײַן. און
 דו גלייבסט שוין מינע רייד וועגן אַ דימענט אין מיר וואָס
 איז גרויס ווי אַן אײַ.“
 דאָס פֿייגעלע איז אוועקגעפֿלויגן.

עצה	עצות	זיך זאָרגן	עם פֿאַרדריסט מיך
-----	------	------------	-------------------

פֿראַגעס:

1. זײַנען די דרײַ עצות טאַקע קלוגע עצות?
2. וועלכע עצה איז די קליגסטע?
3. פֿאַרוואָס האָט דער מענטש אָפּגעלאָזט דאָס פֿייגעלע?
4. ווי האָט דער מענטש געוואָלט קריגן דאָס פֿייגעלע צוריק?
5. האָט דער מענטש געפֿאַלגט די קלוגע עצות פֿון דעם פֿייגעלע?

דאס יינגעלע מיטן רינגעלע

1

אמאל איז געווען א יינגעלע, האָט ער געהאַט אַ רינגעלע. שפּילט ער זיך אזוי איין מאל אין גאָס. גליטשט זיך בײַ אים אַראָפּ דאָס רינגעלע פֿון פּינגערל און נעמט זיך קײַקלען און קײַקלען, ביז עס איז ניט געוואָרן.

ווייס ניט דאָס יינגעלע, וואו ס'איז אַהינגעקומען זײַן רינגעלע. זוכט ער אַהין, אַהער — ניטאָ דאָס רינגעלע!

גייט פֿאַרביי אַ ציגײַנערקע. זעט זי, דאָס יינגעלע זוכט עפעס, פֿרעגט זי בײַ אים:

— „וואָס זוכסטו, יינגעלע?“

ענטפֿערט דאָס יינגעלע:

— „איך זוך מיין רינגעלע.“

זאָגט צו אים די ציגײַנערקע:

— „קום, יינגעלע, איך וועל דיר ווייזן, וואו דיין רינגעלע

איז.“

מיינט דאָס יינגעלע, אַז די ציגײַנערקע ווייס פֿון זײַן רינגעלע, נעמט ער מיט איר גיין. גייען זיי אזוי און גייען,

ביז דעם יינגעלע האָבן גענומען די פֿיסלעך וויי טאָן.
 פֿרעגט דאָס יינגעלע:
 — „איז נאָך ווײַט צו מיין רינגעלע?“
 ענטפֿערט די ציגיינערקע:
 — „נאָך אַ ביסעלע, יינגעלע, און מיר וועלן קומען צו
 דיין רינגעלע.“

2

זײַנען זיי אזוי געגאנגען, ביז זיי זײַנען געקומען אויף אַ
 פֿעלד. דאָרטן זײַנען געשטאנען בוידן מיט אַ סך ציגיינער
 און ציגיינערקעס און ציגיינערלעך.
 האָט די ציגיינערקע צוגעפֿירט דאָס יינגעלע פֿונעם
 רינגעלע צו די ציגיינער מיט די ציגיינערקעס און זיי האָבן אלע
 גענומען ריידן צווישן זיך אויף זייער לשון, אויף ציגיינער־
 לשון. דאָס יינגעלע פֿונעם רינגעלע האָט גאַרנישט ניט פֿאַר־
 שטאַנען.

רופֿט זיך אָן דאָס יינגעלע צו דער ציגיינערקע:
 — „גו, וואו איז מיין רינגעלע?“
 ענטפֿערט די ציגיינערקע:
 — „אויף וואָס דאַרפֿסטו דיין רינגעלע? דו פֿלײַב פֿע־
 סער דאָ, יינגעלע.“
 זאָגט דאָס יינגעלע:
 — „גיב מיר מיין רינגעלע, און איך וועל גיין אַהיים.“
 זאָגט די ציגיינערקע:
 — „גיין, אַהיים וועסטו ניט גיין. דו וועסט דאָ פֿלײַבן
 מיט אונדז און ווערן אזא ציגיינער ווי מיר.“
 האָט דאָס יינגעלע גענומען וויינען און בעטן זיך:
 — „גיין, איך וויל ניט זײַן קיין ציגיינער. איך וויל גיין
 אַהיים צו מיין טאַטן, צו מיין מאַמען.“
 האָבן די ציגיינער אים אויסגעלאַכט. זיי האָבן אים

ארינגעווארפן אין בויד און אים געהייסן זיין שמיל. אויב
ניט — וועלן זיי אים שלאגן.

ליגט דאס יינגעלע פונעם רינגעלע אין דער בויד און
טראכט, וואס וועט דא ווערן מיט אים: ווי אזוי וועט ער קו-
מען אהיים צו טאטע-מאמען?

און אין רינגעלע האט דאס יינגעלע אין גאנצן פאר-
געסן. ער איז געלעגן שמיל ווי א קאטינקע, ביז עס איז גע-
ווארן נאכט.

אז עס איז געווארן נאכט, האבן די ציגיינער פונאנדער-
געלייגט גרויסע פייערן און גענומען שפילן און טאנצן און
זינגען אויף ציגיינער-לשון.

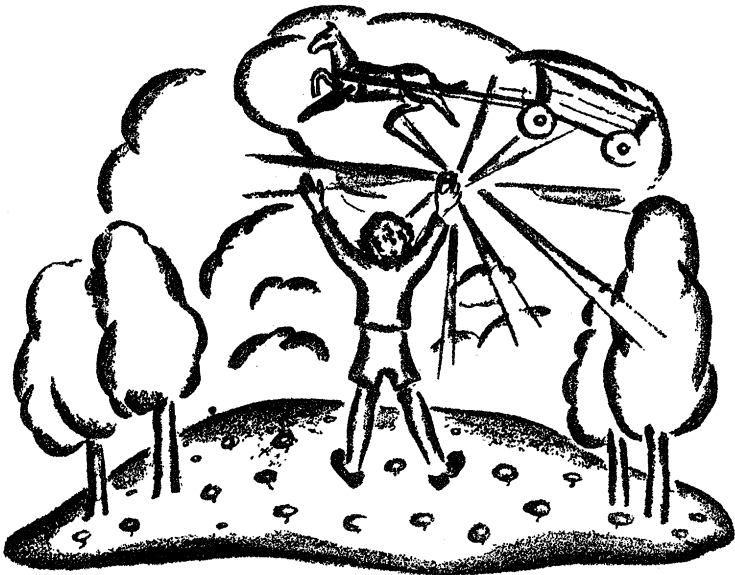
אז דאס יינגעלע פונעם רינגעלע האט דערהערט ווי די
ציגיינער זינגען און טאנצן ארום די פייערן, האט זיך אים
אויך פארוואלט זינגען און שפרינגען מיט זיי צוזאמען.

איז דאס יינגעלע ארויס פון בויד און גענומען טאנצן מיט
די ציגיינער און זינגען זייערע לידער. און די ציגיינער זינגען
געווען אזוי פריילעך, אז זיי האבן אים גארנישט באמערקט.
און זיי האבן אזוי לאנג געטאנצט, ביז זיי האבן זיך אינגע-
מאטערט און זינגען אנידערגעפאלן אויף דער ערד און איינ-
געשלאפן. און דאס יינגעלע פונעם רינגעלע איז אויך איינ-
געשלאפן.

3

שלאפט אזוי דאס יינגעלע פונעם רינגעלע. מיט א מאל
דערפילט ער עפעס אין האנט. טאפט ער דאס און טאפט
און טאפט: אהא, זיין רינגעלע! ווילט זיך אים ניט גלייבן,
כאפט ער זיך אויף און גיט א קוק: טאקע זיין רינגעלע!
וואונדערט ער זיך: ווי אזוי קומט צו אים זיין רינגע-
לע? נעמט דאס רינגעלע ריידן צו אים, ווי א מענטש
רעדט:

— „יינגעלע, יינגעלע!

איך בין דיין רינגעלע!"

און דאס רינגעלע דערציילט דעם יינגעלע, אז בעת די צייגנערקע האט צוגעגנבעט דאס יינגעלע, איז פארבייגע-גאנגען א צייגנער און האט צוגעגנבעט דאס רינגעלע און אזוי איז דאס רינגעלע געקומען צו דעם זעלבן ארט, וואו דאס יינגעלע.

— „איך האב געזען, יינגעלע“ — האט געזאגט דאס רינגעלע, — „ווי דו ביסט געלעגן אין בויד. איך בין געלעגן ביים צייגנער אין קעשענע און ווען דו ביסט ארויס פון בויד טאנצן, בין איך אויך ארויס פון קעשענע און האב אויך גע-טאנצט און געדרייט זיך גלייך מיט דיר, נאר דו האסט מיך נישט געזען. ווען אלע זיינען איינגעשלאפן און דו אויך, בין איך צו דיר געקומען און האב דיר אויפגעוועקט. קום מיט מיר, יינגעלע, אהיים, טאטע-מאמע זיינען דארטן אליין.“

זאגט דאס יינגעלע:

— „אבער איך ווייס נישט ווי צו גיין אהיים!“

זאגט דאס רינגעלע :

— „האָב ניט קיין מורא, איך וועל דיר ווייזן. איך בין געוואָרן אַ צויבער-רינגעלע, און וואָס דו וועסט וועלן, וועסטו בני מיר קריגן. שנעל טו מיך אָן אויפן פֿינגער און מיר וועלן גיין.“

האַט דאָס ייִנגעלע אָנגעטאָן דאָס רינגעלע, און ער האָט גענומען גיין.

האַבן דעם ייִנגעלע גענומען וויי טאָן די פֿיסלעך, זאָגט ער צום רינגעלע :

— „איך קען מער ניט גיין צו פֿוס. גיב מיר אַ פֿערד און וואָגן, וואָס זאָלן מיך טראָגן.“

איז געוואָרן אַ פֿערד און וואָגן, און דאָס ייִנגעלע האָט זיך אַרײַנגעזעצט און איז אין אַ רגע געקומען אַהיים.

טאַטע-מאַמע האָבן זיך דערפֿרייט, ווען זיי האָבן דער-זען דאָס ייִנגעלע מיטן רינגעלע . . . און דאָס ייִנגעלע מיטן רינגעלע האָט זיי דערציילט, וואָס אים האָט זיך געטראָפֿן.

רַגַע	בַּעַת	מוֹרָא	גַעגַנבֿעַט	לִשׁוֹן
-------	--------	--------	-------------	---------

פֿר אַ ג ע ס :

1. פֿאַרוואָס איז דאָס ייִנגעלע געגאַנגען מיט דער ציגיינערקע?
2. צו וואָס האָט די ציגיינערקע אָוועקגעפֿירט דאָס ייִנגעלע?
3. וואָס האָבן די ציגיינער אים געזאָגט ?
4. וואָס האָבן די ציגיינער געטאָן ווען עס איז געוואָרן נאַכט ?
5. וואָס האָט דאָס ייִנגעלע פֿון רינגעלע געטאָן ?
6. ווי אַזוי האָט דאָס ייִנגעלע געפֿונען זײַן רינגעלע ?
7. ווי אַזוי האָט דאָס רינגעלע געפֿונען דאָס ייִנגעלע ?
8. וואָס איז דאָס רינגעלע געוואָרן ?
9. ווי אַזוי איז דאָס ייִנגעלע מיטן רינגעלע געקומען אַהיים ?
10. קענט איר צוטראַכטן נעמען פֿאַר די דרײַ טיילן פֿון דער מעשה ?

אינה אלט:

זייט

4	— — — — —	צום נניעם לערניאָר («פֿרייד»); מוזיק: מיכל געלבאַרט
5	— — — — —	אַרעלע קען אַלץ — — — — —
6	— — — — —	אונטער יאַנקעלעס וויגעלע — פֿאַלקסליד (מוזיק: פֿאַלקס־ניגון)
6	— — — — —	ניט צעקריגט זיך («לעבעדיקע קלאַנגען» — ש. באַסטאַמסקי)
8	— — — — —	לשנה טובה תפתבו (פֿון שרה פֿישערס: «ימים טובים»)
8	— — — — —	לשנה טובה — — — — —
9	— — — — —	אַ גוט יאָר (פֿון שרה פֿישערס: «ימים טובים»)
9	— — — — —	יידן (לויט י. קאַצענעלסאָן) — — — — —
10	— — — — —	גוטע מענטשן (אַגדה) — — — — —
11	— — — — —	איך בין אַ ייִדיש ייִנגעלע — א. טאַבאַטשאַניק
12	— — — — —	פֿאַר יום־כיפור (אַגדה) — — — — —
13	— — — — —	איך פֿאַסט (פֿון העברעיִש) — — — — —
14	— — — — —	אַ סופּהלע — מ. ריוועסמאַן; (מוזיק: מיכל געלבאַרט)
15	— — — — —	איך העלף בריען אַ סופּה — — — — —
16	— — — — —	אַ סוכות־ליד — עליזה גרינבלאַט
17	— — — — —	שמחת־תורה — בערל טיגאַל; (מוזיק: מיכל געלבאַרט)
18	— — — — —	ניט איך! ניט איך! (פֿון העברעאיש) — — — — —
19	— — — — —	קומט דער ליבער זומער — פֿאַלקסליד; (מוזיק: פֿאַלקס־ניגון)
20	— — — — —	דער פֿוקס און די פֿיש (אַגדה) — — — — —
20	— — — — —	פֿאַרן שפיגל — — — — —
21	— — — — —	די וועווערקע און דער וואַלף — ל. טאַלסטאַי
22	— — — — —	דאָס שיעלע — ה. ד. נאַחבערג; (מוזיק: פֿאַלקס־ניגון)
24	— — — — —	קאַלומבוס און די יידן — — — — —
25	— — — — —	דאָס קלוגע מיידעלע (אַגדה) — — — — —
27	— — — — —	אַונטברויט («איך לייען» — ש. באַסטאַמסקי און מ. חיימסאָן)
28	— — — — —	באַבע, דערצייל מיר אַ מעשה — י. מ. — — — — —
29	— — — — —	באַבעניו (פֿון פעדאַגאָגישן בולעטען) — — — — —
30	— — — — —	זיידעניו — ה. רויזנבלאַט — — — — —
30	— — — — —	געווען פֿאַרנומען («איך לייען» — ש. באַסטאַמסקי און מ. חיימסאָן)
31	— — — — —	אַ ייִדיש מיידעלע — עליזה גרינבלאַט; (מוזיק: מיכל געלבאַרט)
32	— — — — —	פערעלע מיט די פּאַלאַנען — — — — —

- 33 אַ וויגליד — י. גויכבערג: (מוזיק: פֿאַלקס־ניגון) — — — — —
- 35 איצט און שפעטער — לאה קאַפּילאַוויטש — — — — —
- 36 וואו זשע בין איך? („דער שול־חבר“ — ל. ה. יפה) — — — — —
- 38 אליין אָן דער לערערין („יידיש“ — י. פּאַט און ח. ש. קאַזאַן) — — — — —
- 39 די פּוילע טאַכטער — הירש מלמד — — — — —
- 41 דער ארזר — שלום־עליכם — — — — —
- 42 פּערעלע און מערעלע — — — — —
- 42 רעטעניש — — — — —
- 43 שטייט אין פֿעלד אַ ביימעלע — י. ל. פּרץ; (מוזיק: מיכל געלבאַרט) — — — — —
- 44 צוויי ברידער (פֿאַלקס־מעשה) — — — — —
- 45 אַ טאַג אַזא — איידע מאַזע — — — — —
- 45 צום שלאָף — (פֿאַלקסליד) — — — — —
- 46 בריוו — ליטמאַן — — — — —
- 50 דער בריוו — („גרינינקע ביימעלעך“) — — — — —
- 50 אַ רעטעניש אין גראַמען — אַלף כּץ — — — — —
- 51 פֿאַרוואָס קומט דער ת צום סוף פֿון אַלף־בית (פֿון העברעאיש) — — — — —
- 52 די שרענבערין — איידע מאַזע — — — — —
- 53 דער יינגל געדענקט (לויט אַ פֿאַלקס־מעשה) — — — — —
- 54 אַ הויפֿן („גרינינקע ביימעלעך“) — — — — —
- 54 האָט איר געזען אַ מאַמע — — — — —
- 55 צו זיין געבורטסטאָג — א. גאַלדפֿאַדען; (מוזיק: א. גאַלדפֿאַדען) — — — — —
- 57 מילך און ברויט — ב. סיגאַל — — — — —
- 58 שלום עליכם — ש. בערנשטיין; (מוזיק: מיכל געלבאַרט) — — — — —
- 59 אַ מאַמע און זעקס זין (פֿון העברעאיש) — — — — —
- 60 דער שבת קומט — ח. אַליצקי — — — — —
- 61 שבת אין מדבר (אַגדה) — — — — —
- 63 פּערעלע און זיין מוטער („גרינינקע ביימעלעך“) — — — — —
- 64 די מאַמע מיט די פֿינגר זין — יהודה שטיינבאַרג — — — — —
- 66 לייג איך מיר מנין קעפעלע; פֿאַלקסליד (מוזיק: פֿאַלקס־ניגון) — — — — —
- 67 וואָס טוט דער טאַטע („גרינינקע ביימעלעך“) — — — — —
- 68 דער עפל („לאַמיר לערנען“ — מעקסיקע) — — — — —
- 70 אַן די מאַמע איז ניט געזונט געוואָרן („לאַמיר לערנען“ — מעקסיקע) — — — — —
- 72 אַן מען איז הונגעריק איז אַלץ געשמאַק — לויט: ל. טאַלסטאַי — — — — —
- 74 דער בעסטער מאַלצייט (אַגדה) — — — — —
- 75 דער מאַמעס מעשה — ז. וויינפּער — — — — —
- 76 איציקל וויל זיין אַ גרויסער — ליטמאַן — — — — —
- 79 אַ גוטע זיסע נאַכט — י. ל. פּרץ; (מוזיק: מיכל געלבאַרט) — — — — —
- 80 פֿאַרוואָס עסט מען אינדיק טענקסגיווינג — יודל מאַרק — — — — —
- 82 אַ גוטער שכן איז אַ גרויס גליק (אַגדה) — — — — —
- 84 די זון און די לבנה (אַגדה) — — — — —
- 85 פֿאַרוואָס האָט דאָס שעפֿעלע וואָל (אַגדה) — — — — —
- 86 פֿאַרוואָס האָט דער אייזל לאַנגע אויערן (אַגדה) — — — — —
- 87 אַדם האָט זיך אומזיסט געשראַקן (אַגדה) — — — — —
- 89 קיין און הבל (אַגדה) — — — — —
- 90 אַ מעשה מיט צוויי ברידער — לעאָן עלבע — — — — —

93	חנוכה-שפיל — .ג. צעטלער; (מוזיק: מיכל געלבאָרט)
94	דריידעלעך
95	א מעשה מיט א חנוכה-דריידל — לויט: לעאָן עלבע
97	דאָס דריידל — (פֿון העברעאיש)
99	יהודה המכבי
99	דער העלדישער אלעזר (אגדה)
101	חנוכה-ליכט אין מאידאָנעק — יעקב פֿאַט
105	א יידיש הויז — .י. גויכבערג
106	חנוכה און תל-אָביב
107	א מעשה מיט צוויי ציגן (אגדה)
108	קען מען מאַכן אלע זאָלן זיין צופֿרידן (פֿאַלקס-מעשה)
110	לעמעך גייט עפעס קויפֿן — לעאָן עלבע
112	ווי לעמעך האָט געפֿונען נאָך אַ לעמעך לעאָן עלבע
114	א פֿייגעלעך — עלום-עליכט
116	א מעשה מיט אַ חומש (פֿאַלקס-מעשה)
119	וויל ניט צו פֿיל „גריניקע ביימעלעך“
120	שניי, שניי — אפֿרים אויערבאָך
122	שניי-טעבעלעך — .ל. קוויטקאָ
123	מע טאָר ניט צערטעטן דעם שניי (פֿאַלקס-מעשה)
124	פֿאַרשעם ניט דען חבֿר — (לייענביכער פֿאַר דער יידישער שול — שטיינבוים)
126	די גוטע רבֿקה (אגדה)
128	אברהם רייזען און דער פֿאַרקויפֿער פֿון צייטונגען — יאַטל מלאָטעק
129	דאָס רעדט דער טאָטע
130	דער ווילן צום לערנען (אגדה)
131	דער דימענט (אגדה)
133	די מענטשן פֿון סדום (אגדה)
134	דאָס גאַלדענע קריגעלע (לויט אַ פֿאַלקס-מעשה)
135	דאָס ווייסע ציגעלע אונטערן קינדס וויגעלע (לויט יעקב פֿיכמאַן — יודל מאָרק)
138	דער קליינער לינקאַלן (לויט „הספֿר החדש“)
142	דזשאָרדזש וואַשינגטאָן
144	חמשה עשר בשבֿט (פֿון פֿעדאָגאָגישען בולעטען)
146	געשלאָפֿן זיבעציק יאָר (אגדה)
147	אַ פֿייגעלעך, בלנבט אויף אַ רגעלע שטיין — א. בראַמבערג; (מוזיק: מיכל געלבאָרט)
149	דער טייטלבוים (לויט: יהודה שטיינבערג)
150	שבת — מ. בראַדערזאָן; (מוזיק: מיכל געלבאָרט)
153	די קו זאָס רוט שבת (אגדה)
154	אין קו שטילער שבת שעה א. מאָגיסטער
155	חנהלעס שבת-קליידל — לויט .י. שווייגער
155	דער שבת איז נאָר פֿאַר פֿרייע מענטשן (אגדה)
158	הינט איז פֿורים — פֿאַלקסליד — (מוזיק: פֿאַלקס-ניגון)
160	די מעשה פֿון פֿורים (איבערדערציילט פֿון ח. באַרקאָן)
161	

164	הינט איז פורים (פֿאַלקסליד) — — — — —
165	א גוט יום טוב, יידן — י. קאַמינסקי; (מוזיק: מיכל געלבאַרט)
166	צוליב די קינדער (אַגדה) — — — — —
168	דער פּאַסטעך משה (אַגדה) — — — — —
169	פֿאַרוואָס האָט משה געשטאַמלט (אַגדה) — — — — —
171	פֿרילינג — י. ל. פּרץ — — — — —
171	העלע פֿרימאַרגנס — נחום יוד — — — — —
172	פֿאַרוואָס וואָקסן רויזן אויף אַ דאַרן־ביימל (לויט בן־ציון) — — — — —
174	פֿרילינג אין שטאַט — נחום יוד — — — — —
175	הוידע — מ. שפּיריס; (מוזיק: מיכל געלבאַרט)
176	אליהו הנביאס פּוס — נחום יוד — — — — —
177	אַ גאַסט אויף פּסח (פֿאַלקס־מעשה) — — — — —
179	הינט טאָר מען ניט לאָזן — איידע מאָזע — — — — —
180	דער גוטער שכן (פֿאַלקס־מעשה) — — — — —
182	דער קליינער העלד (לויט „הספֿר החדש“) — — — — —
183	פּרץ און ייִדישע קינדער — — — — —
185	ל"ג־בעומר־פֿניל; (לויט לעאָן עלבע) — — — — —
189	טיטאָ און פיטאָ — ש. וואַסערמאַן — — — — —
190	מיט מענטשן אָדער אָן מענטשן („פֿרייד“) — — — — —
191	יושר פֿאַר אַרבעטער (אַגדה) — — — — —
193	אַ פּאַר קליינע שיקלעך — קאָדיע מאָלאָדאָוסקי — — — — —
194	דער אַלטער שניידער דאָדל — א. אויערבאַך; (מוזיק: מיכל געלבאַרט)
196	מע רוקט דעם זייגער — ליטמאַן — — — — —
200	שלום־עליכם און אַ שוואַרצער ייִנגל — — — — —
201	קינדערלעך שפּילן זיך — נחום יוד — — — — —
203	מוטערסטאָג — ל. מלאַך — — — — —
204	מוטערסטאָג (לויט ליטמאַן) — — — — —
207	אַ חויגליד — דוד איינהאַרן; (מוזיק: פֿאַלקס־ניגון)
208	שברעות — מ. ריזעטמאַן; (מוזיק: מיכל געלבאַרט)
209	דאָס צענטע געבאַט (פֿון העברעאיש) — — — — —
210	די גאַנצע תּורה אייף איין פֿוס (אַגדה) — — — — —
212	דער לויטן און דער פֿוקס (אַגדה) — — — — —
214	דריי קלוגע עצות (פֿאַלקס־מעשה) — — — — —
216	דאָס ייִנגעלע מיטן רייגעלע — לעאָן עלבע — — — — —

